

Iuri. f. addiscendo/ vlt' docēdo vlt' tractādo
p'ius. q' noscat substātiā iuris p' di-
uisiones q' dicuntur. J. e. s. hui' studij. nec ob.
q' d' s. in. phe. s. discipuli. r q' dicit opz.
improprie dicit. i. dect. sic. C. de bo. q' libe.

l. cū opz. in p'n. et
C. de rap. vir. l. i.
s. opz em' r. sic
e' decet p opz. vt
C. de cap. r post-
li. re. l. fi.

Iusticia. est
aut ius a iusticia
sicut a mē sua: er
go pius fuit iusti-
cia q' ius: s'z J. e.
l. iusticia: ibi ius
suis r. ex quo col-
ligit q' statim fuit
ius postq' fuit
iusticia: s'z dicit ibi
ius suū. i. homis
meritū: vel dic. p
ut in actiōe r obli-
gatiōe: bene dico
ius a iusticia ap-
pellari. si em' ius
est ars boni et eq'
vt subdit: r iusti-
cia nichil aliud est
q' ipsa eōtas r bo-
nitas: s'z iusticiaz
h'z matrem: r hoc
subijcit. nā r. sic et obligatiō dicit mater actōnis. vt. J.
de procu. l. licet. s. ea obligatiō.

Ars qd
sit.

Ius est ars. hoc pōt itelligi trib' modis. p'imo
vt dicas diffinitū ius in g'ne. r sic est ars. i. scia finita q'
artat in finita. nā ars est de infinitis finita doct'ina s'z
p'osphinū. Secūdo dic' describi quāz spēm iuris/ vt p'io-
riū/ vel civile/ vel naturale/ vel gēniū: r tūc ponet' p' p'ce-
pto coartante: s'z hoc nō placet: cū iste partes iuris non
sunt artes: s'z artis partes. Uel tertio ars. i. artificū. nā
auctor iuris est hō. iusticie de: r q' d' subijcit boni et eq'.
id est ei' q' d' est equū r vtile. Et no. q' aliud est bonū r ali-
ud est equū: vt hic. est em' quoddā bonū et equū. vt. J. si
cer. pe. sic et me. est et bonū et nō equū vt vlt' cap. vt. J.
de vsuca. l. i. r J. de re. iu. iure naturali. in fi. ti. est tertiu'
equū r nō bonū. vt. C. d' pac. cō. l. hac lege. est etiā equo
equius. vt. J. de fur. si seruus cōmunit' s. quod vero.

Cuius istud cui' si referat' ad ius: hec dictio me-
rito in vim nois ponitur: meruit em' ius appellari sa-
crū: et i. deo iura reddētes sacerdotes vocant'. si ad artē/
in vim ad. verbij s'm a3o.

Sacerdotes. qz vt sacerdotes sacra ministrāt r cō-
ficiūtata r nos: cū leges sint sacratissime. vt. C. de le. r
p'sti. l. leges. r vt ius suū cuiqz tribuit sacerdos in dan-
da p'ia: sic et nos in iudicando. vt. J. eo. iusticia.

Colimus. i. eius volūtatem seruamus: que est vt
ius suum cuiqz tribuat'. vt. J. eo. iusticia. s. i.

Equū ab iniūo. vt in cōtractibus s'm Jo.

Metū p' arū. metu fit quis bonus vt in trāfactio-
pene q' n'clurata. vt. C. d' trāsa. l. si q' maior. Itē vbiqz pena
bon' est vniū est metus multoz. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. p'imo
ficiā.

Iuri ope-
ram datu-
rūz p'ius
noscere o-
portet vñ
de nomen-
tur' descē-
dat. Est aut ius a iusticia ap-
pellatū. Nā vt elegāter cels'
diffinit. Jus est ars' boni et
equi/ cuius merito q's nos sa-
cerdotes appellat. iusticiam
nā qz colimus: boni r equi no-
ticia p'fitemur equū ab iniūq'
separātes: licitū ab illicito/ di-
scernentes: bonos nō solū me-
tu penarū/ verū p'iorū q'qz
exhortatiōe efficere cupiētes
verā nisi fallor' philosophiā
nō simulatā affectantes.

Hic iuriscō. incipit tracta-

fit bonus. vt. C. pro q'bus cau. ser. p' p'imo liber. acci. p
totū. et de sta. r ima. l. vt virtutū. et de famo. libel. l. i. et
J. ad sil. l. antepe. s. fi. r in aut. de nō alie. s. fi. col. ij. vñ
versus. Oderūt peccare boni virtutis amore. Oderūt vterus
peccare mali formidine pene.

Re p' modū diuisionis r proce-
dit vsqz ad. l. iusticia. j. eo. exē-
pla ponēdo. et diuidit p'inci-
paliter in quoz p'tes. in p'ia
ponit diuisionē iuris. in secun-
da assignat rōnē. in tertia po-
nit substātiā iuris publici. in
quarta p'osequit' secūdū mē-
brū diuisionis: videlicet de iu-
re p'iuato. et illud tripartitū.
scda incipit ibi: sunt em' q'dā.
tertia ibi: publicū. quarta ibi:
p'iuatum. Bar.

Huius studij' due sunt po-
sitiōes: publicū r p'iuatum.
Publicū ius est q'd ad statuz
rei rom' ae spectat. P'iuatū ē
q'd ad singuloz' vtilitatē p'ti-
net. sunt em' q'dā publice vt:
lia/ q'dam p'iuatum. Publicū
ius in sacris' sacerdotibus et

xisse q' spēs siue positiōes dicerētur res sup' q'd ius tra-
ctat. r iā cōst'ret spēs eē infinitas cū sup' multis tractet
hoc ius est sup' seruus et liberis. vñ rep'ēdūt etiā: et facit
ad hūc. s. iust. de iust. et in. s. huius.

Positiōes. id est diuisiones.

Ad statum. conseruandum ne pereat: sed cum pu-
blicū ius sit in sacris r silibus: r hoc etiā in qualz vil-
la fiat: q'nter p'tinet ad statū rei romane t'm' Dicit q' vil-
lā quāz p'seruari/ et ibi talia fieri p'tinet ad ciuitatem
ro. cū nō eēt p'fecta nisi ex suis p'ibus cōstaret. vt. J. ti. i.
l. i. nec placet q' dicas publici appellationē ad alta lo-
ca referri q' romane ciuitatis. vt. J. de p'bo. sig. cū q' ver-
q' Ad singuloz' s. p'ncipalr. scdario ad pu- (ctigal.
blicā vtilitatē. expedit em' reipū. ne q's re sua male vta-
tur. vt iust. de his q' sunt sui vel ali. iu. s. p'c. r J. de p'cu.
seruū. s. publice. sic r ecōtra/ q'd est publicū p'ncipaliter
secundario pertinet ad vtilitatē singulozū. vt. l. i. in
fi. C. de cadu. tol.

In sacris. cōstitit ius publicū in sacris: vt sunt ec-
clesie in q' p'rim' veniā pctōz. vt in. aut. vt li. ma. et
auic. s. q' r'o. col. viij. ita et si lese fuerint: q'z p't vñ iter
dictis. vt. J. de interdi. l. i. ij. r. iij. r. l. interdictoz. s. iter-
dicta. Itē in sacerdotib' qz interest vt sint sacerdotes a
q'bus veniā pctam' pctōz. vt. C. de sum. trini. r. fi. ca. l.
iter claras. r. p'p' iurā eis factā/ q'z agit. vt. C. d' epi.
et cle. l. si quis in hoc. Itē i mag'atib' qz interest vt sint
mg'fatus. parū ei. p'desert iura eē i ciuitate nisi sint ho-
mines qui iura reddere possint. vt. J. ti. i. l. ij. s. post oris-
ginē. cōstitit r salijs. vt. J. ad. l. iul. ma. l. pe. r. J. solu. ma.
l. i. r isti. de re. di. s. cū i suo. p'z q' p' ti. de sacrosan. ec. vñ
de epi. r cle. vbi cōz sūt et silib' sūt d' iure publico: r idē
de iure fiscalī vbi cōz sūt. r idē de offō mg'fatuū. vt. C.

Nisi fallor.
nullo modo falli
mur. nam ciuiliis
sapientia ha p'his
d' i. amor sapien-
tia: a philoz q'd ē
amor r sophia. i.
sapientia. vt. J. de
var. r extraoz. co.
l. i. s. p'onde. licz
pecuniā nō abij-
ciam'. vt. J. de va.
et exca. mu. l. i ho-
norib'. s. a p'his.
et facit. C. de de-
di. li. tol. s. i. r. C.
plus valere quod
agitur. p' totū.

Hui' studij.
id ē iuris studio
q'rdi due sūt spe-
cies. put dyalezi-
ci ponit spēm: nō
put legisse: q' po-
sita ponit r gen':
s'z nō p'uerit s'm
Jo. r. p. l. q'dā di-
cant pla. intellez

Ius pu-
blicū i
q' p' p'imo
q' p' p'imo

de offi. p. oēs. ti. r. de iur. om. iur. r. l. alio s. m. b. iur. ff. r. C. a. Tripartitū. spāti' id ponit q. plurima de eo tra-

b. Naturalib' preceptis. a natu- rali iure h'z ius p- uanum hoc: vt ne mo fiat locupleti or cū aliena iactu ra. vt. f. d. i. de. nā hoc. c. Sētū. a iur- re gētium hoc vt qd q's ob tutelā r. c. vt. f. c. vt vim. a iure ciuili. vt p- cepta de v. l. uca. vt in. de. v. l. i. p. n. qd aut sit vniūq's q's istoz subicit: s' alio mō ius na- turale ibi accipit q' hoc. s.

d. Jus natura- le: qd natura. i. de us. r. sic nti. vt dic q' sit ablatiui ca- sus. Itz no. ius naturale q' tūoz modis dici. pmo lex moysaica. vt l. si. de obli. q' ex de- deli. s. i. scdo insti- tus nature: vt h. tertio ius gētū. vt ist. de re. di. s. singuloz. q' rto ius p'ozū. vt. f. de mi. l. i. r. facit insti. de tu. na. in pnci. quanto/ vt. f. eo. l. pe. in pun. et sic accipit s. p. r. Et sic in idem recidit.

e. Qm aialiu. fallit p' m' q' s' dā in s' m' b' q' nō ex alijs s' ex terra gignūtur. idē in cuculo: r. dicit q' h' loquit i- gnib' singuloz aialiu r. nō in singulis generū: sic ist. de susp. tu. s. i. s' puto hoc qd sic fit nature eē istitū: nec h' d' q' oia aialia p' coitū. pereant: s' iure naturali regi. qd regimē est in eo q' auis volat: q' piscis natat: r. f. Cōiugatio. i. iūctio r' p' sensus aioz. sic in alijs. q' sola. s. sine p'ebitu facit matrimoniū: vt subicit. r. f. dere. iur. nuptias. r. hoc est verū de licita: iūctiōe. qd d' illicita cū ad hanc eodē mō quo ad licitā inducamur: qd d' dicit q' nō idē: s' nos q' idē: nec ob. q' illicitū p' mit- tit: q' p' mus motus iuris natu. est impunit': s' p' pter sequēs oblectamētū s' h'it veniale p'ctū: p' pter factū si sequit' h'it mortale p'ctū. in brutis aut aialib' nō h'z- be' discretio: cū sine rōne ducātur. itē nūqd' q' ipe actus matrimoniū vel copulo carnalis est ius naturale' Rñ.

f. Jus na- turale ad pec- g. Educatio. eo em q' mouet parēs ad educationē catum filli est ius naturale: et ad hoc etiā astringit: nisi fill' p' moue- sit si sufficiēs. vt. ff. d' li. agno. l. si q's a liberz. s. s' si fill'. mur. h. p' uane. et sole. nā r iure naturali vtunt: s' nō sole

magistratib' p'sistit. Priuatiū ius tripartitū est: collectū est em ex naturalib' p'cept' aut gētū' aut ciuilibus.

Ad a diuina pcedit seu de scēdit prouidētia est cōe oib' bus aialib' naturatis natura tōe pfecta r nō orbatis. hinc descendit maris atqz femine cōiunctio ad fetus in brutis: et partus in homibus ppagan- dos et nutriendos. h. d. Bal.

Jus naturale est qd natu- ra oia aialia docuit. Nam ius istud nō solū hūani gnūs pro- priū est: s' oib' aialiu' q' i tra/ q' in celo/ q' i mari nascunt: auiū qz cōe est. hinc descendit marz atqz femine cōiugatio/ quam nos matrimoniū appellam'. hinc liberoz procreatio: hinc educatio'. Aidemus em cete- ra qz aimalia/ feras etiā bestis: as istius iuris peritia censeri.

Jus gentiū est quo gētes humane vtuntur: qd a natu-

Recedere id est differre. Illud scilicet naturale. Hoc scilicet ius gentium.

Eluti religio. s' nōne hoc de iure publico est: est sit sacrū. vt. s. eo. l. i. s' publicū. et h' ponit' inter p- uata pcepta. Itē he due spēs pub- licū r priatū in- ter se differunt: et nulla est altera. Rñ. r hoc et illud consistit in trib': sed de priuato id tū dicit q' consi- stit in trib': quia de eo plura erat dicitur: vel dic q' h' de religioe tra- ctat: ibi de sacris scz domib' vt ibi diximus.

Eluti erga deum reli- gio: vt parētibus r patrie parcam'. Floreti. Vim' atqz iuriā p- pulsem'. nā iure' hoc euenit: vt qd quisqz ob tutelā corporis sui fecerit: iure fecit se existimet. Et cuz inter nos cognationem' quādam natu- ra constituit: cōsequēs est ho- minem horūni insidiari ne- fas esse.

Manumissio est de iure gē- tū: r nō de iure naturali. qz si militer seruitus que est ma- numissiois cā: fuit inducta de iure gētū/ nō naturali: cū illo iure oēs liberi nascerent. h. d. Pau. de ca.

Alpia. Manumissioes qz iuris gētū sunt. est aut ma- numissio datio' libertatis. nā

riarū. s. i. et. f. de rei ven. l. q' restituere. itē nō illatam a priuato iuste. vt. f. ad. l. aquil. l. iij. s' qd si a p' tate et iniuste: Rñ. pati debemus fin. d. vt. f. de iur. l. iniuria rā. s' si quis. s' magistratū pueniet: vel durante officio si est de minorib': r' l' eo finito si est de maiorib'. vt. f. de in ius vo. l. ij. r. f. de iur. l. nec mg'ant'. r. f. de iudi. l. p' s' rā. r. f. qd me. cau. l. iij. s' sed vim. Itē et brutis hoc p' mittit. vt. f. si quadru. pau. fe. di. l. i. s' cū arietes. nō tū dicū iuriā facer' v' pati. vt. f. si qua. pau. fe. di. l. i. l. p. n. q' Nā iure. s' fori nō celi. s' qd si ob tutelā rerū sua- rū: Rñ. idē dūmō cū moderamine. vt. C. vñ vi. l. i. r. f. de vi r vi ar. l. iij. s' cū igit'. Itē qd si ob tutelā alteri: Rñ. affectionē p' siderari. vt. f. qd me. cau. ist' i quidē. s' fi. r. mā dati. l. cū huius. r. facit ad hoc q' liceat vim vi repelle- re. vt. f. ad. l. ad. l. sciam. s' q' cū aliter. r. f. d' vi r vi arma. l. i. s' vim vi. et. f. qd me. cau. sed et partus. s' pe.

Cognationē: qz oēs ab adam p'cessimus. Manumissioes. in qd' ius nō disponit p'cipue vt si ebrietate. vt. f. de his q' sumt sui vel ali. iij. l. i. s' i. vel dic non disponit: vt cogat aliquem manumittere. t. Datio. sic ergo q' manumittit dat libertatē: s' suā vel alienā. si suā: ergo ipse postea non erit liber: si alie- nam quā non erit inuenire: s' quā non habet. p'cterea cū oēs homines liberi nascent iure na. s' nō dat et liber

uari pcepta. Itē he due spēs pub- licū r priatū in- ter se differunt: et nulla est altera. Rñ. r hoc et illud consistit in trib': sed de priuato id tū dicit q' consi- stit in trib': quia de eo plura erat dicitur: vel dic q' h' de religioe tra- ctat: ibi de sacris scz domib' vt ibi diximus. n. Parētibus. no. filium debere p'ri obedire. vt in b' filij aut. de nup. s' si debent vero expectet col- obedi- la. iij. re. o. Et p'rie. pu- gna. p' p'ia vt dis- rit cato. vt hic. et C. de aboli. l. fal- laci. r. f. ad. l. iul. ma. l. penul. C. vñ. f. t. iuste illataz. In ius ab aliquo puato. ria an nō illatam ab eo sit idē: cui subditū sum' stice. p' vt. f. de iur. l. iij. pulsau da.

Handwritten scribble or mark.

Handwritten mark resembling the number 4.

tatem cum ille liber sit. his duabus rationibus vel opposi-
tionibus inductis expono ratio. i. detectio. nam cum
manumitto seruum detegit libertas serui. nam ipse ser-
uus est inspecto iure na. sic qui excutit grana de spica non
noua speciem facit: sed ea que est detegit. vt. j. de acq. re.
do. adeo. s. cu. qd.

quod diu quod in seruitute est: ma-
nui et praterit suppositus est: et
manumissus a praterite liberat.
que res a iure gentium originem
sumpsit: utpote cum iure natu-
rali oes hoies liberi nasceren-
tur: nec eest nota manumissio:
cum seruitus eest incognita. sed
postea quod iure gentium seruitus i-
uasit: secutum est beneficium ma-
numissionis. et cum vno natura-
li noie oes hoies appellaren-
tur: iure gentium tria hoim gene-
ra eest ceperunt: liberi et his co-
trarium serui: et tertium gen-
us liberti. id est hi qui desiderunt es-
se serui.

Liber.
ius ciuile. vt. j. e. ius ciuile est. licet ipm ius naturale sit
imutabile in genere. vt in sti. de iur. natu. s. pe.

Ctria genera. si tria eest ceperunt: et erat vnu. s. sunt qtu-
or. Rn. no sequit. et habes instana: heri hebans tres libe-
ros: hodie nascit vnus. sic in capis hie qtuor: s. septem cuz
pilius haberes tres: no sequit. qz qd plus erat: in sequenti
numero coputant. Itē quod sunt tria genera. imo tm duo
sez liberi et serui. qz liberi liberi sunt: s. dic ceperunt eest. i.
ceperunt appellari. s. qd de restitut. natalib. Rn. sūt
ingeniu: cu nec videtur fuisse serui. vt. j. de nata. re. l. ij.

Liberi. i. ingeniu. et facit insti. de liber. in pna.
E hoc. bella. s. ius gentium iniquu: cu iniquu iducatur:
s. dic qd dicit de bello licito vt idicto a populo. vt
impatore. na hostes sunt qd ppls et. vt. j. de cap. l. ho-
stes. itē dicit de bello indicto ad iniuria. ppulsandam
qd licet: vt. s. eo. vt vim. no autē de alio ne inde iniure
nascatur occasio et. vt. C. vñ. vi. l. meminerint.

Discrete. i. separate. puta italia a puincia.

Codita. a singulis gentibus q sibi reges elegerunt.

Dna dist. imo et fm ius na. sunt distincta: qz fm
ius diuinu aliqd erat. ppui: dñi enim fueru no facies. Itē
no cocupisces re. pximi tui. Itē no retinebis mercedē
mercenarij tui vsq ad mane. Itē no appareas in spe-
ctu dei tui vacuus. et si dicat oia sunt coia iure na. expo-
ne. i. coicada. s. rñ. etiā tūc qñ hec pcepta diuina dabāt
moysi a deo: et at ius gentium et s. illud dicebat aliqd meū:
nā cu essent gētes tā pūcte: erat ius gentium. vt in sti. de re.
di. s. singulor. vel dic dña distincta. s. directa ab vtu-
bus et ecotra. Itē nōne eest iure ciuili dña distinguūt: vt
p vsu mfr. Rn. sic. vt in sti. de vsu. et habi. s. fi. itē p arro-
gationē. item p sentētia. itē per testamēta.

Terminu. et ideo inducitur actio finiu regu.

Collata. i. iuxta q collatōe fit citas et castru et villa.

Comerciu. gñale nomē est oim pccuū: s. h ad pnu-
tationē restringit: qz de alijs statim specificat.

Emptrōes. s. isti pccuū sūt a iure inducti: tm ipi fa-

cti sūt. vt. j. de iur. fu. p. l. i. s. q. s. sic hec ditas est ini-
corpalis: tm i ea corpalia pntent. vt in sti. de reb. cor. s. pe.
n. Obligatōes. s. actōes sunt a iure ciuili. vt. j. i. l. i.
ij. s. de iur. et s. ois. Itē qro de q obligatōe s. h qz de iu-
re gētū: cu due tm sint obligatōes. s. ciuili et natural

E hoc iure gentium itro-
ducta sūt bella: discre-
tes gentes: regna cōdita: do-
minia distincta: agris termi-
ni positi: edificia collata: com-
merciū/emptiōes/veditiō-
nes/locatōes/eductōes/obli-
gatōes/istitute: exceptis quibus-
dā q a iure ciuili introdu-
cte sunt.

Ulpia.
Ius ciuile est quod neqz i-
totu a naturali iure vl-
gētū recedit: neqz p oia est ser-
uit. itaqz cu aliqd addim vel
detrahim iuri cōp: ius ppri-
um. i. ciuile effim. Hoc igitur
ius nīm pstat: aut ex scri-

dit. cu s. dico obligatiōem natu. nō itelligo de iure na.
oim anuntiu: qz alia aialia nō obligant: s. de iure gē-
tū. pōt tm dici quādā eest obligatōes q inflinctu nature
puenit: vt in alēdis liberis et pcedis: et obligatio ad
antidota q nō ipedit repetitōes solari p erroze sp. vt. j. de
pdi. ide. si nō foret. s. liberi. Itē qd dicit obligatio a
cōtractu: dic vt dixim in sti. de obli. in fi.

Quibusdā. vt hōoz obligatio vt in sti. de ac. s. d. cō-
stituta. Itē istarū obligatio. vt in sti. de lite obli. Itē pccuū
emphiteoticū. vt in sti. lo. et pdu. s. adeo. Itē pccuū spōsalit-
tie largitatis. vt in aut. vt spon. lar. in pna. col. ix.

Ius ciuile. iuri cōi. i. iuri naturali qd sp est bonū et
equū: vel gen. de quo mō dixerat: q sūt coia. pūmū
oib aialib. scōm oib hoib. vt. s. e. l. i. i. fi. cū gaddaf
et detrahaf vtriqz eoz et ego qtuor exēpla. detrahif g
iuri naturali i vsucapione q est ius naturale: et est de

iure ciuili. vt in sti. de vsuca. in pna. nec ob. q ipm sit imu-
tabile. vt in sti. de iure na. s. pe. qz illud verū in suo gñe:
in certis aut capitulis mutat: vel dic lz mutet quo ad
obseruantiā ipam: tm sp bonū et equū est. addit aut iu-
ri naturali in forma: vt in mrimonio: qd iure naturali trahit.
inuētū fuit: tm a ciuili iure formā accepit: tm p spōsalita-
pcedētia qz p pccuū sequētē de pñtu. vt. j. de spō. l. i. et
de regu. iur. nuptias. et i. aut. de nup. s. nuptias. col. iij.
pterea iuri gen. addit materia: qz cum iure gen. nū esset
de tutela cogitatu: iuēta est materia et forma a iure ci-
uili. vt in sti. de iure. in pna. detrahif iuri gētū i pñte
dñoz restricta. vt in sti. de hie. s. sūt sui vel alie. i. s. pe.
s. nōne in totū fuit addēdo et in totū recedit detrahē-
do in casib supradictis: Rñ s. yr. nō detrahif iuri cōi
in sua corpous vniuersitate: sed in casibus speci alib
bñ g dicit aliqd. vñ fere totū corp iuris est ius ciuile:
cū ibi vl i forā vel i mafia iuri cōi sit additū vl dñctū
q. Hoc igitur illud igit nō ponit illatue sed incepti-
ue vt ibi: igit beatus Martin. et hec dictio ius accipit
in gñe. q. d. ius ciuile: siue lex. rñ. tabu. et sequēs pccuū

Juri ci-
uili ali-
qñ ad-
dit: ali-
qñ de-
trahit.

Handwritten marginal notes in the left margin, including the number '5.' and '6.' and various lines of text.

ant/pomif pet. vt. C. de bo. sig. l. pe. ibi meli' itaqz re. nã ex scripto et nõ scripto est. vt insti. d. u. na. s. stat. vt dic hoc ius. i. singule ipes iur. i. leges q sunt sub. l. xij. tabu. et tñc aut ppe pomif. pmaxerior et utilior e. f. q. p. l. xij. tabu. accipiat ius ciuilel tota ista lege. vt patz ex hac demõstratõe hocigitur et.

7. **I**us aut ciuile est. cum ei sint fer pres iurq mlti scpti ciuilib scpti. f. l. ser par. ges. plebiscita. se natuico. pncipuz placita. mstratu edicta. rñsa puz dẽru. vt ista. d. iur. na. s. scpti ius e. et hic dngz er his facit ius ciuile. fertu. f. mstratu edicta facit ius p totu. vt h. i. insti. de ppe. et tẽp. ac l. pnci. et qd fit qdly istoz dr in. d. s. i. st. de iu. na. et hoc fm vnã sfgione iuris ciuilib q est ad dñam ptoij. als aut qñqz pomif. p statutis ciuitatũ. vt insti. de iure na. i. pñ. qñqz p. l. xij. tabu. vt. s. l. pri. s. hoc igit. qñqz p disputatõe pndẽtu. vt. i. ti. i. l. ij. s. et his legibus.

pto/aut ex non sc. to. vt apud grecos.

Ius autẽ ciuile est qd ex legibz/plebiscit/ senatuscõsultis/decree/ principum/ auctoritate prudẽtũ venit. **I**us ptoziũ est qd pto res introduxerũt: adiuuandũ vel supplẽdi/ vel corrigẽdi iuris ciuilib gra/ ppter vtilitatẽ publicã: qd et honorariuz dr: ab honore ptoz sic noiatur.

Marci et i. p. **M**arci ius honorariũ: qñ viua vox est iuris ciuilib.

Cõi ppo iurisdictionẽ hñti ius ppiũ statuere pmittitur qd ius ciuile vocatur: qd vero ad omni gẽte equaliter custoditur ius gentium appellatur. h. d. **C**aus.

Cõi ppo iurisdictionẽ hñti ius ppiũ statuere pmittitur qd ius ciuile vocatur: qd vero ad omni gẽte equaliter custoditur ius gentium appellatur. h. d. **C**aus.

Am et ipm. bñ dixi adiuuandi. nã et ipm et.

Dõlor. qz volũtatẽ iuris ciuilib cloqz hz vt. et eni voce expmif cordis itẽtio ita p ptoz iurq ciuilib scia. **M**nes. legibus. i. iure scripto. **O**f. **M**ouibus. i. iure nõ scripto. **R**egũtur. sed qui sunt illi q nõ regũtur. Rñ. siluestres homines. **S**uo. ppiũ. sed quõ ius ppiũ vel a gentibz statuim põt hẽ locũ: cũ solus pnceps possit facere leges. vt. C. de legi. et cõ. l. f. q est pta: Rñ. hęc p illã corrigẽt fm quõstã. vel verius hęc loqz de eo iure gen. quod quasi ipsa natura inter omnes tenet. et ppropio qd nõ sit generale: vnde non est contra. **I**us gentiũ. quãdoqz naturale. vt insti. de re. rum diu. f. singulorum.

Iusticia. hęc iusticie diffinitio põt intelligi de diuina iusticia. q. d. diuina iusticia est pñs et c. et fm hoc oia hba i ea posita sunt plana: et qd sequit suũ cuius qz et. id dicit qz ipse tribuet cuiqz hz opa sua. hz nõne ma iustũ fuit q fuit mercenario in sero veniẽti datũ tantũ quãtũ et illi q mane venerat: qd tñ diuina iusticia laudat: Rñ. illd mprstice dr. vel dic se: cũ do q de fragili hois iusticia loquit. q. d. iusticia humana/ vel q est in hoie: est voluntas et. et hz hoc il la duo hba/ pñs et ppetua extra: hunc. qz homi nõ pñt puenire: cum scriptum sit: q sepius in die cadit iustus: et illud nõ q in eodẽ statu pmanet. Itẽ quid erit ita stabile inter hoies et ita imobile: vt nullam patiat mutatio: nõ: cũ ois statº nř et. vt i. aut. de nõ alie. s. vt aut. col. ij. itẽ qd in fine dicit ius suũ cuiqz tribuẽs. intellige quãtũ ad affectõez: qz ad actum nõ potest. q. d. habens affectũ tribuendi. sic. s. dr in rubrica de augusto. sic de matrimonio qd est indiuiduũ. vt insti. de pa. po. in pñ. l. interdũ diuidat. vt. C. de repu. l. pñsu. vt tercio expone vt i summa hu ius n. hz Tullius sic diffinit. Iusticia est habitus animi cõi vtilitate suata: suã cuiqz tribuẽs dignitatẽ. sed plato ita. Iusticia est virtus q plurimũ põt in his que minimũ possunt. vt. put ego credo. Iusticia est cõgrua dispositio in singulis rebus recte iudicãna. hba aut ius suũ/ expone vt dixi. vel dic. i. hominis meritũ. nam quãdoqz ppter delictũ puiat quis iure suo. vt. i. quod me. cau. l. extat. et. C. d iure emphi. l. ij. et. iij. vel dic suũ ius vt honeste viuat et alterum non ledat et. vel dic suũ ius: id est iusticie. h. c.

Omnes populi qui legibus et moribus reguntur: partim suo ppiõ/ partim cõmuni oim hominũ iure vtuntur. Nam qd quisqz populus ipse sibi ius cõstituit: id ipsi ppiũ ciuitatis est: vocaturqz ius ciuile: quasi ius ppiũ ipsius ciuitatis. **Q**d vero naturalis ratio inter omnes homines cõstituit: id apud omnes gẽtes peque custoditur: vocaturqz ius gentiũ: quasi quo iure omnes gentes vtuntur. **A**lpianus.

Iusticia est constãs et perpetua volũtas ius suum vniciqz tribuens. Iuris precepta sunt hęc: honeste viuere: alterum non ledere: ius suum cuiqz tribuere.

Iuris precepta. i. iura precipientia precipiũt aliis: quod istoz triũ. s. pertinens ad ali quod istoz. nam nõ omne ius precipit: imo quoddam punit: quod dñ pmit tit: quoddã verat. vt. j. de le. et cõ. l. legis. quoddam con sulit. vt. j. de rei vendi. is qui. **H**oneste. quãtũ ad se. que honestas circa matrimonia est. vt. j. de ritu nup. l. semp. et circa mores seruatur. vt. j. de tuto. et cura. da. ab bis. l. scire opz. s. p. emul. **L**edere. et hoc pxiũ. vñ illud. qd tibi nõ vis fieri: alij ne feceris. c. placuit. de maio. et obe. **C**uiqz. vt nõ solum nõ ledat hz et adiuuet. nã nõ sufficit abstinere a malo: nisi fiat qd bonũ est. S3 nõne hęc verba accipiunt h sicut. s. in diffinitõe iusticie: Rñ. nõ: imo ibi hęc tria rephẽdit. hz aut illd solũ qd est duo pta reliquit. i. vt aliũ adiuuet. Et nõ. qz h reprobo opi. p. y. et alioz q dixerit q ista. e. n. s. iuris precepta. nõ diffinit bat

9

10.

Jur. de sint fer pres iurq mlti scpti ciuilib scpti. f. l. ser par. ges. plebiscita. se natuico. pncipuz placita. mstratu edicta. rñsa puz dẽru. vt ista. d. iur. na. s. scpti ius e. et hic dngz er his facit ius ciuile. fertu. f. mstratu edicta facit ius p totu. vt h. i. insti. de ppe. et tẽp. ac l. pnci. et qd fit qdly istoz dr in. d. s. i. st. de iu. na. et hoc fm vnã sfgione iuris ciuilib q est ad dñam ptoij. als aut qñqz pomif. p statutis ciuitatũ. vt insti. de iure na. i. pñ. qñqz p. l. xij. tabu. vt. s. l. pri. s. hoc igit. qñqz p disputatõe pndẽtu. vt. i. ti. i. l. ij. s. et his legibus.

8.

Jur. p. totum m. plex et sectus.

Tullio.

Plato.

Jur. va. rij. effe. aus.

D

Liber Primus

Juris
diffini
tio.

ius. Ius autem est ars boni et equi: cuius merito quod nos sacerdotes appellat. nam dico quod hic verba tantum prestant quod ibi sunt. nam per hoc quod ibi dicitur precepta iuris: dicitur ars: cuius ars sit collectio preceptorum. Item per hoc quod dicitur honeste vivere alterum non ledere: valet tantum quantum boni et equi. Item per hoc quod dicitur ius suum cuiusque tribuere: colligo cuius merito quis nos sacerdotes appellat. i. sacra vel sua iura cuiuslibet ministrans: ut h. et s. e. l. i. in prin.

Dei Diuinarum. ut. C. de summa tri. et fide catho. et de sacrosan. eccle. et ne quid in loco fac. et in aut. quomodo oportet. episco. et reli. cle. ad or. pdu. et de sanc. episco. et in multis alijs titulis.

Noticia potest recte legi: et ita illa dictio scia est ablatiu casus. vel est sit notatiu et hec dictio notitia sit ablatiu. sic illi. de iure na. in prin. sed nunc quod

in hoc opus quod quicquid vult iuris prudens vel iuriscōsultus esse: debet theologiam legere: Rñ. non. nā omnia in corpore iuris inueniuntur. ut. C. de summa tri. et fi. catho. et de sacrosan. ecc. et de epif. et de. et in aut. in multis titulis vbi de diuini tractat. Item que est differentia inter

Ius iusticia et iuris prudentia dicit.

ius iusticia et iuris prudentia: Rñ. iusticia est virtus: ius est eius virtutis executio: iuris prudentia est scia illius iuris. Item iusticia est summi boni: et ius medium: et iuris prudentia infimum. Item iusticia est tribuere ius suum vnicuique: ius coadiuuat: iuris prudentia docet qualiter fiat illud.

Scientia per iusticiam habemus ne fallamur: per iuris prudentiam ne fallamur. vnde scriptum est: sapiens fallere non vult: falli autem non potest.

Us. equi et boni. si spiritus est boni quod est de iure naturali: quod dicitur per se iustitiam vel vfucapionem de bono publico ducta. ut. J. de vfua. l. i. cum hec iuri naturali sint contraria et dicantur non esse bona. si enim boni est aliquid esse ergo malum est spiritum non esse: Rñ. bonum est de iure na. oēs esse liberos: et a domino rem suam non auferri nulla causa extrinsecus inspecta. sic dicimus bonum est non amittere cappam. si autem intellectu referas ad causas supuenientes: melius est seruitutem esse quam non esse. sic et oēs capti ab hostibus periret et melius est reipublice eos viuere seruos: quam mori inuenos. item si inspicias necessitate que essent nisi vfucapiones essent. melius est eas tollerari. aliter enim non posset perari diuini fore. ut inslitu. de vfua. in prin. et lites essent infinite. ut. J. pro suo. l. fi. et bonum est quidem te non perdere cappam. et bonum est perdere

ante occidaris a latrone.

Cinile. ut statuta ciuitatis ad differentiam iuris. na. et gentium. ut hic. et inslit. de iure na. in prin.

Pretor. i. iudex.

Cum iniquum decernit. i. equitate non in scriptis expresso errore: quod tunc sententia non est ius ut quod ius laudat iudex in tanta auctoritate. xiiij. an. post leat. se testari. s. v. q. finia non valet ipso iure cum iniquum decernit. ut. J. de ferijs. l. i. q. est. s. s. dic. q. ius litigatoris fuit lata: non ius legis. vñ valet. ut. J. q. sen. sine ap. l. i. in prin. si sic exponas quod iudex non ius legis: s. ius litigatoris tulit finiaz. que dicitur latore facta et. nā est nulla facta relatione ad id quod fieri dicitur: tñ ius et dat actio: Rñ. quod de flatore et. ferri ad id quod dixerat iudex. non ad dicitur illa ius. Item no. ius iustitiam. sic et inslit. de vfua. in prin. et ad tertium. l. i. pn. et. J. q. qd

De origine iuris ciuilem et oim magistratum et successioe iuris prudentium. **G**aius. Acturum legum veterum iterpretatio: neque necessarium per abvrbis iustitiam repetendum existimant: non quod in omnibus velim profanos commentarios

Us. equi et boni. si spiritus est boni quod est de iure naturali: quod dicitur per se iustitiam vel vfucapionem de bono publico ducta. ut. J. de vfua. l. i. cum hec iuri naturali sunt contraria et dicantur non esse bona. si enim boni est aliquid esse ergo malum est spiritum non esse: Rñ. bonum est de iure na. oēs esse liberos: et a domino rem suam non auferri nulla causa extrinsecus inspecta. sic dicimus bonum est non amittere cappam. si autem intellectu referas ad causas supuenientes: melius est seruitutem esse quam non esse. sic et oēs capti ab hostibus periret et melius est reipublice eos viuere seruos: quam mori inuenos. item si inspicias necessitate que essent nisi vfucapiones essent. melius est eas tollerari. aliter enim non posset perari diuini fore. ut inslitu. de vfua. in prin. et lites essent infinite. ut. J. pro suo. l. fi. et bonum est quidem te non perdere cappam. et bonum est perdere

quod in. l. iij. s. nūquid hoc ius iustitiam huius iusticia matrem: Rñ. non s. s. imo iudicatur. ar. s. e. l. i. in prin. ubi ius est ars et. et i. decre. dif. i. c. ius aut. vbi dicitur quod de ius iustitiam. Item quod ex quo finia dat actio i. scilicet. dicitur ex ea quod fuit lata: non ex ea quod non ad id. scilicet tantum. (ferri debuit.)

Collata i. contracta. alio tractata. **U**bi sit. i. fieri solet. et factum ad hoc fin. C. de sen. l. cum finia. s. s. J. de interroga. ac. l. nolite. s. q. aut ptoz. sol. ut ibi. Item ar. J. de arbi. l. si cum dies. vbi etiam i. alio loco iudicatur: dummodo non inhonesto. solue ut ibi.

De origine iuris ciuilem. Large pontif ius ciuile per oim iure ciuili et pretorio et naturali. sic accipit. J. de var. et etoz. co. l. i. s. pide. et hec prima pars expedit. J. e. l. i. s. v. s. ad. s. post originem. secunda pars expeditur postea v. s. ad. s. iur. ciu. sciaz. tertia postea v. s. i. s. Acturus. gaus fecit vnum librum super interpretacione iuris veteris: de quo sunt tractate leges gaus que sunt in. ff.

Interpretacione verbum interpretacionis in proprio sensu denotat vocabuli aperta significationem. hic tamē largius pontif. per correctionem artatione: et proagatione. ut. J. ad tertul. l. i. s. qui opas.

Necessario. l. vltiter.

In iuris. circa tria que sunt in rubrica.

Exstitant. lego gaus. s. q. l. i. iure iuuenedo fuerit. per cessu. s. quod cum sequis sit popo. vbi dicitur hoc tria fecit h. gaus: Rñ. alibi dixit gaus: s. hic deum popo. sit positum.

Actio in factis ex qua datur.

a Sed qd id est quia tradidit.
b Constatet. no. qd sit res pfecta. facit. J. de au. r. argē.
le. l. r. si no sint. §. ad §. r. C. ad fill. l. p. et si. et i. de re. vi.
q. i. c. nichil. arg. J. de sbo. sig. edificia. §. p. f. c. i. s. r. J. de
di. et temp. p. f. c. r. i. p. l. in vsu capiombus. in p. n. c. i.

c P. c. i. v. i. no.
p. n. c. i. u. e. e. s. o. e. r. a. n.
d. i. m. a. d. i. m. i. d. i. s. i. f. a. c. t. i. q. d. b. n. c. e. p. i. t. h. y. e. t. f. a. c. i. t. J. m. a. d. a. t. i. l. s. i. p. e. u. r. a. t. o. r. e. i. n. p. n. r. C. q. n. l. y. v. i. c. i. u. i. q. s. l. i. r. C. q. n. i. n. i. n. t. e. r. e. s. t. i. n. o. e. s. t. n. e. c. e. s. s. i. f. i. a. r. g. J. C. a. d. s. i. l. l. l. c. u. s. i. l. l. a. m. a. n. u. i. s. i. f. i. d. **d** De i. d. e. s. i. f. e. c. u. n. d. a. r. o. e. x. e. p. t. i. e. t. h. e. c. n. o. v. i. d. e. t. b. o. n. a. c. u. s. i. f. e. x. e. p. t. i. s. r. e. v. t. C. d. e. s. e. n. l. n. e. m. o. **e** I. n. t. e. r. p. r. a. t. i. o. n. e. i. c. o. r. r. e. c. t. i. o. n. e. l. e. g. u. v. e. t. u. s. t. a. r. u. r. a. r. t. a. t. i. o. n. e. v. t. i. n. p. n. c. i. d. i. t. i. n. u. s.

f Tractare. qd dicitur inueniens eēt nāqz r. et sunt iste cas q sequitur pme r scde rōnis.
g Euidētōz. lmo hinc his nō est fer euidēs: sicut et si pncipiū alicui casus omiser post ea casum plene inrelligere nō poter vt. J. de eden. argē. tarius. §. ed. i.

Decessarium. hec lex diuidit in tres partes. pma tractat de origine iuris: vsqz ad

post originem. scda de magistratibus: vsqz ad. §. iur. auilis. tertia de successione prudentum: vsqz in finem.
i Ciuitatis nostre. f. romane.
k Agere. id est viuere.
l Institut. hic incipit.
m Danu. id est arbitrio.
n Romulum. regem scilicet romanozum.
o Per sententias. id est consilium.
p Expediebat. scilicet romulus.
q Sequentes. scilicet reges.
r Filius. tarquinius. **s** Non qz papirius. no. arg. p hoc qd dicit rustici colu tāpus iste meus est. cū tñ dño colūt ipm. r facit. C. de iu. delibe. cū aliqz. vbi dñ f. ius q nō est. r p hūc queri tur dño putatiuo hereditas. itē. nō. p. p. p. i. l. a. t. o. u. b. r. o. n. i. z. g. l. o. f. a. r. u. v. t. e. i. u. s. d. i. c. a. n. t. r. a. t. i. o. n. e. s. q. u. i. c. o. m. p. i. l. a. u. i. t. e. t. f. a. c. i. t. C. d. e. v. e. t. e. u. r. e. m. l. i. §. n. a. m. q. u. i. n. o. n. s. u. b. t. i. l. i. t. e. r. e. t. J. e. §. p. o. s. t. e. a. c. u. m. a. p. p. i. i. n. f. i. §.

Exactis regib. i. expulsi: s. qre dicit pncipalit exa

facere: sed q in oibus rebus aiaduerto id pfectū eē: qd ex oibus suis partib. paret. et certe cuiusqz rei potentissima pars pncipiū est. deinde si i foro cās dicētib. nefas vt ita dixerit videt eē nulla pstatōne facta iudici rē exponere: qto mag. iterptatōez. pmittētib. incoueniens erit omittis itijs/ atqz origine non repetita: atqz illotis vt ita dixerim) manib. ptiū materiā interpretatiōis tractare: nāqz (nisi fallo) ipse pstatōes r libētius nos ad lectiōne pposite materiē pducūt: r cū ibi uenerim. et euidētiorē pstat itellecū. **P**ōp.

Necessariū itaqz vī nobis i pncipiū iuris originē/atqz pcessum demonstrare. r qdē in iitio ciuitatis nre ppls sine certa lege/ sine certo iure pūmū agere instituit: oiaqz manu a regib. gubernabāf. postea aucta ad aliquē moduz ciuitate ipm romulū tradit pplm i triginta ptes diuisisse: quas ptes curias appellauit: p ptea q tūc reipublice curā p nias ptiū earuz

nitatem ostenderet. item grecus apertam manū ostendit: quasi ostenderet omia nuda et apta deo. stultus aut timens maxillatā sibi dari: pugni clausum quasi reper cussur leuauit: grecus intellexit q de omia clauderet palma: et sic credēs romanos dignos legibus recessit: r leges his sapiētib. cōcedi fecit in ciuitate athenarum et lacedemonū. vt insti. de iure na. §. r non inelegāter. sic ergo a grecis habuerūt originem: sicut et quilibet scientia. vt in sui tractatus pncipio puscianus testat. verum est tamē hanc dispositionē legū in latino prius fuisse cōscriptā: vt optime pbat. C. de ve. iu. enu. l. y. §. hoc autē.

a Legē. scz facta a tribuno.
r Exoleuerunt. id est in vsu esse desierunt.
y Incerto. i. manu sine arbitrio.
z Hoc fieret. id est staret populus sine lege.
a Cōstitui. quorū noia sūt i decre. dist. vij. c. ij. anteqz tñ hoc fieret iustorum greci romam quēdā sapientē: vt exploraret an digni eēt romani legib.: qui cū romā uenisset romani cogitantes qd poterat fieri: quēdam stultū ad disputādū cū greco posuerūt: vt si pderet tñ derisio eēt grecis: q sapiēs nutu disputare cepit: r eleuauit unū digitū unū deum significās: stult. credēs q uellet eum uno oculo excecare eleuauit duos r cum eis eleuauit etiam pollicem: sicut naturaliter euit: qsi cecare eum uellet vtroqz: grecus autem credidit q tri-

pro rostris. i. ante oculos r ora hominū. alij dicūt pto rostris. id est eo loco vbi ponebantur rostra nauū piratarum quas ceperant.
c Uti. ponitur pro vt.
d Interpretantur. i. apertius exponerent. et faciūt ad hoc insti. de iure na. §. responsa prudentū. Accur.
e Ab eis. i. ab eorū interpretatōe seu sententijs quas ferrent eo animo vt esset ius.

ctis regib. cū nō fuit nisi vn rex expulsius. f. tarquin. vt. J. eo. §. in initio ciuitat. vbi dicit regē cū cū. Rñ. plurale p singulari posuit: vt r als. J. de pe. here. l. diuis. §. fi. r. J. de postu. l. i. §. initio. vel dic q plures qz et ille fuit expulsius r dictū fuit q nullus deinceps esset.

expediebat. r ita leges qdā et ipse curatas ad pplm tulit. tulerūt et sequentes leges: q oēs pscripte extāt in libro ser ti papiri q fuit illis epib. qd supb. demarati corithy filij ex pncipalib. iuris: itqz liber vt diximus appellat ius ciuile papirianū: nō qz papiri de suo quicqz ibi adiecerit: sed q leges sine ordine latas in vnu cōposuit. **Ex**actis deinde regib. lege tribunitia omēs leges exoleuerūt: iterūqz cepit ppls ro. incerto magis iure r cōsuetudine aliqua vt i qz perlatā legē: idqz ppe viginti annis passus est. postea ne diutius hoc fieret: placuit publica auctoritate decem pstitui viros p quos peterent leges a grecis ciuitatib.: vt ciuitas fundaretur legibus: quas i tabulis eburneis pscriptas p rostris cōposuerūt: vt possent leges apertē percipi: datūqz est eis ius in eo anno in ciuitate summū: vt i leges corrigerent: et si opus esset interpretēt: neqz puocatio ab eis sicut a reliquis magistratib.

nitatem ostenderet. item grecus apertam manū ostendit: quasi ostenderet omia nuda et apta deo. stultus aut timens maxillatā sibi dari: pugni clausum quasi reper cussur leuauit: grecus intellexit q de omia clauderet palma: et sic credēs romanos dignos legibus recessit: r leges his sapiētib. cōcedi fecit in ciuitate athenarum et lacedemonū. vt insti. de iure na. §. r non inelegāter. sic ergo a grecis habuerūt originem: sicut et quilibet scientia. vt in sui tractatus pncipio puscianus testat. verum est tamē hanc dispositionē legū in latino prius fuisse cōscriptā: vt optime pbat. C. de ve. iu. enu. l. y. §. hoc autē.

pro rostris. i. ante oculos r ora hominū. alij dicūt pto rostris. id est eo loco vbi ponebantur rostra nauū piratarum quas ceperant.
c Uti. ponitur pro vt.
d Interpretantur. i. apertius exponerent. et faciūt ad hoc insti. de iure na. §. responsa prudentū. Accur.
e Ab eis. i. ab eorū interpretatōe seu sententijs quas ferrent eo animo vt esset ius.

a **Ex** accidenti. no. accidēs origi-
ni pualere. sic. j. de
affec. l. si eadē. r. j.
de postu. l. i. §. bethi
as. ar. cōtra. C. de
his qui ve. ca. im
pe. l. si. r. infli. de re
rū diu. §. pauonū.
b **Deinde**. fere
id est crudeles. nā
qui syllabā muta-
bat ab actione ca-
debat. §. hodie. vt
C. de formi. l. i. vt
aduerbi aliter lege
c **Uoluerūt**. pre
dicti sapientes.
d **Ex** quib⁹. scz
pontificibus.
e **Fieret**. no. ali
quē ex dolo suo p-
miū pseq. r. facti. j.
quif q̄s
ex dolo
suo.
f **Papirianus**.
vt. §. co. in. fi. i. rñ.
g **Secederet**. in
montē auentiniū q̄
est rome. vt. j. §. in
itū. et ibi d̄r occa-
sio discordie. Et.
h **De** plebiscit-
is. scz an observa-
rent an non.
i **Esset**. vnus a
pplo toto alterum
a plebis iū: scz po-
testas est sibi. qz
vtrūqz hz vigorem
legis: vt hic. r. i. §.
de iure na. §. plebi-
scitum.
k **Difficili⁹**. no.
vniuersitatem vel
plures difficiliter
p̄sentire. et facti. j.
de acqui. pos. l. i. §.
fi. r. j. d. lib. vni. l. i.
et. j. de ar. itē si vn⁹
§. fi. ar. cōtra. j. qd̄
me. cau. l. metū. §.
ad aduertēdiū. et fa-
cit ad hūc §. infli.
de iure na. §. sena-
tus cōsultū. r. i. auf.
de referēdarū. §.

fieret: qui et ipsi adauerterunt
aliquid deesse istis primis le-
gib⁹: ideoqz sequēti anno ali-
as duas eisdē tabulas adiece-
rūt: et ita ex accidēt⁹ appella-
te sunt leges duodecim tabu-
larū: quarū ferēdarū auctore
fuisse ex decē viris Hermo-
dō rū quēdā ephesi exulante / in
italia quidā retulerūt. **His**
legibus latis / cepit / vt natura
liter euenire solet / vt interpre-
tatio desideraret prudentum
auctoritatē: necessariāqz esse
disputationē fori. **Hęc** dispu-
tatio / et hoc ius qd̄ sine scri-
pto venit / cōpositū a puden-
tibus / ppria pte aliqua nō ap-
pellat: vt cetere partes iuris
suis noibus designatur / datis
proprijs noibus ceteris parti-
bus: sed cōi noie appellat ius
ciuile. **Deinde** ex his legi-
bus eodē tpe fereb⁹ actiōes cō-
posite sunt: quib⁹ inter se ho-
mies disceptarēt: quas actio-
nes ne ppl⁹ put vellet / istitue-
ret: et certas et solēnes eē vo-
luerunt: r. appellat hęc pars
iuris / legis actiōes. i. legitime
actiones: et ita eodē pene tpe
tria hęc iura nata sunt: leges
duodecim tabularum. **Ex** his
fluere cepit ius ciuile: ex his
dē legibus actiones cōposite
sunt. **Dim** tamē harū et inter-
pretandi scia r. actiōes apud
collegiū p̄fici erāt: ex qd̄
p̄stitebat quis quoquo anno
p̄eesset priuatis: r. fere popu-
lus ppe ānis centū hac p̄sue-
tudine vsus est. **Postea** cū
appius claudius p̄posuisset:
et ad formam redegit hęc
actiōes: eneus flauus scriba
eius libertini filius subreptū
librum pplo tradidit. et adeo
gratū fuit id munus pplo: vt
tribun⁹ plebis fieret / r. sena-
tor: / et edilis curulis. **Hęc** li-
ber qui accusationes cōtinet:
appellat ius ciuile flauianū: si-
cut illd̄ ius ciuile papirianū:
nam nec enē flauus de suo

quicqz adiecit libro. **Augesce**
te ciuitate / qui aderant qdam
genera agendi cōposuerunt.
Nō post multū tps spacium /
Sertius eli⁹ alias actiones cō-
posuit: r. libū populo dedit q̄
appellat ius elianū. **Deinde** cū
esset in ciuitate lex duodecim
tabularū r. ius ciuile esset: r. le-
gis actiones: euenit vt plebs
in discordiā cū patrib⁹ pueni-
ret: r. secederet: r. sibi iura cō-
stitueret: q̄ iura plebiscita vo-
cāt. **mox** cū reuocata ē plebs:
qz multe discordie nascebant
de his plebiscitis: p legibus
placuit ea obseruari lege hor-
tensia lata: r. ita factū est: vt in
ter plebiscita et leges species
p̄stiteūdi interesset: p̄as autē
esset eadē. **Deinde** qz diffi-
cile plebs cōuenire cepit: po-
pulus certe multo difficilior
in tanta turba hoiz necessitas
ip̄a curā reipublice ad senatū
deduxit: r. ita cepit senatus se
interponere: r. quicqd̄ consti-
tuit / obseruabatur: idqz ius
appellatur senatus cōsultum.

Eodē tpe magistratus iura reddebāt. **Et** vt
scirēt ciues quus de quaz re quisqz
dicturus esset seqz premunirēt
edicta p̄ponebāt: que edic-
ta p̄toz ius honorariū p̄stiterit /
honorarium d̄r qd̄ ab honore
p̄tois venerat. **Novissime**
sicut ad pauiores viros iuris
transisse ipsis rebus / dictantibus
videbatur p partes euenit vt
necesse esset reipublice p vnū
consuli. nam senatus non perinde
omnes p̄uincias prouide regere poterat.
igitur constituto p̄ncipe datum
est ei ius: vt qd̄ constituisset
ratuz esset: itaqz in ciuitate
nostra aut iure id est lege
constituitur: aut est propriū
ius ciuile qd̄ sine ne scripto in
sola prudentū interpretatione
cōsistit. aut sunt legis actiones
que formā agendi cōtinent.
aut plebiscitum qd̄ sine auctori-
tate patrum est constitutum.
aut est magistratū edictum
vnde ius honorariū nascitur.
aut senatus cōsultum quod
solum senatu constituitur
inducitur sine lege. aut est
principalis constitutio id est
vt quod ipse p̄ncipis constituit
pro lege seruetur. **Post** originem
iuris et processum cognitiū
p̄sequēs est vt de magistratū
noib⁹ et origine cognoscamus.
qz vt ex posuimus p eos
qui iuri dicendo p̄sunt effectus
rei accipitur

pe. col. ij.
l **Obseruabat**.
a populo.
m **Magistrat⁹**.
id est p̄tores.
n **Quisqz**. scilz
actor vel reus.
o **Rebus** dictā
ribus. no. cōmodi
us rē p vnū expe-
diri. sic. j. de admi-
tu. l. ij. §. qd̄ in tu.
p **Per** partes.
quā primo de po-
pulo ad senatum
uentum est: et nūc
de senatu ad p̄nci-
cipem.
q **Lege**. hic po-
nitur p. l. rj. tab.
r **Sine**. i. sine
interrogatōne popu-
li. nec enī in sena-
tuscon. interrogas-
tur populus vt fie-
bat in cōpositione
legis. vt l. i. de iu-
na. §. lex. r. facti ad
hūc §. in. d. r. i. §.
§. sed qd̄ p̄ncipi.
f **Post** originē.
exposuimus. in su-
is libris.

a **C** pars est. no-
ta. et facit. C. de iu-
dis. nullus.
b **C** Reddere pos-
sunt. l. magistrat.
c **C** Pro duci. no.
r facit. l. de iu. fil. l.
no intelligit. S. di-
ui fratres.
d **C** Quod ad ma-
gistratus. als est
hic. S. et non ibi in
initio ciuitatis.
e **C** Celeru. i. mi-
litu q celeres sunt.
f **C** Equitib. qui
celeris sunt.
g **C** Exactis. id e
erpulsio.
h **C** Rogatu. i. in-
terrogatu. qd e pti
tuada lege fiebat.
i **C** Consulere.
et facit vt nomen
sit conseques rei.
vt. C. de defenso.
ciuita. l. defenso-
res nichil. r istitu-
s dda. S. est r aliis.
k **C** Nisi iussu.
als iussu. id est si-
ne iussu r hoc i cri-
minatib. causis.
l **C** A finitimis.
id est ab his q pos-
sunt iuri i. ptiub.
m **C** Sextu mens-
sem. no. sic sit bono-
mie. et facit. l. de of-
fi. p. l. antepe. et
facit ad. S. istum. l.
de offi. p. l. p. to.
li. S. i.
n **C** Magistrat.
pueros qui sez pu-
us erant constituti:
nec erant tate pote-
statis quante erat
hic nouus. vt. S. e.
S. populo deinde
aucto.
o **C** Hicdem. ex-
actos. hic signal co-
tra. S. eo. S. exact. l.
fi. S. vbi dicit pro-
pe. r. am. r hic
dicit. r. v. l. S. dicit q
bis fuerut erpul-
si. l. de prima erpul-
sioe an. l. xij. ta-
bu. hic e als post
legem predictam:
vel dic parum di-
stare inter vtriusq

parū est em ius in ciuitate ee
nisi sint qui iura reddere pos-
sunt. post hec deide de aucto-
ru successionē dicemus q co-
stare non possit ius nisi sit ali-
qs iurispir. p que possit quo-
tidie in melius pduct: qd ad
mgratus attinet. **C** In initio
ciuitatis hui. pstat reges om-
nez potestate habuisse: his de
tribus et tribunū celerū fuis-
se constat. is autē erat q equi-
tibus pceerat/et veluti fm lo-
cū a regibus obtinebat: quo i-
numero fuit Junius Brut. q
auctor fuit reges ei. cēdi. **C** Ex-
actis. deide regibus p fules cō-
stituti sūt duo penes quos sū-
mū ius vti esset legerogatus
est: dicti sunt autem ab eo q
plurimū reipublice psererit.
qui tamē ne p oia regiam po-
testatē sibi vdicarēt lege la-
ta factū est vt ab eis prouoca-
tio esset: neue possent i caput
ciuis romani aiaduertere: nisi
iussu. populū. solū relictus est
eis vt coercere possent: et in
vincula publica duci tuberēt.
C Post deide cū census iam
maiori tpe augēdus eēt et cō-
sules nō sufficerēt: hūc qz of-
ficio cōsores pstituti sunt. po-
pulo deide aucto: cum crebra
ouertur bella et qdā acriora
a finitimis inferrētur: interdū
re crigēte placuit maioris po-
testatis mgratū cōstitui. itaqz
dictatores pditi sunt a quib.
nec puocandi ius fuit: r quib.
etiam capitis aiaduertio data
est. hūc magistratū qm sumā
ptatē habebat: nō erat fas vl-
tra sextū mēsem retineri. **C** Et
his dictatouibus magistrū eq-
tū ungebant sic quō regibus
tribunū celerū: qd officū fere-
tale erat quale hodie pfectoz
pretorio magistratus tū habe-
bant legitum. **C** Hūc de trib.
cū plebs a patrib. secessisset
āno fere septimodecimo post
reges exactos tribunos sibi
in mote. facto creauit qui eēt

plebei magistratus/dicti tribu-
ni q tunc in tres partes ppls
diuisus eēt: r ex singulis sin-
guli creabant: vel quia tribu-
ni suffragio creabant. itē qz vt
essent qui edib. pcesent in q
bus oia scita. sua plebs defe-
rebat: duos ex plebe pstitue-
runt qui etiam ediles appella-
ti sunt. Deide cum erariū po-
puli auctus esse cepisset: vt ef-
sent qui illi pcesent cōstituti
sunt questores q pecunie pze
essent: et dicti sunt ab eo q i-
quirende. et conseruande pe-
cunie causa creati erāt. **C** Et
quia vt diximus de capite: ci-
uis romani iniussu ppli ro. nō
erat pmissū lege cōsulib. ius
dicere: ppterea questores cō-
stituebant a pplō q capitalib.
rebus pcesent. hi appellaban-
tur questores paricidij quo-
rum etiam meminit lex duo-
decim tabu. **C** Et cum placuis-
set leges quoqz fieri latuz est
ad populū vti omnes magi-
stratus se abdicarent q. decē
viri cōstituti anno vno cū ma-
gistratū progaret sibi: r cū in-
iuriose tractarēt nec vellēt de-
inceps sufficere. magistrati-
bus vt ipsi et factio sua perpe-
tuo reipublicā occupatam re-
tinerent nimia atqz aspera do-
miatōe eo reipublicā pduxerūt
vt exercitus a republica sece-
deret. **C** Initiū fuisse seces-
sionis de Virgini. quidaz: qui
cum aiaduertisset appiū clau-
diū cōtra ius qd ipse ex vete-
ri iure in. xij. tab. trāstulerat vi-
dicias. filie sue a se abdicasse:
et eū qui i seruitute ab eo sup-
positus petierat dixisse captu-
qz amore. riginis. omne fas at-
qz nefas miscuisse: indigna-
t. qz vetustissima iuris obser-
uantia in persona filie sue de-
fecisset: vt pote cum brutus q
pumus rome cōsul fuit vindi-
cias. fm libertatez dixisset in
persona vindicis vitellioz. ser-
ui qui proditiōnis cōiuratiōez

numerus maxime
cum hic ponit fer-
et ibi v. ope.
p **C** In mote. auct-
tino.
q **C** Scita. id est
statuta.
r **C** Inquire-
de. facit. l. de offi.
questo. l. vlt.
s **C** Et cum pla-
cuisset. latuz est. id
est dictum est inter
prudentes.
t **C** Abdicaret. E-
mo videtur q non
possint abdicat. vt
l. de offi. v. l. p. l.
multi. contra. sed h
fecit in manu po-
puli: sed nec se nō
posset vt ibi.
v **C** P. l. quia.
x **C** Sufficere. id
est alios magistra-
tus loco sui consti-
tuere: id est vt nul-
lis suis substituerēt.
y **C** Initiū. appē-
um claudū. iudic-
cem quēdam.
z **C** Vindicias. i.
sententias.
a **C** Amore virgi-
nis. nota sic forte
euenit. l. de mino.
l. emilius. in fi. et
C. de arb. l. arb-
trorum.
b **C** Indignat.
dictus virginius.
Accur.
c **C** Obseruantia.
que erat vt si ali-
quis vellet aliquis
sibi in vxorem co-
pulari supponeba-
tur aliquis qui eā
peteret in seruitu-
tem quasi esset ser-
ua: et iudex pronū-
ciabat illam libe-
ram esse: r sic post-
ea fiebat matrimo-
niū: sed iste iudex
caprus amore vir-
ginis iudicauit eā
esse ancillam.
d **C** Vindicias. l.
sententias vel sentē-
tiā sic dictā a vidi-
ce vitellioz. furo: vt
sunt sba solēnia. p
libertate danda.

a **C** Detexerat. hec fuit iterpositio
b **C** Et. repete et equum.
c **C** Castitatem. hec ei sola possibil est hoim alias deo pntare. vt i aut. de leno. §. i. r. §. ij. col. d
d **C** Necan. iij. sūr. mgfar. pdicti.
e **C** Receptit. que ante legem. xij. tabu. habebat.
f **C** Deinde. post aliqt ānos. isti ali- quot āni fuerit plu res cētū. r. xvij. vt pbat. §. eo. §. oim tū. r. §. hūcā tīb⁹ cum plebs.
g **C** Esce. id ē fru mēto publico. Alij hnt haste et expo- nūt. i. parciastre. i. exeratui. r. alij hnt veste r. eodē mō ex ponit. Accur.
h **C** Uespinis tē poib⁹. qz vsqz ad nonā in publicum morabāt vt debēt s3 hodie delegati a mane vsqz in sero. vt i aut. de iudi. §. sedebūt. col. vi. itē §. j. de ser. l. moze. r. extra de offi. r. pos- testa. iudi. delega. c. consuluit.
i **C** In ditionē. i. i. ptatē romanā. ac.
k **C** A ceref. i. dea frugū suemessū.
l **C** De fiducom- missis. facti insli. de fiduco. her. §. i.
m **C** Mgfar. in- spetto iūto. s3 post ea fact⁹ est mgfar⁹ vt. j. de offi. pre. vi- gi. l. ij. que est tra- n
n **C** Professum. qz regeret scholas.
o **C** Fuit i pmiss. post supiorē tybe- riū. als tra. vt. §. proi. §. Accur.
p **C** Generis. als genus. Ac.
q **C** De pirro. i. d. rege pirotarum.
r **C** Litterā inue- nit. imo ante ipm

iudicio suo detexerat⁹ et casti- tatem filie vite quoqz et⁹ pre- ferēdam putaret: arrepto cul- tro de taberna lanionis filiaz interfecit. i. hoc. f. vt morte vir ginis otumeliā stupi arceret/ ac protin⁹ recens a cede ma- dēsqz adhuc filie cū moze ad cō militōes pfugit: qz vniuersi de algido monte vbi tūc belli ge- rēdi cā legiones erāt: relictis ducib⁹ p⁹tm⁹ signa i aduētū mōtē trāstulerūt: oisqz plebs vrbana mox eodē se otulit po puliqz p⁹sentu partim i carce- re necati: ita rursus respubli. suū statū recepit. **C** Deinde cū post aliqt ānos. xij. tabule late sint r. plebs p⁹tenderet cū p⁹ib⁹ r. vellet ex suo qz corpe cōsules creare r. p⁹res recusa- rēt: factū est vt tribuni militū crearent⁹ parti ex plebe p⁹ri ex p⁹rib⁹ p⁹sulari p⁹tate: hi qz p⁹sti- tuti sunt vario nūero. interdū r. fuerit / interdū plures / nōnū qz pauciores. **C** Deinde cū pla- cisset creari etiā ex plebe cō- sules ceperūt ex vtroqz corpo re p⁹stui. Tunc vt aliqd plu- ris p⁹res haberēt: placuit du- os ex nūero patrū p⁹stui r. ita facti sūt ediles curules. Lūqz p⁹sules auocarētur bellis fini- timis neqz eēt qz i ciuitate ius reddere possz: factū est vt pre- tor qz crearet⁹ qz vrbano⁹ appel- lat⁹ est eo qz in vrbis ius redde- ret. Post aliquot deide ānos nō sufficiēte eo p⁹toze qz mltā turba etiā pegrinoz in ciuita- te veniret: creat⁹ est et al⁹ p⁹- tor qui peregrinus appellat⁹ est ab eo qz plerūqz inter pere- grinos ius dicebat. **C** Deide cuz esset necessari⁹ magistra- tus qui esce⁹ p⁹esset. x. viri i- litibus iudicādis p⁹stituti sūt. Eodē t⁹pe p⁹stituti sunt r. qua- tuor viri qui curam viaru age- rēt: r. triūviri monetales eris argētī auriflatores: et triūviri capitales qui carceris custo- diā haberēt: vt cum aiaduerti

oporteret interuentu eoz fieret. Et qz magistra- tib⁹ vespinis t⁹ib⁹ in publicū esse incōueni- ens erat: quinqz viri cōstituti sunt cis tyberim et vltra tyberim qui possint pro magistratib⁹ fun- gi. **C** Capta deinde sardinia mox sicilia: itē his- pania: deinde narbonēsis puincia: totidē p⁹- res qz puicie in ditionē venerāt creati sunt: par- tim qz vrbanis rebus p⁹tm qz puincialib⁹ p⁹essent **C** Deide cornel⁹ syla qōnes publicas p⁹stituit: veluti de falso de paricidio de sicarijs: r. p⁹to- res quattuor: adiecit. Deinde gaius iulius cesar duos p⁹tores et duos ediles qui frumēto p⁹- essent: r. a cerere cereales cōstituit. itaqz duode- cim p⁹tores / sex ediles sunt creati. Pius deide augustus. xvj. p⁹tores cōstituit. Post deide di- uis claud⁹ duos p⁹tores adiecit qui de fidei- cōmissis ius dicerēt: ex quibus vnū diuis Te- tus detrahit: r. adiecit vnū diuis Aeria qui in- ter fiscū r. priuatos ius diceret. **C** Item decem et octo p⁹tores in ciuitate ius dicūt: et hec oia quotiēs in repub. sunt magistratus obseruāf. Quotiens autē proficiscūtur: vnus relinquitur qui ius dicat: isqz vocatur p⁹fectus vrbis qui p⁹fectus olim cōstituebatur: postea fere seria- rū latinarum causa introductus est r. quotānis obseruatur. nam p⁹fectus annone et vigiliū nō sunt magistratus: sed extra ordinem vtilitatis causa cōstituti sunt: r. tamē hi quos cis tyberim diximus postea ediles senatuscōsulto creaban- tur. ergo ex his omnib⁹ decē tribuni plebis: cō- sules vero duodecim: et octo p⁹tores r. sex edi- les in ciuitate iura reddebant. **C** Iuris ciuilib⁹ sciam plurimi et maximi viri p⁹essi sunt: sed qui eoz maxime dignitatis apud populū romanuz fuerūt in presenti eoz mentio habenda est vt ap- pareat a quib⁹ et qualiter hec iura orta et intro- ducta sunt. Et quidem ex omnibus qui scientiā nacti sunt ante tyberium corricanum publice professum nemo traditur. ceteri autē adhuc v⁹l in latenti ius ciuile retinere cogitabant: solūqz consultoribus vacare potius qz discere volenti- bus se prestabant. Fuit autem in primis perit⁹ publicus papirius qui leges regias in vnū con- tulit. Ab hoc apius claudius vn⁹ ex. x. viris cur- tus maximū cōsiliū in. xij. tabu. scribendis fuit. post hunc apius claudius eiusdem generis⁹ ma- ximā scientiam habuit. hic centumanus appella- tus est et apiam viam strauit: et claudiam aquā induxit: et de pirro⁹ in vrbem non recipiedo sen- tentiam tulit. hunc etiam actiones scripsisse tra- ditū est. primū de vsurpationibus qui liber non extat. idēz apius claudius qui videt ab hoc pro- cessisse. r. litteram inuenit⁹ vt pro valesijs vales- rij esset: et pro fusijs fury sit. Fuit post eos ma-

per mille tempora est inuenta: s; dicitur eam inuenisse ut proferretur in quibusdam partibus.

a Sophyn. id est sapientem: sed contra. Ico. s. deinde fertur. sed certe licet idem significet sapiens quod ibi dicitur quod hoc grecum sophyn: non est idem nomen.

b Deinde quoniam mutius. scilicet fuit.

c Tessere. id est tabule.

d Appellatus est. contra. s. e. s. fuit post eos.

e pl' eloquentie. sic roland' pedis vacce z quidam noster amicus

xime scientie simphroni' que pp'ls roman' sophyn' appellauit: nec quisquam ante hunc hoc nomine cognouit est. gaius sciPIO nascica qui optim' a senatu appellatus est cui etiam publice domus in sacra via data est qui facilius consuli possit. Deinde quoniam mutius qui ad cartaginenses missus legatus: cum essent due tessere posite vna pacis altera belli: arbitrio sibi dato vtram vellet referre romanam vtramque sustulit z ait cartaginenses petere debere vtram mallent accipere. Post hos fuit tyberius coruncan' vtrixi qui primus p'fiteri cepit cuius tamen scriptum nullum extat: s; r'risa coplura et memorabilia eius fuerunt. Deinde sextus cecilius et fratres eius: publicus elius: et publicus attilius maxima scientiam in p'fitendo habuerunt: et duo alij etiam consules fuerunt. Attili' aut' primus a populo sapiens appellatus est. Sextus elius etiam ennius laudauit: extat illius liber qui inscribitur tripartita: qui liber veluti cunabula iuris continet. Tripartita autem dicitur quia lege duodecim tabularum proposita ungitur interpretatio. Deinde subteritur leges actio. eiusdem esse tres alij libri referuntur quos tamen quidam negant eiusdem esse. hos sectatus ad aliquid est cato. Deinde marcus cato princeps portie familie cuius z libri extant: sed plurimi filij eius ex quibus ceteri oriuntur. Post hos fuerunt publicus mutius z Brutus et Manilius qui fundauerunt ius civile. ex his publicus mutius etiam decem libellos reliquit. Brutus septem. manilius tres. z extant volumina scripta manilij monumenta. illi duo consulares fuerunt brutus pretorius: publicus autem mutius etiam pontifex maximus. ab his profecti sunt publicus rutilius z ruffus qui romae consul et asie proconsul fuit. paulus virginus z quintus tiberius ille stoicus panse auditor: qui z ipse consilium etiam sextus popeus Vneii popei patricij. fuit z eodem tempore Celsus antipater qui historias conscripsit: s; plus eloquentie quam scie iuris operam dedit. Etiam lucius crassus frater publici mutij qui mutian' dicitur est: hunc Licero ait iuriscōsultorum disertissimum. Post hos quintus mutius publici filius pontifex maximus ius civile primus constituit generatum in libros decem z octo redigendo. Mutij auditores fuerunt com-

plures: sed precipue auctoritatis aquilius gallus / balbus lucilius / sextus papiri' / gaius tubentius. ex quibus gallum maxime auctoritatis apud populum fuisse seruius dicit. Quoniam tamen hi a seruius sulphio nominantur: alioquin pro se eorum scripta non talia extant ut ea omnes appetant. Denique nec versantur omnino scripta eorum iter manus hominum: s; seruius libros suos propleuit: pro cuius scriptura ipse quoque memoria habetur. Seruius autem sulphio cum in causis orandis primum locum autem pro certo post marcum tullium obtineret: tradidit ad consulendum quintum mutium de re amici sui peruenisse: cuius eum sibi respondisse de iure seruius parum intellexisset: iterum quintum mutium interrogasse: et a quinto mutio responsum esse: nec tamen precepisse: z ita obiurgatum esse a quinto mutio: nam quod dixisset turpe esse patricio: et nobili viro et causas orandi ius in quo versaretur ignorare: ea velut contumelia seruius tactus operam dedit iuri civili: et plurimum eos de quibus locuti sumus audiuit instructus a balbo lucilio instructus autem maxime a gallo aquilio qui fuit circine. Itaque libri coplures eius extant circine confecti. Hic cum in legatione perisset statuum eius populus romanus pro rostris posuit: hodieque extat pro rostris augusti. Huius volumina coplura extant: reliquit autem prope centum z octoginta libros: ab hoc plurimi ac profecti profugerunt: fere tamen hi libros conscripserunt. Alphen' varrus / gai' / aulus offilius / ticius celsus / aufidius tuca / aufidius namusa / flauius priscus / gaius atteius / proculus / labeo / antistius patercina / publicus cecilius. et ex his decem et octo libros conscripserunt: quos omnes qui fuerunt libri digesti sunt: ab aufidio namusa in centum. xl. libros. Ex his auditoribus plurimum auctoritatis habuit alphenus varrus et aulus offilius: ex quibus varrus consilium fuit: offilius in equestri ordine perseverauit. Is fuit cesaris familiarissimus: et libros de iure civili plurimos qui et omnem partem operis fundaret reliquit. nam de legibus vicefime primus conscripsit de iurisdictione: idem edictum prois primus diligenter composuit: nam ante eum seruius duos libros ad brutum per quos breuissimos ad edictum sub-

f Traditur. id est dicitur.

g Intellexit. assume eum quod est. s.

h Namque eum. quinto mutio.

i Turpe esse patricio. No. quem non audiri si dicat se ignorare qui tractatur: sic. s. in prohemio in p'ncipio. et. f. ad velle. quibus etc.

k Conscripserunt. scilicet seruius sulphio scholares.

l Digesti sunt. id est facti sunt. Accur.

m Vicefime. s. partis dande fisco in testamentis ab omnibus his hominibus etc.

plures: sed precipue auctoritatis aquilius gallus / balbus lucilius / sextus papiri' / gaius tubentius. ex quibus gallum maxime auctoritatis apud populum fuisse seruius dicit. Quoniam tamen hi a seruius sulphio nominantur: alioquin pro se eorum scripta non talia extant ut ea omnes appetant. Denique nec versantur omnino scripta eorum iter manus hominum: s; seruius libros suos propleuit: pro cuius scriptura ipse quoque memoria habetur. Seruius autem sulphio cum in causis orandis primum locum autem pro certo post marcum tullium obtineret: tradidit ad consulendum quintum mutium de re amici sui peruenisse: cuius eum sibi respondisse de iure seruius parum intellexisset: iterum quintum mutium interrogasse: et a quinto mutio responsum esse: nec tamen precepisse: z ita obiurgatum esse a quinto mutio: nam quod dixisset turpe esse patricio: et nobili viro et causas orandi ius in quo versaretur ignorare: ea velut contumelia seruius tactus operam dedit iuri civili: et plurimum eos de quibus locuti sumus audiuit instructus a balbo lucilio instructus autem maxime a gallo aquilio qui fuit circine. Itaque libri coplures eius extant circine confecti. Hic cum in legatione perisset statuum eius populus romanus pro rostris posuit: hodieque extat pro rostris augusti. Huius volumina coplura extant: reliquit autem prope centum z octoginta libros: ab hoc plurimi ac profecti profugerunt: fere tamen hi libros conscripserunt. Alphen' varrus / gai' / aulus offilius / ticius celsus / aufidius tuca / aufidius namusa / flauius priscus / gaius atteius / proculus / labeo / antistius patercina / publicus cecilius. et ex his decem et octo libros conscripserunt: quos omnes qui fuerunt libri digesti sunt: ab aufidio namusa in centum. xl. libros. Ex his auditoribus plurimum auctoritatis habuit alphenus varrus et aulus offilius: ex quibus varrus consilium fuit: offilius in equestri ordine perseverauit. Is fuit cesaris familiarissimus: et libros de iure civili plurimos qui et omnem partem operis fundaret reliquit. nam de legibus vicefime primus conscripsit de iurisdictione: idem edictum prois primus diligenter composuit: nam ante eum seruius duos libros ad brutum per quos breuissimos ad edictum sub-

a **C** Sex mēſib⁹. inde libri ſemeſtres dicūt. vt. i. d. excuſa. tuto. item diuus.

b **C** Tradita fue rūt. vt circa textū

c **C** Cepit dari. ſcilz ptās de iure rñdēdi. et facit. i. de his q̄ no. in fa. l. athletas. §. deſi gnatoze.

d **C** Sz preſtari. No. q̄dam ſunt q̄ honeſte cōcedunt nō tñ honeſte pe tātur. et facit. i. de var. cog. l. i. §. ſit em. et in decretis. xvij. diſt. de culo gijs. et. i. q̄. et a q̄ bus ma. lib. l. fi. et C. de peti. bono. ſub. l. i. et. i. d. offi. pto. l. barbar⁹. et. i. ad legē iul. de ambitu. l. i.

e **C** Uq̄. puerte vſq̄ ad prefecturam. Accur.

qui eiufdē cornelij maxim⁹ au ditor: fuit: aul⁹ caſſell⁹. Quin tus muti⁹ voluſij auditor. de niq̄ in illi⁹ honozē teſtamēto plublū mutiū nepotē ei⁹ re liquit heredē. fuit autē queſto rius: nec vltra pficere voluit: cū auguſtus illi etiā cōſulati⁹ offerret. Et his trebatius pe ritorio: caſſell⁹ trebatio eloquē tior: fuiſſe dī. Offilius vtroq̄ doctior. Caſſellij ſcripta non extant niſi vn⁹ liber bñdicto rū. Trebatij q̄ plures: ſz mi nus frequētant. Poſt hos q̄z tubero fuit qui offilio operaz dedit. fuit autem patricius et trāſijt a cauſis agēdis ad ius ciuile: maxime poſtq̄ quintū ligariū accuſauit: nō obtinuit apud gaiū ceſarē. Is eſt quin tus ligarius qui cū aſſricio oīā teneret infirmū tuberone ap plicare nō pmiſit: nec aquam haurire. quo noie eum accuſa uit: et cicero deſēdit: et eius ex tat oſo ſatis pulcherrima q̄ i ſcribit p̄ quinto ligario. et tubero doctiſſim⁹ q̄ dē habitus eſt iuris publici et priuati: et complu res vtriuſq̄ operis libros reliquit: ſermo etiam antiquo vſus affectauit ſcribere: et ideo parum libri ei⁹ grati habētur. **C** Poſt hūc maxime au ctoritatis fuerūt Atteius capito qui Offiliū ſecutus eſt Antiftius labeo qui oēs hos audi uit: inſtituit⁹ eſt autē a trebatio. Et his Atteius conſul fuit: Labeo noluit cū ei offerretur ab au guſto conſulatus quo ſuffectus fieret et hono rē ſuſciperet: ſed plurimū ſtudijs operā dedit: et totum annū ita diuiſerat vt rome ſex men ſibus cū ſtudioſis eſſet. et ſecederet ſex menſib⁹ et conſcribendis libris operam daret. Itaq̄z re liquit. xl. volumina ex quibus plurima iter ma nus verſantur. hi duo primū veluti diuerſas ſe ctas fecerunt: nam atteius capito in his que ei tradita fuerūt pſeuerabat. labeo ingenij quali tate et fiducia doctrine qui et p̄e ceteris operꝝ ſapientie operā dederat: plurima innouare in ſtituit: et ita atteio capitiōni maſſuri⁹ ſabin⁹ ſuc ceſſit: labeoni nerua: qui adhuc eas diſſenſio nes auerūt. hic etiā nerua familiariffimus ce ſari fuit. maſſurius ſabinus in equeſtri ordine fuit et publice primus ſcripſit: poſtea q̄z hoc ce pit dari beneficiū a Tiberio ceſare: hoc tamen illi ꝑceſſum erat. et vt obitū ſciam⁹ ante t̄pā au

guſti publice rñdēdi ius nō a p̄cipib⁹ dabat: ſed qui fidu ciam ſtudioꝝ ſuoꝝ habebant cōſulentib⁹ reſpōdebāt: neq̄ reſpōſa vtiq̄ ſignata dabāt: ſed plerūq̄ iudicib⁹ ipſis ſcri bebant aut teſtabantur qui il los ꝑſulebant. **C** Prim⁹ diu⁹ auguſt⁹ vt maior iuris aucto ritas habere conſtituit: vt ex auctoritate eius rñderēt: et illo tēpore peti hoc ꝑ benefi cijs cepit: et ideo optim⁹ prin cept⁹ adrian⁹ cū ab eo viri ꝑ torij peterent vt ſibi liceret re ſpōdere: reſcripſit eis hoc nō peti ſz preſtari ſolere: et ideo ſi q̄s fiducia ſui haberet dele ctari ſe ꝑp̄lo ad reſpōdēdū ſe ꝑpararet: q̄ ſabino cōceſſum eſt a tiberio ceſare vt ꝑp̄lo re ſpōderet q̄ in equeſtri ordine iā grādis natu: et fere annoꝝ quiuaginta recept⁹ eſt. huic nec ample facultates fuerūt: ſed plurimū a ſuis auditorib⁹ ſuſtentatus eſt. huic ſucceſſit gavius caſſius longin⁹ nat⁹ ex filia tuberontis: q̄ fuit neptis ſerui ſulpicij: et ideo proauū ſuū ſer uū ſulpiciū appellauit. is et ꝑſul fuit cū quarti no t̄pibus tiberij: ſed plurimū in ciuitate aucto ritatis habuit eo vſq̄z donec ceſar cū de ciuita te expelleret. expulſus ab eo ī ſardiniā reuoca tus a veſpaſiano diē ſuū obiit. Nerue ſucceſſit ꝑculus. fuit eo t̄pē et nerue filij: fuit et alij lōgti nus ex equeſtri quidē ordine q̄ poſtea ad pretu ram vſq̄z puenit: ſed ꝑoculi auctoritas maior fuit: nam etiā plurimū potuit: appellatiq̄ ſunt partim caſſiani: partim ꝑculiani: q̄z oꝝ go a capi tone et labeone cepat. Caſſio celius ſabin⁹ ſuc ceſſit q̄ plurimū t̄pib⁹ veſpaſiani potuit. ꝑculo pegafus q̄ t̄pibus veſpaſiani ꝑfect⁹ vrbis fuit. Lelio ſabino ꝑiſc⁹ iabolen⁹: pegafus celſus ꝑi: ꝑi celſo/ celſus filij et ꝑiſc⁹ neract⁹: q̄ vtriq̄z cō ſules fuerūt. Lello quidē et iterū iabolen⁹ ꝑi ſco eburni⁹ valēs et tuſcian⁹. Itē ſalui⁹ tultian⁹.

C De legib⁹ et ſe natuſcō. et Longa p̄ſue. Tres habet partes hec rubri ca. de ꝑma multe leges in hoc ti. di cūtur. de ſcō. l. ſ. ſenatuſcō. ſpecia liter dī. i. e. nō am bigit. et. l. neq̄z le ges. et. l. et ideo. de tertia dī. i. eo. l. de q̄bus. et in ſequē tib⁹. ſed cū ī to to corꝑe iur⁹ de le gib⁹ tractet: q̄re h ſpecialē ti. ponit rñ. ſin. 3o. qz alie leges de negocijs hominum diſt. he aut leges tra ctat de legib⁹ con dēdis et interꝑ taudis.

L Ex eſt. hec ſcriptio q̄ tuoz hꝝ ꝑes. ꝑia eſt. lee eſt cōe ꝑre ceptū. i. cōe vtili tate ſtatutum. vt dic cōe ꝑreceptis

C De legib⁹ et ſenatuſcōſultis et lōga cō ſuetudine. **Li. iij.**

C Papinianus. Ex eſt cōmune ꝑceptum virozū ꝑudentū cōſultū: de licitoꝝ que ſponte vel igno rantia contrahuntur coher tio: communis reipublice

id est cōiter toti vniuersitati factū. et ponit hic scep̄tū
large p̄ quatuor virtutibus legis q̄ sunt. i. e. l. legis vir
tute. Item subijcit viroz prudentū p̄sultū. i. cū delibera
tione prudentū consultū. item subijcit delictoz coher
tio. cohercet enī delicta puniendo. vt. s̄. d̄ iustū. z iure. l.

sponsio. **M**arcianus.

Am et demosthenes
orator sic diffiniuit.

Lex est cui om̄s hoies decet
obedire pp̄ ml̄ta z varia. z ma
xime qz ois lex est inuentio q̄
dam et donū dei: dogma autē
oim̄ sapientum/ correctio autē
voluntarioz et non volunta
rioz peccatoz: ciuitatis autē
p̄positio cōis fm̄ quā om̄nes
decet viuere q̄i ciuitate sunt.
Sed et philofophus summe
stoice sapiētie Crispippus/ sic
incipit lib̄ū quē fecit.

Lex est omniū
diuinarū et humanarū rerum
noticia. opz autē eam etiā pre
stare et bonis et malis z pun
cipē et ducem esse. et fm̄ hoc
regula est iustoz et iniustoz.

nig tractant fere omnes leges.

Et malis. cuiqz fm̄ sua opa tribuendo fm̄ Jo. i. bo
nis meriti. vt. C. de asse. et do. l. i. et de sta. z ima. l. vt
virtutum. malis penā. vt p̄ totum ti. de penis.
Ducem. qz deducit homines ad bonum.

z eoz q̄ natura ciuilia sunt: p̄
ceptrix quidem faciendouz/
prohibitrix autem nō facien
dorum. **P**omponius.

Lex constituit opz vt di
xit theophrastus/ i his
que entonima/ id est frequen
ter accidūt.

Et his q̄ forte vno ali
quo casu accidere pos
sunt/ iura nō p̄stituūt.

Am ad ea potius de
bet aptari ius que et
frequenter et facile. qz ad ea
que raro z ueniunt. quia que
semel aut bis vt ait theopha
stus accidunt/ cōtēnūt legis
latores.

Legis virtus hec est/ i
perare/ vetare/ permit
tere/ punire.

Regula est. i.
p̄p̄diosa doctri
na vel vni casus
vel pluriū in q̄b̄
eadē rō verif. et
ita in hoc vltimo
p̄p̄ue ponit: sed
nō in p̄mo. sic enī
diffinit. Regula ē
pluriū rerū cōp̄
diosa narratione
facta traditio: vt
colligit. i. d̄ regu.
ii. l. i. meli⁹ facit
ad hoc in decre.
dist. iij. c. oēs. et. c.
regula.

Alte dif
finitio.

Consuetudo
scilicet lex.

Natura ciui
lia sunt. i. natura
lis hois ingenio.
vt i. resti. minor.
vt. j. de mino. l. i. i
pun. duo enī tria
ponere videtur. i.
duas sp̄s z coes
quiualescentes: qua

rū neutra est altera. i. ius naturale et ciuile fm̄ Jo.
Non faciendoz. ex hoc colligit quedā magistra
lis diffinitio. lex est sanctio sancta: precipiens honesta:
prohibens contraria. z facit. C. eo. l. leges. la. ij.

Lex in his que. i. verissima sunt. vel dic in his q̄. i.
multū accidūt non que extra naturalem cursum.
et fm̄ hoc erit casus huius greci qui est in. l. latina. j. l.
prima. Accur.

Et his. pone exemplū in lazaro an debuit rūpere
de testm̄ qd̄ fecerat/ et bona auferre hereditibus/ z cer
te de hoc non est lex. diceret tñ qz possit. Uel tanq̄ ip̄e: qz
non videtur mortuus qui tam cito resuscitauit. vt. j. de
diuoz. l. iij. z de bo. pos. fm̄ ta. qui ex liberis. s̄. plane. v̄
tanq̄ alius. i. posthumus qui rūpit testamētū. vt in l. i.
de exhere. l. i. s̄. i. v̄ pone exemplū in. l. scripta. in aut. vt
sine prohi. ma. debi. et cre. col. vij. s̄. quia vero. propter
bonas feminas nō dz fieri lex: qz rare sunt: sed propter
malas. quia multe sunt. itē pone exēplū vt. j. de vsuca.
l. iusto. in p̄nci. in fi. i. rñ. vbi dicit nō acquiri nobis per
filiū non iuste arrogatū: sicut p̄ liberū hominē emp̄tū:
qz rarius arrogatū filij q̄ emp̄atur serui. sed licet dicat h̄
qz nō p̄stituūt iura pro talibus/ subaudi sepe. q̄nqz
enī statuunt. vt in his exemplis. j. de iudi. sed et si. s̄.
si pater. et si pars here. pe. l. anuqui. et. C. de le. here. si
maior. et in situ. de re. di. s̄. insula. et facit ad hanc re
gulā. j. de regu. in. l. ea. que. et. j. ad trebel. l. postulante.
et. j. de postu. l. i. s̄. deinde. et de solu. si pater. et sequen
tem prior. legem continua cū ista.

Lazar⁹
suscita
tus an
potue
rit testa
mētum
rūpere.

Accidere. i. miraculose venire.
Legis virt⁹. i. potestas. imperat autem cum iubet
lex iul. d̄ adul. accusantē et accusatū z aduocatos

Legi s̄
multi
plex.

Lex iul. d̄ adul. accusantē et accusatū z aduocatos
b ij

Leges
nuru di
uino fi
unt.

Am zc. bene dico qz lex cohercet delicta: nam zc. z
no. qz sub hac. l. sunt duo greca qz qd̄s facit vnā
diffinitionē legis. p̄mū facit illā: lex est cui oēs hoies
zc. et qd̄ ibi dicit donū dei/ id dicit: qz nutu diuino faci
unt p̄ncipes leges. vt. C. de p̄scrip. lon. tempo. l. fi. ibi
de fide instru. s̄. qz: igit imp̄erū. col. vi. ois enī sapiētia
a dño deo est: et oē datū optimū/ z oē donū p̄fectū defur
sum est descēdēs a p̄re luminū zc. Jaco. c. i. et. c. s̄. pio.
i. quest. ij. Item lex est sapientum dogma et doctrina p
osa sapientum promulgata. Accur.

Nō volūtarioz. vt cū non dolo sed culpa delinq̄
mus vt ignoranter. vt exemplificauimus. s̄. e. l. i.
In citate sit. imo oēs oīno q̄vbiqz regunt. vt. C. d̄
iudic. l. iudic. z de legi. et cō. l. leges sacra. Et apl̄s di
cit. Ois aīa sit subdita p̄ncipi z ducibus ab eo missis
vt. C. de cōdu. et. p̄ci. aug. domus. lib. xi.

Sed z p̄ba. quē fecit. scz de lege. et incipit interpre
tatio greci sic lex est zc. Et no. qz de diuini tractat hec
lex. vt. C. de sum. tri. et de sa. fm̄. cc. et. j. ne quid in loc
co fac. z in aut. de mo. col. i. et quō oporteat ep̄isco. col. i.
zc. et quō oporteat mo. col. i. zc. et de san. ep̄is. col. ix. et
in. vt in pua. do. sa. mi. col. v. et in alijs titu. de huma

esse presentes qñ serui torquentur in causa adulterij . et pcepit etiã seruos publicari . i. confiscari . vt . J . ad . l . i . i . l . i . de adul . si postulauerit . § . questioni . et . § . iubet . vetat autẽ cũ phibet res immobiles minorũ sine decreto alienari . vt . J . de . re . co . l . i . Item ne res ecclesiastice . vt . C . de . fa . san . eccle . l . i . iubemus .

sed nõne sufficiebat ipare pvtroq; Rñ . nõ . qz ipe rat qd fieri vult . vetat qd fieri non vult . et comodius est singulas causas . vt . in . i . q . mo . te . i . fir . § . alio . pmitit vt multi etiã post finayri excep . suis . vt . C . de . iu . r . fac . igno . l . i . punit maleficia . vt . in . ti . de . pe . ff . r . C . est et quinta virtus . i . cõsuleri . vbi extraneis consulit ne expendat agẽdo qrela . vt . J . de . in . offi . testa . l . i . itẽ cõsilit q primo possessoriũ q petitorũ si cõpetat intentẽ . vt . J . de . rei . ven . is . q . r . facit . C . de . tran . fac . age . vel . dic . q . cõmẽt . sub . frute . pmitte . di . S . nõ . qd legis appellatõe nõ tñet q aliqđ istorum verboz nõ habeat . Rñ . imo cõtinet . ats nulla regula iuris in legis appellatõe caderet . vel veri us nulla est lex quin ibi vnũ de talibus vel equipollẽs subaudiatur . et facit ad hanc . l . in . decre . dif . iij . c . omnis .

Iura generaliter . potest poni exẽplũ in qualibet fe re . l . codicis q cert . psonis dabant vt vit aliẽd aliqđ tñ sunt gñales . que em frequẽt indigent et cõi auxilio debet cõiter se tuare . lz vni fuerint data . vt in aut . de here . et . fal . § . i . col . i . et . facit . C . de . diuer . referip . si qua . et hoc si ita scribit vt sit ius cõd . secus si specialiter datur . vt . J . i . l . i . l . i . sed fm hoc ois lex est regula . qz loquit l pluribus casib; in quib; est eadem equitas et deriuat fas homibus qd est falsum . sic ergo expone vt dicas leges nõ sunt cõdite vt hec locũ habeat in psona huius ; illa in psona alterius ; et sic de singulis legibus et personis . sed gñaliter in oibus psonis sit eusdẽ casus respõsio . lz excipit . C . d . de . u . l . nec . dorothẽi . r . C . d . epif . et . cle . qm venerabilis . regule aut p signa vniuersalia cognoscuntur affirmatiua vel negatiua . vt patet per omnes regulas iuris ; et maxime in . l . i . vbi dicit regula est que rem que est . r .

Non ambigif . vone exẽplũ in petitione hereditatis que est inducta a senatoribus . vt . J . de . pe . here . et . sena . vt . J . ad . vell . l . ij . r . J . ad . mace . l . i . item in alio parificatur tus pñi pñcipi senatus ; qz nõ appellat a snia sua . vt . J . a . q . ap . pel . nõ . lz . l . i . r . intellige de senatu toto qui senatores cẽtũ erant numero . vt . C . de . pe . here . l . fi . nõ . de . quolibet . senatore . separati . lz tñ qz singulariter sua alia pñuilegia . vt . J . de . sena . p . torũ . § . in . hodie . hoc opus possit facere senatus ; Rñ . fm . Jo . nõ . sic . hodie . nisi pñiceps pñiserit . vt . C . eo . l . fi . que . est . § . vbi . dicit . q . solus . pñiceps . facit . legẽ . itẽ . facit . ad . idem . qz . ppls . oẽ . usũ . imperiũ . trahit . lit . vt . C . de . ve . iu . enu . l . i . § . sed . hic . studiosum . aliũ . dicit . q . hodie . pñ . ppls . romanũ . r . senatus . ei . facere . legẽ . vt . h . nec . ob . d . l . fi . qz . solus . ipator . pñ . i . ipe . sol . r . null . aliũ . solus . r . reuocare . põt . ppls . romanus . qd . pcessit . sicut . et . iudex . q . delegat . cũ . sibi . ppuetas . remãserit . vt . J . de . offi .

cius cui mã . est . iu . l . i . § . fi . primã . laudo . fm . hug . Accur .

Que leges . nomen generale .

Senatusconsulta . nomen speciale .

Scribi possunt . ppter humani ingenij exiguitatẽ .

Que plerũq; accidit cõtineri .

Ideo de C . Idem .

His que pmo constituitur : aut interpretatõe / aut constitutiõe optimi pñcipis certius statuẽdũ est .

Qon possunt omis arti culi sigillatim aut legibus aut senatuscõsultis comprehendĩ : sed cũ in aliquo ca

z erigit exẽpla . p se . r . p ea . dic . § . er . his . q . cõstituit . i . acci dũt . de . nouo . vt . ita . hec . lex . loquat . qñ . dubitatio . euenit . sup . nouo . facto . et . sequẽs . lex . nõ . pñt . qñ . dubitatio . est . in . veteri . facto . nõ . tñ . adhuc . lege . determinato . fm . Jo . vel . melius . ecõtra . constituitur . pprie . sumit . cũ . dubitat . i . ver bis . l . lex . aut . sequẽs . f . nõ . pñt . loquit . cũ . dubitat . de . fac to . nouo . qd . nõ . est . in . lege . r . qd . dicit . aut . interpretatiõe . id . est . iudicis . vt . ita . iudex . interpret . legem . r . facit . C . de . epif . aud . l . si . lenones . vel . dic . interpretatiõe . iuris cõsulti . auctoritate . aut . constitutione . f . pñcipis .

Ideo certius . i . certũ . pñcipi . f . qd . pmo . erat du biũ . fm . scõdam . interpretatiõe . interpretat . et . iuris con . verbũ . dubiũ . legis . vt . J . si . ce . pe . l . i . in . pñ . r . l . ij . § . appellata . pñiceps . etiã . interpretatur . verbũ . aut . p . r . vt . C . de . verbo . sig . l . pe . itẽ . interpretat . substitutiõe . factam . filijs . ita . demũ . tenere . si . decesserint . sine . filijs . vt . C . de . fi deicõ . l . cũ . acuti . ssmi . r . ita . etiã . si . hodie . occurreret . dubi tabile . verbũ . in . l . opotteret . q . vel . p . iuris cõ . auctoritate . pñcipis . vel . p . pñcipe . fieret . interpretatiõe . vt . eẽt . lex . neces saria . et . probabilis . et . ab . oibus . obseruanda . vt . euenit . i . questioibus . vbi . sunt . triẽ . optiões . dñõz . q . sunt . sup . hõis . legi . vt . hõ . dos . a . pñe . p . fec . r . c . vt . C . solu . ma . l . dos . et . facit . ad . hanc . l . noua . rec . l . non . solent .

Non pñt . pone . exẽplũ . in . veteri . iure . statutũ . est . et q . si . familia . seruoꝝ . alicui . fecerit . furtũ . liberã . do minus . semel . emẽdando . furtũ . ne . tota . familia . careat . idem . ius . trahit . si . dedit . dñũ . vt . J . ad . l . a . a . qu . illõ . Itẽ . pone . exẽplũ . vt . J . de . nego . gest . ex . facto . in . fi . Itẽ . pone in . iure . nouo . vt . C . de . in . offi . do . l . p . c . ab . us . vbi . dñ . que . relã . in . offi . do . trahi . etiã . ab . intestato . Itẽ . pone . exẽplũ . C . de . pñi . pecu . l . fi . et . put . trahit . ad . ius . vetus . refertur . ad . id . qd . dicit . in . seq . l . interpretatiõe . f . iuris cõ . put . dñ . no . uo . dñi . referit . ad . iura . C . vt . dicas . iuris ditiõ . f . pñci pñs . vt . pñiceps . dicit . ad . hoc . ius . corrigendũ . vñ . pñiceps . nouũ . statuendo . vt . J . de . ven . in . pñciõ . l . i . in . pñci . Jo . tñ . dicit . interpretatiõe . f . iudicũ . in . iudicio . hec . est . vera . r . sic . prima . exẽpla . non . valẽt . lz . pone . in . pñe . vt . possit . obli gare . filijs . p . fame . lz . de . venditiõe . lex . tñ . dicit . h . e . z . dem . pro . gatio . q . fit . ex . iure . scripto . sit . etiam . ex . iure . non . scripto . ad . nõ . scri . ptũ . vt . C . que . sit . lon . consue . l . i . Et . vt . Dubiã . hec . sint . plana . distingue . cũ . dubitatio . in . iudicio . conti tudicio . gĩt . aut . sup . aliquo . nouo . negotio . aut . sup . lege . aliqua . si . super . negotio . dñs . imperator . est . consulẽdus . si . tamen . pñs . sit . et . eius . sit . copia . vt . C . e . humanũ . et . de . vete . iu . re . q . s . cõ sulẽd .

em. l. i. §. sed qd diuine. r. j. de fidei cō. liber. h. itaq. r. ar. C. de indi. l. h. ibi ne appellat r. e. si aut nō sit ei? copia. pcedā de silib? ad sita vt hic. Si vero. sup lege. vt dos a pfe. pfecta r. e. siquidem ex pfectudine certo mō est itellecta: eius intellectui stabit. vt. j. e. l. minime. r. l. si inter ptaōe. qd si ex cō-

suetudine expōsi-
no nō est certifica-
ta: recurrit vt di-
ctū est ad punci-
pē si sit ei? copia.
vt. C. e. cū de ne-
uo. r. s. e. r. iō. r. j. e.
nā. ibi vel certa
iurisdicōe r. e. alio
quin interpretator
i benigniorē par-
tē. vt. j. e. benigni-
us. et. l. in ambi-
gua. s. j. dubitat
que sit benignior
pars: s. bōz signi-
ficationi stabo. vt
j. de cōdi. r. demō-
stra. publius. §. i.
q. p. videtur pmo
standū signōi s. bōz.
vt. j. de lega. iij. l. nō aliter. ter-
tio pcedā de simi-

li bus ad silia. vt. s. eo. neq. leges. Accur.

Quod vero? contra rōnē
iuris receptum est: non
est pducēdū ad psequētiās.

In his qd
ptra rationem iuris cō-
stituta sunt non possumus se-
q regulā iur. C. Pau-
lus singulare est quod

libus ad silia. vt. s. eo. neq. leges. Accur.

Coz. i. legum vel senatuscō. vel dic articuloz.
Am vt ait. supleri. pcedendo de silibus ad silia.
vt. j. de re. iu. quod ptra. r. l. que ppter. et de lega. i.
si domus. §. cum alicui.

Quod vero? hanc ptinua cū duabus superiorib? legibus: bene dico statutum esse procedendū de similibus ad similia. verūtāmē qd cōtra r. e. et pone exēplū in muliere qd habet puiilegium vt oibus pferat qd suo heredi tamē nō datur nisi filio. vt. C. qui po. i. pigno. ha. l. si. fi. r. C. de pti. do. l. i. Itē pone exēplū vt. j. si. l. i. itē pone exēplū in patre qui vendidit filiu cā necessitatis: non tamē trahit vt filius possit vendere pfez. vt. C. de pa. qui si. di. l. i. sed nōne qd dr. C. de furis. si quis per. licet sit cōtra regulas iuris cōmunes et ad filium trahit? Rñ. sic. q. lex dicit vt. j. de ser. cor. vt tātū. §. i.

In his. excepionibus a regula.
Regulam. vt pote cū ipsa deficiat. nec ei sunt exceptiones de regula. imo vitiāt regulam in eo qd excipiunt. vt. j. de regu. iu. l. i. sed firmā dimittit in alijs. vt in aut. de nō alio. §. vt aut. col. ij. et pone exēplū hui? regule. regulariter traditur domini voluntatē seruari vo-
lētis rem suā in aliū transferri. vt in sil. de rerū diu. §. p traditionem. fallit in minoribus. vt. j. de re. eo. l. i. itē regula est nō pmiti furtū nisi inuito dño. qñq. §. vt. C. de furis. si quis seruo. dicentur ergo esse specialia ta-

Furtus pmiti de furis. si quis seruo. dicentur ergo esse specialia ta-
lia statuta.

In singulari. pone exēplū propter cōm vilita-
tem statutum est a senatoribus qui habent aucto-
ritatem vt. s. eo. non ambigitur mulieres interceden-
tes non teneri qd est cōtra ius cōe. vt. j. ad vell. l. i. Item
possunt poni exēpla superioris legis et alterius qd
vero. tamē ad aliud ibi inducunt s. h. nā in. l. qd vero
inducunt q non trahant talia statuta ad cōsimilia in

alia: quia in talibus non possumus sequi regulam iuris cōmunes: vnde sit speciale. hic autem vt denotet dif-
ferentiam inter ius cōe r ius singulare.

Sic leges. h. p vere scire ponit: vt falli nō possit
als. p vehemēti opinione vt possit falli. vt. j. de
aqua plu. arcent.
l. ij. §. antepe. r. po-
ne exēplū: cauetur
in iure qd manumissio
ad seruos emancipatio
ad filios pnet. vt. j. qñ ac. de pe.
est an. l. i. §. merito.
ibi tria attendes
verba. Item sensum
propriū qd ibi est
qui dr vis. item
ptatem qd est vt
qñq. aliter su-
mant dicta verba.
vt. j. de offi. p. con. l. ij. in fi. item
pone exēplū vt. j. ad
macedo. l. i. vbi dicit
q mutua pecunia
filijssa. nō def. et
ibi tria attendes
verba. vt vim. i. p-
ptiū sen-

sum r ptatez que est vt
verbum mutui etiam ad
alios cōtractus in
fraudem factos trahat.
item pecunia p-
rogetur etiam ad alia
que mutuatur si in
fraudem fiat. vt eo. si. l. ij. §. is
autem solus. et. l. sed
int. §. mutui. et facit
ad hanc. l. C. de libe. pte. l. ij. r. xxxvij. dist. c. oēs.
et. c. sedulo. et. i. q. i. marchion. Itē. i. no. qd vis
siue potestas aliter accipit. s. e. l. virtus.

Benignius. duob? modis expone. primo benigni?
s. bba patiant. et tūc pone exēplū: phibet alienatio
certe et etiam vsufruc. et pignoris constitutio p
hiberi videt. s. non sit alienatio. vt. C. de re. alie. l. fi. et
de fun. do. l. i. sedo impozie. i. benigne. r. pone exēplū
sicut ponit. C. de na. libe. l. nuper. vbi interpretatur
superiore. l. cum quis. in eo qui cōcubinā accipit in
yro rē. nā filij primogeniti legitimi efficiunt: si alij
postea nascuntur. interpretor vel etiam si non nascunt:
vel nati moriantur.

In ambigua. i. obscura. pone exēplū in verbo
p-
uenire ambiguo. vt. j. de pti. here. l. vtrū. sed quid
differt hec a supiori. l. benignius? Rñ. superior
intelligitur cū interpretatio est necessaria. ppter
obscuritatem: nō propter multiplicatē. hec autē qñ
ppter multiplicatē est ambiguitas: vt qz
verbū multos hz sensus. vt ibi in toto hic
in verbo. Item potest poni in rescriptis
benigne interpretandis. vt. C. de inoffi. testa. si
qñ. i. pñ. et. r. facit. j. de regu. iu. semp in
dubijs. et. l. quotiens. et C. de fidei cō. liber. l. cū
inter veteres. Accur.

Quod oim. qd dicit se nō intelligere hāc. l. Alij
dicit nō oim. i. nullos. s. hoc falsum est: qz
eoz q vitiā rōne
statuitur rō reddi pōt. Alij vt
Jo. ponit exēplū
quare tutorē hñti
tutor dari nō pōt: s. z
curatorē habent
sic. vt. i. si. de cura. §. itē
dū. s. certe h pōt
reddi qz tutoris
ptās plenior est. et iō
supueniens tutor
cū et ipse vellet
similē plenitudinē
ptātis inuenit occupatā:

at curatoris potestas circa psonā minoris nō est tāta. vt ptz. f. de ap. cū in vna. §. tutor. tu ergo da exemplum quare in vsucapione statuit trienniu: et nō bienniu vel quadrienniu. et nō pōt rō reddi: nec ob. si dicas hanc eē rōnē: qz vsūm est sufficere tm̄ tps: qz idē de biennio dicitur potuisset. ratio ei dicit talis que sit generalis et necessaria: et vbi dicitur rō locuz hz et lex. vt. C. de interdic. l. i. et f. ad le. adf. illud. et. f. de fonte. l. i. §. hoc interdicitur. et. f. de bo. pos. ex test. mil. l. i. et talis rō nō pōt semp reddi vt h: qz quibz hz locum ratio et nō lex: vbi excusatur fili⁹ q̄ si bi legatum ascripsit: qz ex voluntate testatoris fecit: hęc rō et in cōtra haberet locū. lex tñ ad cōtra nō extendit. vt. f. ad le. coc. §. sal. l. filius.

Eideo rōnes eoz que cōstituūtur inquiri nō opz: alioqn multa ex his q̄ certa sūt subuerterent. **Alpi.**
Quid indulget in futurū vetat. **Paulus.**
Minime sunt mutanda que interpretationem certā sp̄ habuerūt. **Lelsus**
Inciuit est nisi tota le ge p̄specta vna aliqua particula eius p̄posita iudicare vel respondere.
Illud quod est in fauorez non retroquet in odium. b. d.
Nulla in: **Modesti.**
Ris ratio aut equitatis

tu. §. nec. sed certe et dānū poterat ibi inesse vt ibi dicit: vel saltem in litibus et sumptibus fuit veratus. vt. f. d. mino. l. minoribus. item cōtra. C. de questio. l. p̄idem. sed qz ibi nō torquet. p̄ eo nō est ideo p̄stitutum qz p̄tra eū non torquet: s; qz sic iuri placuit: et p̄sequens dicitur p̄tra eū. vt. C. de epi. et cle. auf. sed iuder. 3tē f. C. de iude. l. die sabbati. sed illud est quoddā speciale pro festiuitate iudeoz indulgentum. item contra. f. d. i. aure. anu. l. ij. sed ibi p̄uilegio suo renūciasset videtur. itē contra. f. de excu. tu. l. cū ex orone. fol. ille libertus habebat p̄uilegiū qz possit excusa: r̄ ab alia tutela: sed illud p̄uilegiū non erat pro se: sed pro patre suo indultum qui erat senator.

benignitas patitur: vt q̄ salubriter p̄ utilitate hoim̄ introducunt/ ea nos duriorē interpretatione cōtra cōmodū ipsoz pducamus ad seueritatē. **Lex precedens determinatur per sequentem. b. d. cū duabus seq. Bar. Paul.**
Res leges ad posteriores trahant. **Terē.**
Ideo qz antiquiores leges ad posteriores trahi v̄sitatū est: et semp̄ q̄si hoc legit⁹ inesse credi opz: vt ad eas qz psonas et ad eas res p̄tinerent que quandoqz similes erunt. **Paul.**

et. l. i. §. inter filiu. cōtra lex hz locū et nō rō. vt. f. qui et a quib⁹. l. p̄p̄cit. et. f. de posu. l. i. §. ferum.
Alio rōnes. subuerterent. si diceres nil valere qz nō haberēt sufficientem rōnem: vt in p̄missis ptz exemplis. Accur.
Quam lex. qdam dicit huius legis exemplū non reperiri. tu dic cōuerti s̄ram cū lex in futurū vetat: in p̄teritū indulget. vt. C. e. l. leges et cō. et est exemplū. C. de na. l. i. diu. vt dic directo casū. et lege recte. vt C. de ge. abo. l. ij. et fin hūc casum dic lex. i. impator q̄ ē lex aīta in terris. in aut. de p̄s. in fi. col. iij.
Minime. pone casum. vt. C. de epi. aud. l. si leno nes. item in testi b⁹ qui p̄sente parte debent recipi. vt. C. de testi. l. si q̄. qd semp̄ fuit obseruatū in iuramento nō in dicto qd debet dicere in secreto. quidā tñ dicunt qz etiā in ap̄to dicitur: sed nō poterūt postea plures testes pducā cum didicerit testificata. vt in aut. de testi. §. qz vero. item pone exemplū vt. f. de duer. et temp. p̄e. l. in oib⁹. in p̄n. Sed nūqd nouū sensum licet p̄ponere: r̄n. l. 3/ fin Jo. h̄cū loquitur cūz semp̄ sic est intellecta: vt ex hoc intellectu inducere p̄suetudo. i. vt de cetero sic sup̄ ea iudicaret. Item pōt poni exemplū in illa l. dos a patre. C. solu. ma.

videt nō est mirū si ad aliā tutelā vocet cū ipetrauit ius aureoz anuloz. item f. de pericu. et cō. rei. v. l. si vna. sed distinguat an aliqd sit indultū in fauore p̄sentium pacto. an ex liberalitate p̄ncipis sine lege. p̄mo casu obtinet qd ibi d̄f. secūdo qd h̄c. sed hęc solutio reprobat p. l. de lege cōm̄. l. ij. et. f. de in die adiec. l. fabin⁹. melius §. dicas qz ibi nō est indultū aliqd in fauore: qz nō est extra ius cōmune. tunc em̄ inducitur aliquid in fauorem: cū est extra ius cōmune. Accur.
Quoniam est nouū. trahant. tribus modis trahuntur vt determinent. suppleant. corrigantur. de p̄mo pone exemplū. C. quādo lib. p̄n. da. l. i. q̄ determinatur p̄ scōz eiusdē t̄. de scōo da exēplū. C. de p̄s. pecu. l. si. et alia q̄ dixim⁹. §. e. nō possunt. de tertio da exemplum. C. de sacrosanc. ec. l. generali. q̄ corrigitur p̄ aut. ingref. si. tibi positam. qz sic trahatur nō est nouum.

Testes i secreto debēt testificari

Inciuit. pōt poni exemplū in. l. q̄ legit. item i lege. i. in cōuentione scripta: qd vtrūqz totū dicitur legi si totū de eadem materia loquatur. vt. f. de edē. argenta r̄. §. edī. nā plerūqz p̄ncipiū p̄ finē corrigi. vt. f. si cer. pe. si tibi. Item et si plures sint cōiuncte leges idem est p̄pter eandē rōnē. vt. f. si ex noza. cau. aga. l. i. fi. et. l. ij. e.
Nulla. pone casum vt. C. de pecu. l. nō eo minus. itē vt. C. de f. instru. l. plures. itē vt. f. de carbo. edic. l. iij. §. due. it. m. vt. C. de sc̄s. nup. l. generaliter. §. in his aut. sed f. qd quisqz in. l. i. sol. refert an sine p̄sulatione quid fuerit concessum vt h̄c: an cum p̄sulatione vt ibi. ar. in eo. si. l. iij. item cōtra in sti. doauto.

Ideo quia. v̄sitatū est. loc⁹ est a cōiter accidentis bus. et qd subicit et sp̄ hoc q̄si et c. p̄tinet ad id qd modo dixit suppleudo: et da duo exēpla. p̄mū qua liter lex p̄tinet ad similes personas: vt macedo. statutu in filiis et ad nepotes trahat. vt. f. ad macedo. l. fili um. et ad idē facit. f. de dona. liter virū et v̄ro. l. iij. §. q̄ in eiusdē. itē q̄liter ad similes res vt macedo. statutu i pecunia trahat etiā ad alia s̄na si i fraudē den. vt. f. ad macedo. l. itē si. §. mutui. qd aut dixi veteres ad nouas trahi idē est cōtra vt noue ad veteres trahatur nō trib⁹ modis: s; vno mō. f. determinādo: et da exemplū. C. de lit. p̄est. auf. offerat. vbi sumpt⁹ d̄f satisfari iudicio f̄. f. q̄ satisfada. cog. l. sciendū. i p̄n. distinguat si nō est possessor: imobilitū. et facit ad hoc i. auf. de filiis an do. instru. m. fi. in fi. col. iij. vbi dicit. opz est qz p̄ interpretatio: nē adiecta sunt in h̄is valere in qbus est loc⁹ interpretat⁹ legibus. Alij dicit vt Jo. qz hęc lex s; et posteriores. idē dicit qd superior nō est nouū: s; adicit illud qz multas argumentis et exemplis p̄batur. Accur.

Sed et posteriores q. d. nō sōlti p̄iores: sed econtra posteriores ad p̄iores Accur.

Pertinent. scz vt p̄as posteriores corrigant: r de terminentur et suppleantur.

Contra. p̄hibet. s̄ exp̄ssim: vt si v̄dat res m̄ioris sine decreto: q̄ exp̄sse p̄hibet lex. vt. j. de re. c. l. i. talis facit p̄ s̄ba et p̄ sniaz legis: r est ali⁹ qui tm̄ sniaz offendit r s̄ba reseruat: vt h. et j. l. p̄i. de q̄ sumas exēpla in hac distinctione.

Quoniam contra legē facit q̄ id facit q̄ lex p̄hibet: in fraudē vero legis facit qui saluus verbis legis sniaz ei⁹ circūuent.

Haus em̄ legi fit / vbi id fit q̄ fieri noluit: si eri aut nō vetuit: r q̄ distat⁹ verbum ab intellectu: hoc distat fraus ab eo q̄ contra legem fit.

Priniceps legibus solutus est: augusta autem licet legib⁹ soluta non sit: p̄inceps tm̄ eadem illi p̄uilegia tribuit que et ipse habet.

Conuetudo in casib⁹ nō decisus habet potestātē mutandi leges. in casibus decisus habet virtutē corrigēdi et interpretandi: q̄ cū p̄cedant a

licitatio s̄ f̄scus. Item alia habet. vt. C. de p̄po. sa. cu. l. cubicularios. l. xij. r. C. de q̄dri. p̄cip. l. vi. s̄. ij.

De quibus causis vt de feudis. Et no. ma. p̄mo q̄ dz seruari p̄uetudo loci illi⁹ vbi agit. Secundo si hoc deficit: sic dz seruari cōsuetudo q̄ est filis i factu. vt hic. r. C. q̄ sit lon. consue. l. i.

Pensu et sic a pari potētia de scēdant: ebēt esse equalis effectus. h. d. cum. l. si de interpretatiōe. et. l. seq. Diuiditur in duas partes principales.

Primo ponit effectū cōsuetudis circa casum lege nō decisum. Secūdo effectū circa casum lege decisum. q̄ lex p̄ contrariā cōsuetudinē tollit. secūda ibi: quare. Itē prima subdiuiditur in tres. Primo ponit dictū bimēbre vsq̄ ibi: inueterata. ibi ponit rō dicti vsq̄ ibi: nā cū ibi rō rōnis vsq̄ ad versū. quare. Julian⁹.

De quibus causis scribitur: id custodiri oportet q̄ mouib⁹ r p̄uetudie iductū ē.

Si nec id q̄d apparet: tunc tūc q̄d p̄ximū et p̄seq̄ns et ē.

Si nec id q̄d apparet: tunc usi quo v̄bs romana vitur seruari opz. Inueterata em̄

Confuetudo tria hz sp̄alia.

Terio consuetudo v̄bis romeyt hic: r. C. de vete. iu. enu. l. i. p̄pe fi. r isti. de sanida. i. fi. r p̄t poni exēplū. statūtū est in p̄uetudine feudi vt si vasalli filius mācus fuerit nō succedat i feudū qz dño seruare nō p̄t: sic q̄ erit si erit alis decilitatus. Itē si de p̄uetudine nō admittit monachus. idem erit in regulari canonico. Itē si admittit hū vt succedat patri i feudū: idem erit vt succedat m̄ri. itē si nō admittitur mulier idē erit de heremofrodito si ferus mulieris i calescat. vt j. d. statū ho. querit. his modis trahit nō scriptum ius ad

scriptum de similibus ad similia. trahitur etiā q̄nq̄ scriptū ad non scriptū: vt sicut vsufructuario cedit iure mētū alluuiōis: sic cedat emphyteotario. vt j. de vsufr. itē si fundi s̄ hūic. Itē scriptū ad scriptū. vt diximus s̄. e. nō p̄t. itē nō scriptū ad scriptū ius. vt. C. de ept. au. l. si lenones. Et no. h. ar. p̄ nobis. his em̄ t̄p̄tā ha bebat p̄tātē p̄pls ro. s̄m oēs quātā hodie p̄nceps. sed olim p̄t̄ spectabat p̄uetudo alicui⁹ loci q̄ romē: ḡ et hodie. r sic magis q̄ lex septa: q̄ p̄uetudo p̄ticulari alicui⁹ municipij derogat legi i eo municipio. vt. j. cō. p̄e. g. Utatur. qz non habem⁹. et v̄ditōr s̄ si p̄tat. certe idē si habem⁹: sed nō sunt in vsu. vt in fi. legis.

Argumētū a s̄lli i iure v̄alt: dū est.

Cōsuetudo q̄nq̄ de rogat le gi.

Legi fit fraus m̄tiply

tractū: s̄ nō eodem mō faciendū: vt si mulier volēs intercedere colorē q̄siunt et cōuenit vt cū ip̄a potius p̄heret. vt. j. ad vell. l. q̄uis. s̄ si cum csem. s̄ an s̄ba tantū offendere liceat. Rñ. sic: vt ar. j. de iure pa. l. adigere. s̄ q̄uis. r. j. de in ius vocan. l. q̄uis. in fi. r. j. de iure iura. l. s̄ r si possessori. s̄ item si inrauero. item facit. C. de in offi. testa. l. f̄res. vbi beneficiū p̄ maleficio sumit. itē. C. de adul. l. eū q̄ vbi vxor d̄ et q̄ nō est vxor: r dic vt no. d. C. de le. et cō. l. nō dubiū. Accur.

Haus. distat. grecū h. i. p̄bū ab intellectu vsq̄ sniaz. **P**riniceps legibus. ab alio cōditus. vt. j. de arbi. l. nā r migratus. vel a seip̄o. vt. j. de arbi. l. penl. vō lūrate tm̄ sua seip̄m subijcit. vt. C. eo. l. digna. et insti. q̄. mo. testa. l. fir. in fi. et fact. C. de testa. l. hac p̄sultissima. s̄ ex imp̄fecto. r. C. de bo. q̄ libe. l. cū multa. r. j. de lega. ij. ex imp̄fecto. r in decre. dif. vij. c. q̄. s̄ q̄ d̄ vt de aug. gulta q̄ hz idem p̄uilegiū est. j. de lega. ij. q̄ p̄ncipi. r l. seq. s̄ dic q̄ oia illa q̄ hoib⁹ tm̄ p̄ueniūt sibi nō dat. cū sic in alijs feminis p̄cipiat. vt. C. de arbi. l. h. non q̄ sibi dat p̄tātē addēdi leges. Item q̄ sunt habitū mulieri cōcedit vt hz nō oia s̄m jō. vt in l. s̄ria. vel dic q̄ legatum relictu p̄ncipi s̄m i vbi caducū vel q̄n: relictu augu ste fuit p̄nscriptū. s̄ q̄ p̄uilegia tribuit p̄nceps augulste: Rñ. q̄ fito. vt. j. de iur. s̄i. si f̄scus. l. fi. r. l. seq. est ergo in iunio a p̄statiōe vectigaliū. vt. j. de publica.

Et. pro id est. **C**unctus. i. consuetudo. **I**nueterata. s̄. cui⁹ nō extat m̄oria s̄m q̄sdā. vt ar. j. de aq̄ plu. ar. l. i. in fi. et. j. de aq̄ q̄t. et est. l. hoc iure. s̄ ductus. r. C. q̄ sit lō. p̄sue. l. p̄suetudis. it i lōgeu. i. cū lon geuū sit. can. vt. C. de sac. san. ec. l. vl. s̄ jō. s̄ r ei decē an. q̄ p̄ ex rub. h. r. C. eo. vbi d̄ lōga. lōgū aut d̄ decē niū. vt lū. de vsuca. l. p̄n. Itē facit q̄ d̄. j. l. p̄xi. diurtur na. cū diu dicat decēniū. vt. j. q̄ r a q̄. l. si fidei cō. s̄ antio. s̄ qualiter ex decēnio p̄uetudo inducit. Rñ. si bis fuerit iudicatu in illo t̄pe vel libellū vel q̄rimoniā p̄positā s̄ talē p̄uetudine s̄p̄uent iudex. vt. j. e. cū de p̄uetu dine. r. C. de ept. au. l. nemo. in fi. r. j. e. l. nā i p̄ator. s̄ s̄ hoc ēt exēplis iudicaf. s̄. C. de sen. l. nemo. sed dic nō exēplis: s̄ p̄uetudine q̄ p̄ exēpla. p̄bat r ēt p̄ decē b. iij

nisi. vt si p[ro]p[ri]as bis iudicauit concilio conuocato eo alo vt sit cōsuetudo deinceps. vel nō exēplis male iudicatis: sed bene sic. vel dic nō exēplis vni⁹ s; mltroz. Accur.

a Consuetudo. f. romanorum.
b Suffragio. i. cōsensu in scriptis redacto. Joh.

c Factis. i. con-
suetudine. q. d. ni-
chil lterest. et no.
duo bona similia
vt. J. de edi. edi. ff.
ta. nē. S. ci. r. J. de
his qui no. infa.
l. ij. S. ignominie
s; certe qñ. s; mlti
interest. quidā et
sūt q̄ declarat vo-
luntatē suā reb⁹ et
factis et verbis vt
sūmi magistrat⁹
quidā verbis mti:
vt municipales.
vt. J. de offi. ei⁹ cui
mā. ē iurisdī. l. i. r.
de iurisdī. om. iu-
di. l. magistrat⁹.
quidā rebus r fa-
ctis tātū r nō ver-
bis. vt quilibet cō-
tra seip[s]u. vt. J. de
arb. l. pe. r. J. ff. q̄s
cau. l. ij. S. si q̄s m-
d.

d Abrogat. no.
per duo corrigi le-
gē. p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]a le-
ge. et hoc planū ē
corrigi. Sedo per cōsue-
tudinē. vt in sti. de
iure natu. S. pe. s; cōtra in hoc scdo

cōsuetudo⁹ p lege nō imerito
custodit: et hoc est ius qd̄ dī
morib⁹ constitutū. Nā cū ipse le-
ges nulla ex alia cā nos tene-
ant q̄s q̄ iudicio ppli recepte
sunt: merito r ea que sine vllō
scripto pplis pbauit tenebūt
oēs. nā qd̄ interest suffragio^b
pplis volūtatem suā declarat
an reb⁹ ipsis et factis: Quae-
re rectissime etiā illd̄ receptū
est vt leges nō solo suffragio
legislatoris: s; etiā tacito cō-
sensu omnīū p desuetudinem
abrogentur⁹.

Cōtra cōsuetudo h; vim le-
gis: maxie si i p[ro]dicto iudicio sit opposita. r sūmit vt-
gorie ex tacita ppli p[ro]uētiōe. et
nō est necesse q̄ redigat i scri-
ptis: r legē interpretat cū de le-
gis intellectu dubitat: r oia p[ro]-
dicta obtinet nisi cōsuetudo
sit erronea. hoc dicit vsq; ad
legē ergo. **C** Alpia.

D iuturna⁹ cōsuetudo p

omnino in iure est. hic de his de quibus lex tractat vt
de locatione. casus tamen euenit lege non determinat
tus vt est in hac ciuitate. nā scdm̄ consuetudinē soluit
medietas pensionis in festo omnīū sanctorū. in natali
alia medietas. et inducitur consuetudo per duas sen-
tentias latas in-
tra. r. an. Jtē q; p
petuofic est obrē
tū sine contradic-
tiōe. vt q; clerici
vendūt res ecclie
sine decreto epi.
vt. J. eo. ff. de inter-
pretatiōe. item q; libelli q̄rimonia-
rii de talibus nō
fuerūt recepti. vt
in. l. cum de cōsue-
tudine.

iure r lege in his q̄ nō ex scri-
pto descēdūt obseruari solet.

Am de vsue. **C** Idē.
tudine⁹ ciuitatis vel p-
uicie p[ro]videre q̄s videt: primū
qd̄ illud explorandū eē arbi-
tror: an etiā p[ro]dicto⁹ aliqñ
iudicio cōsuetudo firmata sit⁹

Sed ea q̄ **C** lermo.
lōga⁹ cōsuetudine p[ro]p[ro]-
bata sūt ac p[ro] ānos plurimos
obseruata velut tacita ciuiz
p[ro]uētiōe: nō min⁹ q̄ ea q̄ scri-
pta sūt iura seruāt. **C** Alia.

Immo magne auctori-
tatis hoc ius habet qd̄
intātū pbatū est vt nō fuerit
necesse scripto id comprehē-
dere. **C** Idem.

S de interpretatiōe le-
gis queratur in primis
inspicendum est quo iure ca-
uitas retro in huiusmodi casu
bus vsa fuisset: optima enim
est legum interpret[ati]o consue-
tudo. **C** Paul⁹.

tur cōsuetudo a. xx. an. citra: in cōtrariū fuit allegati.
pars tamen eā allegans obtinuit. et alijs multis vici-
bus sine cōtradictione obtinuit. r scdm̄ hoc dic iudicio
id est cōtradictione facta in iudicio. r hoc est qd̄ dicit de
libellis q̄rimoniarij. sed alibi est littera cū non: et tunc
plana est quasi nemo cōtradixerit. si autē quādoq; scd̄z
eam quādoq; contra eā fuit iudicatum: non est cōsue-
tudo secundum Jō.

C firmata sit. supple vel non sit firmata.
Sed ea q̄ longa. videndū dicit an non sit firmata:
tunc enī nō tenebit. sed si longo t[em]p[or]e sit obtēta fir-
mata videtur et pro iure seruatur.

S de interpretatione. vsa fuisset. vt ita deinceps
vtatur. et pone in hac seq. l. exempla que habui-
mus. S. e. l. minime. Et de hac interpretatione dicas qz
quādoq; cōsuetudo interpretatur legē vt hic. quā-
doq; iudex. vt. S. e. l. r. l. deo. r. l. nam vt ait. quādoq; ma-
gister. vt. C. de profes. qui i. vbe cō. l. i. r. J. cer. pe. l. i. q̄
oia sunt contra. C. e. l. i. et in auten. de rap. mu. in prin.
coll. viij. sed dic interpretatiō cōsuetudinis est pbabi-
lis r necessaria nō in scriptis redigenda. vt. S. e. l. imo.
magistri p[ro] pbabil⁹ nō necessaria nec i scriptis redigēda
nisi ad mēoriā. Iudicis interpretatiō ē i scriptis redigēda:
qz in scriptis sola nō valet. vt. C. de sen. ex peri. re. l. ij. s; p[ro]-
p[ri]cipis interpretatiō est necessaria: et in scriptis re-

Legis i-
terpta-
tio mul-
tiplex.

C. que sit lon. cōfac. l. ij. Solu. distingue aut est cōsuetu-
do generalis. r tunc generalit[er] vincit legē vt hic. aut est
sp[eci]alis r tunc vincit sp[eci]aliter. vt. J. cōis. pre. l. venditor. S.
ff. cōstat. r. J. quod cuiusq; vni. l. itē. S. i. nō generaliter.
vt. C. eo. l. ij. que est cōtra. r hec est vera si cōsuetudo se-
quit legē. nā si p[re]cedat vincit a lege. vt. J. de sepul. vio. l.
ij. S. diuus. et hoc quādo cōtra legem est cōsuetudo ex
certa scientia. secus si perrozē. vt. J. eo. ti. l. quod nō ra-
tione. r in auten. vt nul. iu. S. i. coll. ir. tamē est expresse
a iure inhibita. vt. C. de vsur. eos. S. si. itē si est scdm̄ legē
vel saltē nō cōtra: valet. vt in hac. l. et hoc scdm̄ Jō.
alij vt py. et yrme. dixerunt hanc ad illā trahi cū huius
legis t[em]p[or]e populus habebat potestātē cōdēdi leges. vñ
per eius cōtrariā cōsuetudinē abrogātur: hodie p[ro]p[ri]n-
cipē tantū sit vtrūq; itē alij distinxerunt an sit talis lex
cui possit derogari p[ro] pactū r tunc cōsuetudo eā vcat
vt hic. aut nō: et tunc nō vincet vt ibi. que autē sint le-
ges quibus possit vel nō possit per pactū derogari dicitur.
C. de pac. l. si quis i p[re]scribēdo. in glo. Jōā. alij etiā
distinxerūt: aut est lex consuetudine approbata r tunc
ipsa lex vincit vt ibi. aut nō: r tunc cōsuetudo vcat vt hic.
D iuturna. l. r. vel. xx. annozū vt dixim⁹. S. l. pri.
sed q̄ est differentia inter hanc et eā. Rñ. S. dicitur
rat cōsuetudinē seruari. hic determinat de ea que ē lon-
ga. vel aliter. S. loquitur de his casibus de quib⁹ nichil

digenda & generalis. vt. C. e. l. i. et. l. ij.
 a **Am** imperator. ex legibus. i. ex verbis legis.
 b **Perpetuo**. i. decimo. si ergo ex plis iudicat
 sed cōtra. C. de sen. l. nemo. So. vt. s. e. l. de q̄b⁹ dixim⁹
 q̄ iudicatur. in illa glo. cuius non extat memoria.
 c **Sir**. i. i. eūde
 modū. platarū.
 d **Quod** non
 rōne. cas⁹
 cōsuetudo est bo
 nomie vt si dñs vi
 ni iposuerit ma
 nū ad planstrum
 etiā adiuuādū ex
 tūc sit sūi piculū
 cōtra rōnē ē & per
 erroē iducta. nō
 ergo obtinebit in
 alio liquamine lz
 postea fuerit ap
 probata ex certa
 scia vel ex tacito
 cōsē. vel dic ali
 ter vt lz in vino ti
 tij tenuerit & fue
 rit secundū eam
 iudicatū i vino. &
 sic vt q̄ obtineat
 in psona alteri⁹.
 nō tñ etiā tenebit
 in vino i psona al
 teri⁹ q̄ cui⁹ fuerit
 iudicatū. cū enim
 cōsuetudo non sit
 sine p̄fē. vt. s. e.
 l. de quib⁹ in fi. p̄
 q̄ nō ē p̄uetudo
 s̄ cū nihil sit tam
 cōtrariū p̄fē sui q̄
 erroē q̄ detegit t
 peritū. vt. f. de iu
 rīdī. om. iu. si p̄
 errorem. non ob
 tinebit in alijs re
 bus vel psonis.

Am impator⁹ n̄ seue
 rus rescripsit in amb
 guitatib⁹ q̄ ex legib⁹ p̄ficiscū
 tur/ s̄uetudinē aut rerū p̄pe
 tuo⁹ s̄i iudicatarū auctonita
 tē/ vi legis obtinere debere.

Quod nō **Celsus**.
 rōnē⁹ introductū est: s̄
 erroē p̄imū: deide de p̄sue
 tudine obtentū est: in alijs si
 milib⁹ nō obtinet. **Modesti**.

Rgo om̄e ius aut con
 sensus fecit aut necessi
 tas p̄stituit: aut firmavit con
 suetudo. **Alpian⁹**.

Quā aut ius p̄stitit aut
 in acq̄rēdo⁹ aut in p̄ser
 uādō⁹ aut in minūdo⁹. aut ei
 hoc agit quēadmodū qd̄ cu
 iusq̄ fiat: aut quēadmodum
 quis rem suā vel ius suū con
 feruet: aut quomō alienet⁹
 aut amittat⁹.

De constitutionibus principum. Titu. iij.

Lex ista diuiditur i quatuor
 partes. In prima ponitur di
 ctū. In scda rō dicti. In ter
 tia ponit quōdā exemplū. scda
 ibi: vt pote. tertia ibi: qd̄ cūq̄.

Rgo. q̄. s. de iustī. & iu. dixerat de iuregē. & ci. & i
 hoc ti. s. e. de q̄b⁹ cū sequētib⁹ legib⁹ dixerat d̄ cō
 suetudinario. infert ergo rē. & quod dicit cōsensus / sci
 licet cuius vt sit ius ciuile.

Necessitas. i. ius gēnū qd̄ p̄ hoim necessitatē est in
 ductū. vt in sti. de iu. na. in. s̄ ius aut. vel dic cōsensus vt
 lex & senatus cō. & plebiscī. q̄ s̄iūt p̄ sensū pplī. & necessi
 tas vt leges p̄cipū q̄o necessario scire debem⁹. vt. C. e.
 l. pe. itē no. q̄ h̄ de iu. na. nō facit mētionē. Accur.

Quā. acq̄rēdo. siue dominiū siue possessionem
 siue ius aliquod.

In conseruando. s. dominiū vel possessionē vel ius
 quod in nobis est. i. nostrum est.

In minūdo. s. quod habemus.

Cuiusq̄ fiat. quātum ad acquirendum.

Conseruet. s. retinendo.

Alienet. s. transferendo in alium.

Amittat. vt si habeat pro derelicto.

De p̄sūtionib⁹ principū. S̄naliter de legibus dixit

Quar tunc specialit̄ de legib⁹ tñ iperatozū.
 Quod placuit. vt esset ius generale et com
 mune. nā si placeret ei comedere nō ē lex.
 p̄ **Regia**. lata ab **Ostenso** mirabili ora
 toze. vt. s. de ori. iur. l. ij. s̄ deinde cū esset.

Quarta ibi: plane. Et in sūma
 hoc int̄dit. Principū placi
 ta animo ius cōdēdū facta ha
 bēt vim legis ḡnals: nisi sint
 facta ad certas psonas: quia
 tūc psonas nō egrediūt. h. d.
 vsq̄ ad finē. **Bar. Alpian⁹**

Quod p̄cipi placuit
 legis h̄z vi
 goiē. vt po
 te cuz lege
 regia⁹ q̄ de
 ipio⁹ ei⁹ la
 ta est populū ei⁹ et in eū om
 ne suū imperiū⁹ et potestatē⁹
 cōcessit. **Quod** cūq̄ igit
 imperator p̄ epistolam & sub
 scriptionē statuit: vel cogno
 scens decreuit⁹: vel de plano
 interlocutus est: vel edicto⁹
 precepit legem esse constar.
 he sunt quas constitutiones
 vulgo appellamus. **Plane**
 ex his quedam sunt persona
 les⁹ que nec ad exemplū tra
 huntur. nam qd̄ princeps ali
 cui ob merita indultit⁹ / vel si
 cui penā irrogauit⁹ / vel si cui
 sine exemplo subuenit⁹ / perso
 nā nō egredit⁹. **Alpian⁹**

Irrogauit. non merenti tantum.
 e **Subuenit**. vt quia pepercit penā merenti.
 f **Non** egredit. imo videt psonā egredi. vt. f. qd̄ d̄ q̄
 iur. l. i. q̄ ē s̄. s̄ dic ibi ad postulatonē datum fuit rescri
 ptū: h̄ nō. itē s̄. C. de fruc. & lit. ex. l. fi. vbi p̄uilegiū vni
 datū de minorib⁹ expensis ēt aduersario p̄dest. sed dic
 ibi sp̄ale. p̄t̄ q̄litate iudiciōy seruādā. vt ar. C. de po
 stu. l. p̄uidētū. vt̄ dic i vtroq̄ s̄rio nō egredi psonā sc̄z
 p̄uilegiū extraneā. aduersario tñ ei⁹ p̄dest. vt̄ hoc locū h̄z
 q̄n ad nullū lesionē p̄cedit. Et ex q̄ dat̄ mātia tractādi
 de rescripti. d̄ c̄ breuit̄ si legi dei vel euāgelioy s̄dicant
 nō valēt. vt ar. f. de ardi. nā & magistrat⁹. d̄ si quere tñ **Lex** hu
 pōt lex h̄iana legē dei q̄ ē vt i ore duoy vt̄ tñ tñ her offie mans le
 p̄bū. nā distiguēt testm̄ ab alijs. vt. C. de fideicō. l. fi. ar. Gem̄ de
 fi. si a sit ē s̄ ius h̄ianū siue s̄ ius naturale siue gēnū nō aliq̄n
 valet. vt si perā q̄ res alteri⁹ michi def. nā dominia s̄t̄ disti
 de iuregen. vt. s. de iustī. & iure. l. ex hoc. & tñ nō valent ḡuit.
 cū sint imutabilia talia iura. vt lili. d̄ iure na. gen. & ci.
 .s. p̄. fallit i castro. vt. C. de ven. re. fil. cū p̄i. co. l. i. & C.

s̄ de p̄plo et ple
 be ibi dicit. dic ergo
 h̄ regia. i. fgalk
 q̄ **Impio**. trāf
 ferendo de popu
 lo ad principem.
 r **Si**. i. ad eius
 honorem.
 s **In** euz. i. ad
 eius on⁹: vt susti
 neat onus condē
 di iura.
 t **Imperū**. me
 rū et mixtum.
 v **P̄stēz**. i. iu
 rīsdicōnē.
 x **Concessit** et
 transtulit. vt. f. de
 offi. p̄sec. p̄eto. l.
 i. l. ver. breuiter.
 y **Decreuit**. dā
 do diffinitiuā sen
 tēnā. vt. C. e. l. fi.
 z **Interlocut⁹**
 est. Que tñ iterlo
 cutio nō ē ḡnals
 nisi hoc exp̄sse di
 catur. vt. C. eo. l.
 iij. q̄ est contra.
 a **Edicto**. appo
 sito hac edictali
 l. vt. C. eo. l. iij.
 b **Personales**
 q̄ iuris corpenon
 claudunt. als s̄e
 per ē ḡnals. vt. C.
 de no. co. compo.
 l. i. in fi.
 c **Indultit**. vt
 p̄uilegium.

de quadri. pscript. l. ff. r fallit rone delictor vt p totti ti. r de bo. dam. item rone publice utilitatis. vt. j. de reli. r fu. fu. si ds sepulchra. s. no tn. si aut i ea ledat qd e de ture ciuili. vt i actioib' q fut a ture ciuili. vt s. de ou. m. l. ij. s. olz. si qd vt pzois' tollat no vzfied vt differatur valet. vt. C. de p. ci. ipe. offe. l. quo. tiis. li aut p men dactu valet. s. se. cu du p'itate dar' iudex dz pcedere vt. C. si p ius vel vii. pub. l. pferi = pnone. qda tn di cor vt pla. q etia tunc cu effecru va leat si modica les sionem p'ineat. si aut e p publicam utilitate valet t'ic demu si scda ius sio intercedat. vt in auten. de man da. p'ici. s. deide s'p'eres. coll. iij. r in auten. vt n'li iud. s. r hoc vero tubemus. coll. ij. Accursius.

In rebus nouis costi tuendis euides esse utili tas dz vt recedat ab eo iure qd diu equiuifisi e. **C** Gabo. **B**eneficium imperatoris qd a diuina scilicet et indulgentia pficiscitur q'ple nissime interpretari debent. **D**e statu hominum. **L**itu. v. **S**auis. **M**ne ius q vtimur vel ad psonas ptinet vel ad res/vel ad actioes **L**iber. **Q**uam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

In rebus nouis costi tuendis euides esse utili tas dz vt recedat ab eo iure qd diu equiuifisi e. **C** Gabo. **B**eneficium imperatoris qd a diuina scilicet et indulgentia pficiscitur q'ple nissime interpretari debent. **D**e statu hominum. **L**itu. v. **S**auis. **M**ne ius q vtimur vel ad psonas ptinet vel ad res/vel ad actioes **L**iber. **Q**uam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

Beneficium vt si pcessit domu. als vnu adiacetia va pis b'nf' cu qua l'ius pone ex'p'lti. e'cessu e' ponticis vt filij m'fes sequa l'iter s'it tur. large i'p'p'ris. vt et filij legitimi sequant. vt j. ad ter'p'ran muni. l. i. r facit. j. de vul. sub. ex facto. r. C. que res pig. ob. pos. l. fi. r. C. de bo. va. si qn. li. x. Et vt plene videas dic q' in p'ctib' plene i'p'p'ramur. vt. C. vt ac. ab here. et cotra here. l. i. r. C. q' res pigno. ob. pos. l. fi. i vltimus volutaub' plene. vt. j. de fun. istruc. l. q' s'it' s' id' respo. r de tri. vi. r oleo leg. l. penul. in rescripti. plenissime vt hic. r in auten. de nup. s. si ho solu' r' s'it' r'uctu. coll. iij. et j. de iure immu. l. iij. s. videt q' s'it' r'uctu. vt. C. de iost. te sta. l. si qn. s. i'bi i' l'ra ro reddat. It' oppo'it eode mo. j. ne quid i loco pub. l. ij. s. merito. Rn. i'bi non dicit q' s'it' r'uctu i'p'p'rat' s' q' i'p'p'ator sine iniuria cuiusq' pcedere dz **C** Interpretari lege com' t'ri pualere opz. vt in auten. de no aue. s. q' ho veris'it' s'it. coll. i. nisi dicit it non ob staterali lege. et facit ad hac lege. j. de re iu. l. qda' p'fule bat. l. fi. r. C. de nup. si furios. r. j. de re iu. i' t' t'amentis r. j. de offi. p'fec. vt. l. i. s. v'bez. r. j. de ver. sig. cu verbu le gis. ar. p'ra. j. de offi. p'fesi. l. sepe. Accursius.

De statu homin. Tractatur de iure put aptat va r'is negotijs p'mittit Justinian' p' p'p'atores suos iur'is tripartita diuisione singlas ei' p' res p'fegali. **Q**uam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

Quam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

imo etiã actioes p'inetur q're satis e'et si dixisset ad p'f' nas vt ad res. s. hoc dixit vt plenius qd i' t' e'bat exp'ia meret. p'tinet ergo ad p'f'onas. s. q' p'f'one. i. serui ac q'ra tur: r alienent: r p'feruent: r de p'di'ioibus eaz. r ad res q' r acq'ran' p'feruet' amittat' alienet. r ad actioes p'tinet q' u' ter nobis compe tat: r qualif eas proponere debe mus.

Quam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

Quam igit hois ca o' ius p'stitutu sit' prio de sta tu' psonaz ac post de ceteris

Sonaz diuisio hec e: q' oes hoies aut liberi/aut serui sunt. **F**loren.

Libertas est natura lis facultas eius quod cuiq' facere libet: nisi quod, vi aut iure p'hibetur. Seruitus

in iudicio p'ponit' r ad l'cis veniat. **C** Perpetui. i. g'nal'is edicti. nam p'roz s'z ordine sua edicta p'ponebat. r de his forte sic r nos put res patit q' q'ng' res no patit quin qda' ex'anea i'nterferamus. **S**umma. i. breuis. vt s'uma. i. p'ra. q' alie sequit' in titulis sequentib'. vt dicit s'uma. i. digna. e' ci di gna i' duob'. s. i. ordie. r q' vnu h'z m'eb'ia a iure natura li. aliud a iure g'ntu. r qd dicit oes hoies: resolu' in sin gulari. i. ois ho. vt j. de p'ci. r demo. l. i. falsa. s. pe. vt non ob'it' oppositio q' h' duob' dem'it'at. s. libero r suo. aut emi s'it' liberi aut sui. r neutru e' v'p. s. qd de statu liberis. Rn. sui s'it. vt. j. de sta. l. i. l. statulib. a cetis. r. l. a statul. beroz. qd dicit vt i'bi. s. qd de ascriptic'is. Rn. libe ri s'it. C. de epi. r de. l. i. iudem. r aut. ascriptic'ios. r. C. de agri. r c'eli. cu scim'. in fi. li. xi. nec ob. C. de agri. r ce = si. l. ne diuri. q' v'p' e' q' no differut a suis in eo q' p'nt v'edi vt sui cu gleba t'it. vt. C. de agri. r cen. que admo da. vel meli' q' ad d'nos serui s'it: q' ad ex'aneos liberi v' h'z in ius vocare no p'nt r a d'nis v'edicat. s'it g' d'no ru. vt. j. de au. r ar. le. l. q'nr. s. arg'eto. r. C. de agri. r ce = si. que admodu. r. C. in qui. cau. col. ce. l. ij.

Libertas diffinit' h'c libertas s'z ius quo e' inue ta. i. s'z ius naturale. s'z p'ne. v'it' cu libertas sui diffinit'. su' em p'ot facere qd v'it' i' p'pecto iure natura li. nisi vi. i. de facto aut iure quolibet p'hibeat. alij dicit add'cti esse qd e' i'nti. de iu. per. i'bi ex q' liberi. r. r. s' m' hoc diffinit' libertas liberoz no libertas s'ue p' r. i. dic q' libertas e' facultas. i. possibilitas a iure naturali. q' p'ot facere qd qd vult nisi vi. i. iure g'c. qd p'p'ter necessitates hoim c'it' ductu. vt i'nti. de iure na. s. ius aut g'ntu. vel iure. s. ciuili. p'hibeat. ac si diceret q'libet liber e'it nisi sit seru' iure g'ntu vel ciuili. vt quia patiat'ur vendi se ad

precisi participandi. vt. Jco. l. proxi.

a Jurisgen. i. a inregen. inducta. vt. S. de iusti. r. iu.

l. manumissiones.

b Subijctur. qñq; etiā est seru' sine dño vt heredi tati'. vt. J. de re. di. l. i. S. Jte habit' p derelicto. vt. J. p dereli. l. n. r. J. d. si

pu. seruo. l. qd ser uis. Jte ali' cas' vt. J. de libe. cau. ff. vfruc. Accur. e Seruare. fz

tabellio b; fuus publicus a serui endovt. J. d. adop. l. nonalter. tabellio ei su' esse non pot. C. de tab. l. gñali. l. r. Accur. d

E Tuozis pditio. qz null' ē p' seruu' s' ali'. s' tñ qdā veterani; qdā no uicij. vt. J. d. edili. edic. l. fi. S. fi. q. ē J

Jte dñd vicarij; qdā ordinarij; qdā hñt ap' domini' maiorē dignitatē qdā minorē. vt. J. de vfruc. fz. r. fi qd. S. i. r. sic q' ad officia edōra l. i. iud

e Uēire. No. q tuoz eē necessaria vt liber seru' fiat pto q sit maior ex. Amis. Secdo q gra pncipadi pie cñ se vēdi patiat. Tertio q he pnci pet. Quarto q q emut credat eum seruu. vt. C. d. lib. cau. l. nō id. r. l. si ministerij. r. J. de libe. cau. liberis

-S. fi qd scid. r. de his q. ad li. pcla. nō lz. l. i. fm Jo. pōt addi quiti q is q vendit nō sit ignarus sue pditionis. vt. J. qd' ad li. pcla. nō lz. l. pe. r. quod hic dr qñ patitur se vēdi; idē si quolibet alio titulo patiat setransferri. vt. J. de lib. cau. l. sic vfruc. S. i.

f Ingenui. mfe liba. nō respecto em' pditionis sit p' siue sit seruus siue liber. vt. insti. de ingenu. S. i.

g Nati sūt. secus in seruo fisci q pditionē p'ris sequi videt. vt. C. ne de sta. defun. l. pe. idē dicit in murilegu lo q murice legebat. vt. C. de muri. l. fi. sed Jo. cōtra in p'imo casu et sic quo ad honores.

h Calamitas. quas cadamitas sine casus. Imo nocere vt. J. de fideicō. lib. l. si qd rogat'. r. l. si. m. r. l. fz si nō data. r. l. cñ hō s'apparet. que sunt cōtra. fz distin gue vt in summa. C. de fideicom. liber. S. fi.

i Postea facta. f. per ingratiu dinem

k Expulsa. per deportatiōē. sed tunc r ipsa libera

est constitutio iurisdictionū qua qd dñio alieno cōtra natura subijct'. Serui ex eo ap pellati sūt q impatores capti uos vēdere iubēt ac p hoc seruare nec occidere solēt. Mā cipia hō dicta sūt q ab hosti bus manu captiūt.

Quid i qtuor ptes. In pua pōit alia diuisio psonaz In scda d; qualis fāt sui. In tertia pōit q sūt ingenui. In qr ta pōit q sūt libertini. scda ibi serui aut. tñ ibi ingenui. qrta ibi libertini. i. summa. h. d. Ser uoz vna ē pditio. liberor' pzo creatio duplex. hoc pzo. r ser ui sūt dupli. aut d iure gētū aut de iure ciuili. hoc scdo. et siue mī sit libera tpe pceptio nis siue tpe p' siue medio tē pore iter pceptiōē r p' r' n' est liber. h. d. bar. Mar.

E Seruoz qdē vna est pditio. liberor' autem hoiz qdā ingenui sūt. qdā libe rini. C. Serui aut i dominiū nīz redigūt aut iure ciuili aut gētū. iure ciuili se maior. xx annis ad p'ciū p'ci p'adū veni re' passus ē. Iure gētium ser ui nri sūt q ab hostib' captiūt aut q ex ancillis nris nascunt

est. vnde dicit in metallum.

l. Uel. ponit pro saltem. Accursus. m. Ibertini. q ex iusta. i. vera. sic ecōtra ha p iusta. vt insti. q ma. nō pos. s. semel. aka. i. si nō sit vera seruit' fz putatiua nō. vt insti. de inge. S. fi. vt dicit iusta

Ingenui sūt q ex mfe libe ra' nati sūt. sufficit eni liberā fuisse mfez eo tpe quo nascit'. hancilla pcepit. recōtrario si libera pcepit. deinde ācilla facta pariat. placuit eū q nascit' liberū nasci. nec iterest ex iust' nuptijs pcepit. an vulgo qz nō d; calamitas' nris nocere ei q i vtero ē. Ex hoc q sūt ē si ācilla pgnās manu missa sit. deide ācilla postea facta aut expulsa' de ciuitate pepit libez an seruu pariat. r tñ recti' pdatū ē libez nasci r sufficere ei q i vtre ē liberā matrem vel medio tempore habuisse.

Ubertini sūt q ex iustam fuitute manumissi sūt. Aut ēi vfo p nato habet q ad sui pmodū. h. d. Pau.

U i vfo ē pinde ac si i reb' hūanis eēt custo diā. qtiēs de cōmodis ipi' p tus qrit. qñq; alij añq; nascat nequa q p'lit. Papiua.

Mpator' tit' atonū re scripsit nō ledi statū leberoū ob tenorē instri male concepti. Idem.

A multis' iur' nri arti cul' deterior ē pditio fe

tute S. cñ aut. r. J. de excu. tu. l. excusant' S. q a h' in ven tre. r insti. d. lega. S. posthum'. r. J. ad. l. fal. in lege falci dia. r. J. vñ cogna. l. antepe. arg. J. de col. bo. l. fi.

Uperator. mos erat oim scribi cuiuslibet nati uitatē. si ergo cū debuit dicere lucius liber i grā matica deliquit vel etiam in sententia. vt quia dixit ser uis cum debuit dicere liber. vel dixit ticius cum luci us dicere debuit. non p'uidicat veritatem. vt. C. de tur. et. fac. igno. l. cum falsa. et. l. cum testamenti. et de ver. obli. si in nomine. et facit. J. de offi. p'ess. illicitas. S. veri tas. et. C. de erro. aduo. l. ij. et. J. de here. insti. quoniens S. sed si non in corpore.

A multis' vt in iurisdictione. vt. J. de iudi. cum J. Farū pretor. S. non autem. Item in arbitrio. vt. C. aliqñ de de ar. l. fi. Jte i tutele seu cure susceptiōē. vt. J. d. tute. l. tertioz ē fi. itē i postulatōē. vt. J. de postu. l. i. S. serū. itē i pcuratōē pditio. S. C. de pcur. l. alienā. itē i tabular' depōne. vt. J. d. si. insti. l. mactu. lozum.

Tabellio dicit su' publicus

Serui sūt multiples

si de tabulis. itē in intercessione. vt. J. ad vel. l. i. itē in adoptione. vt. in situ. de adop. §. femine. itē in testamē-
taria testificatione. vt. J. de testa. qui testō. §. mulier. et in
sit. de testa. §. testes. itē in publica accusatiōe. vt. J. de ac-
cu. l. q. accusare. itē in delatione in fisci. vt. J. de iure fis. l.
deferre. in pn. fm

30. itē in popula-
ri actiōe. vt. J. de
po. ac. l. mulier.
itē in materna po-
testate quā nō hz
etiā in suos fili-
os. vt. in situ. de
adop. §. femine.
itē in officio argē-
tarie. vt. J. de edē.
l. penul. itē in bo.
pos. J. tabu. q. con-
tra testm̄ femina-
rū nō dat. vt. J. de
bo. pos. J. tabu. l.
illō. §. ad testamē-
ta. et qnq. meli-
or. vt. C. de his q.
venū. tra. unpe. l.
oēs. itē in alijs. vt.
J. de re. du. si fue-
rint. i. si. et facit ad
hāc. l. J. de iure in
mu. l. i. et J. de se-
na. l. i.

Querit. pua-
let. inquisi-
tio ista est vtilis
vt sciam⁹ an pos-
sit ea facere q. vi-
ris nō mulierib⁹
pmittuntur. §. l.
pxi. et facit J. de
test. l. repetūda =
rū. §. si. et nō pua-
lere qd pl⁹ est. fa-
cit. C. de dona. san-
ctimus. §. ne autē.
et J. de acq. re. do.
quicqd. §. cū par-
tes. et J. de au. et ar.
le. et si non sunt.
§. fina.

Paulus rñ. h.
filiā nupit
pfe ignorate: vñ
mrimoniū nō va-
let. vt. C. de nup.
si vt pponis. filij h. cepti vno auo. l. pfe illius mulie-
ris nō sunt iusti. l. nascat post mortē ei⁹ qñ mrimoniū
erat. Sz q est rō cū etiā filij ex ea nati q loco cōcubie erat
legitimi hant accipiēdo eā in vxorē. vt. C. de natu. l. i.
cū qs. Rñ. hic n fecit legitime: sz hūdo ꝑcubinā sic. vt. J.
de ꝑcu. l. in ꝑcubinatu. si autē auus expresse postea con-
fessisset vel sciuisset et nō J. d. misset filij legitimi essent. vt
C. de nup. l. v. hodie iure cano. valet tale matrimoniu
etiā sine prius ꝑsensu et filij sunt legitimi. et facit ad hāc
l. J. de leg. iij. l. i. §. filius. et J. de ritu nup. qui in. ꝑpicia.

minarū q̄ masculoz.
Quando aliqd ꝑceest iudi-
cari sz minus potēs et manus
potens: attenditur manus po-
tens. h. d. Barto. **¶** Alpia-
Querit hermofroditum
cui cōpamus et magis
puto eius sexum estimanduz
qui in eo ꝑualet⁹.

Matrimoniu a principio
illicitū nō validat ꝑ ius sup-
ueniens quātū ad legitimati-
onē filioz iā natoz. Barto.

Paulus rñ. **¶** Pau.
eū qui viuente patre et
ignorate de ꝑiuctiōe filie ꝑce-
ptus est (sz post mortē aui na-
tus sit) iustu filiū et⁹ ex q ꝑce-
ptus est non videri esse.

Char⁹ in septimo mense di-
citur legitimus. **¶** Idem.

Septimo mēse nasci ꝑ-
fectū partū iā receptū
est ꝑpter auctoritatē doctissi-
mi viri hypocratis: et iō cre-
dēdū est eū q ex iust⁹ nuptijs
septimo mense natus est iu-
stū filiū esse. **¶** Hermo.

Stru⁹ in cā capitali⁹ for-
tune iudicio a dño cō-
missus: et si fuerit absolutus
non fit liber.

Partus monstruosi. i. ꝑtra
naturā seu formā hoim nō di-
cunt eē legitimi. h. d. cū glo.

Mon sunt liberi qui ꝑtra
formā hūani grūs ꝑuerso mo-
re ꝑcreant: veluti si mulier

et. l. eos qui. §. i. ar. contra. insli. de nup. §. si.

Septimo. i. incepto etiā nō ꝑpleto. §. in sex mēsb⁹
et vno die pōt nasci. vt. J. de sues et legi. here. intes-
tato. §. si. et vsq. ad decimū mēsem finitū et nō vltra. vt
in auf. de resti. et cā q ꝑa. §. mulier. coll. iij. et. d. l. intesta-
to. Accur.

Seruus. ca-
pitali. q. ser-
uus accusari pos-
sit. vt. qz nō conti-
net pecuniariam
dānationē. vt. J. de
accu. l. hos accu-
sare. §. in oib⁹. et
tunc dñs allegare
ꝑ eo et nō cum
defendere pōt. vt
C. de accu. l. ij. et
J. de publi. iudi. l.
ꝑe. §. ad crimen. si
tñ nō allegauerit
non fit liber. vt. h.
et J. de ꝑe. si uon
defendat. et. J. q. z
a. q. l. ille seru⁹. §.
si. et. J. de ꝑu. iu. sci-
endum.

In ꝑria ꝑte ponit thema.
In scda duplex q̄stio. **I**n ter-
tia rñsio ad ꝑrimam. **I**n q̄rta
ponit determinationē secūde
q̄stiois. **I**n q̄nta ponit deter-
minationē suā ꝑ sise. **I**n sexta
ponit q̄daz diuisio. **I**n septi-
ma ponit q̄daz excusatio quaz
facit iurifconsultus. scda ibi:
quesitum. tertia ibi: hec con-
ditio. quarta ibi: sed nō dubi-
tari. quinta ibi: veluti. sexta in
ꝑrici. l. seq. septima et vltia in
sine ibi: q̄stio §. facti et c. et i. sū-
ma. h. d. **C**ōditio ācille appo-
sita circa libertatē si tres fili-
os ꝑeperit iꝑlet tres filios ꝑa-
riēdo a deo q̄ q̄r⁹ part⁹ dī eē
liber cū m̄ sit libera. **¶** **C**ōdi-
tio i dādo apposita pōt iꝑleri
ꝑ aliū. **¶** **C** Triphoni.
A Bethusa⁹ si tres ꝑepit
libera esse testō iussa:
ꝑio partū vñū scdo tres ꝑe-
perit: q̄situm est an aliqs et q̄s
eorz liber eēt. **H**ec cōditio li-
bertati apposita iā iꝑleda mu-
lieri ē. sz nō dubitari d̄z qñ vlti-
m⁹ liber nascat. nec ei natu-
ra ꝑmisit simul vno iꝑetu du-
os infantes de vto m̄ris ꝑce-
dere vt ordine icerto nascen-
tiū nō appareat vter i fuitute
libertate ve nascat. incipiente

Non sunt li-
beri id ē filij
quātū ad hoc vt
ꝑ teneat eos in-
situerē vt exhere-
dare. vt. C. de ꝑo-
stu. here. l. qd cer-
tatū. sunt tñ vt i-
pleant cōditionē
legati matri relē-
cti si pareret. vt. J.
de h. bo. sig. queret
aliqs. q est J. Alij
distinguit an ha-
buit rē cuz bruto
aniali vel cogita-
uit vt tūc sit i cul-
pa: vel non vt tūc
non sit. Accur.
¶ **C**ōditio q̄
puta vitulum vñ
aliquod hñs duo
capita. et qd sub-
iicit āpliauit. vt
quia sex digitos
habuit in manu.

vel etiā minuit. vt qui a quatuor tantū. vt. J. de libe. et
posthu. quod dicitur. et facit. J. de verbo. signi. si osten-
tum. Item nō. formam rei mutare nocere. sic. C. de sen-
ten. l. prolata. ampliare autem sine incommodo non
nocet. vt hic. et J. de edili. edic. l. item offilius. et J. de
conditio. et demonstratio. l. falsa. §. si cui. et J. quead.
mo. ser. am. l. is cui.

Retusa. implenda. id est digna impleri. a. s. imple-
ta. scilicet cum ꝑeperit tres ante quartum.
¶ **C**ōditio q̄stio q̄ facti et c. et i. sū-
ma. h. d. **C**ōditio ācille appo-
sita circa libertatē si tres fili-
os ꝑeperit iꝑlet tres filios ꝑa-
riēdo a deo q̄ q̄r⁹ part⁹ dī eē
liber cū m̄ sit libera. **¶** **C**ōdi-
tio i dādo apposita pōt iꝑleri
ꝑ aliū. **¶** **C** Triphoni.
A Bethusa⁹ si tres ꝑepit
libera esse testō iussa:
ꝑio partū vñū scdo tres ꝑe-
perit: q̄situm est an aliqs et q̄s
eorz liber eēt. **H**ec cōditio li-
bertati apposita iā iꝑleda mu-
lieri ē. sz nō dubitari d̄z qñ vlti-
m⁹ liber nascat. nec ei natu-
ra ꝑmisit simul vno iꝑetu du-
os infantes de vto m̄ris ꝑce-
dere vt ordine icerto nascen-
tiū nō appareat vter i fuitute
libertate ve nascat. incipiente

forma
rei mu-
tata no-
cet.

A Ueluti. i. scilicet muliere existere in partu ad impletur conditio: ita et hic. Accur.

B Si p aliu. qd fieri non potest cu est in dando. vt. J. de pdi. insti. l. si. si aut in faciendo qnq sic. vt facere do- mu. vt. C. de Jhen. stipu. veteres. qnq no. vt ad aliquē locū ire: vel libe- raliu studijs vel artib⁹ ibui. vt. C. de cadu. tol. s. ne autē. 7. s. fi. Item no. qd qd p aliu facit et sic. C. de epis. 7. cle. ad simi litudinē. 7. J. de vi et vi ar. li. s. dieie asse.

I Dem. genu- nos. i. alios duos.

Questio 8. quid 8 in dubio? Rñ. si masculū et feminā pmo mas- culū natū presu- mo. vt. J. de re. du. si fuerit. s. fina. si oēs mares vel fe- minas dic oēs li- beros i dubio. vt C. de fideicō. lib. l. cū iter. 7. l. si qd. et. J. de re. du. qui duos. alij dixerūt forte dirimi: qd n̄ placet. et alij di- stinxerūt quis in possessione liber- tatis inueniatur: vt ipe sit liber. ali- us nō deficiere. p- batione. vt ar. C.

I qui sunt ex pstone diui antonij ciues ro. effecti sunt.

Mulier pregnans non de- bet dari vltimo supplicio do- nec pariat. h. d. Bar. C. Jdē.

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

I mperator adrian⁹ pu- blio marcello i scripsit liberā q̄ pregnās vltimo sup- plicio dānata est: liberū pare- re: 7 soliti eē seruari eā dum

minoz. sed quid si concepit et peperit post. Respō. erit liber et non est in potestate patris. vt. J. ad trebel. ex fa- cto. Ser facto. sed nō cuius. vt. J. de penis. quidam. 7. fa- cit ad hanc. l. J. de mor. infer. l. negat.

Q Um legitime sequitur. quo ad familiam. i. agna- tionez. vt insti. de leg. agna. tu. s. i. itē quo ad curia- lem cōditionē. vt C. de decu. l. eos. et. l. nullus soli⁹. Item quo ad di- gnitatem siue ho- nores. vt. J. de se- na. filiā. et. l. libe- ros. 7. C. de decu. l. exēplo. itē quo ad originē vt ide dicat oūidius fi- lius vnde est pa- ter: ni specialit- alicui genti puile- giū sit concessum vt in hoc filij ma- tres sequatur. vt in ponticis. vt. J. ad municipa. l. i. k. Sequit. quo ad libertatem. vt C. de rei ven. par- tū. itē quo ad ori- ginē. vt. J. ad mu- nicipa. l. i. m. fi.

Q Um legitime nuptie fa- cte sunt patrē liberi se- quuntur: vulgo quesitus ma- trem sequitur.

Supueniēs furor nō mu- tar dignitatem siue dominiū. h. d. Barto. C. Ulpia.

Q Uis furere cepit 7 statū 7 dignitatē in qua fu- it/ et magistratū/ et prāte videtur retinere sicut rei sue dominiū retinet. C. Mode.

H omo liber⁹ qui se ven- diderit⁹ manumiss⁹ nō ad suū statum reuertit⁹ quo se abdicauit: sed efficit liberti- ne cōditionis. C. Jdem.

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

Magistratū. vt senator vel similis. vt. J. de postu. l. i. s. quāuis. et facti insti. qui nō est pmis. fa. testa. s. itē funosi. sed ad nouos honores aspirare non potest. vt d. l. de postu. quāuis.

Potestatem. scilicet maiorem: sed magistratū minorem.

H omo liber. id est ingenuus.

Q Uendi dicit. vbi quattuor lmo quāq sunt ne- cessaria vt diximus. s. eo. et seruo. s. i.

R euertit. scilz ingenuitatis. nec em̄ ad eam. pēla- mare potest. vt. J. de libe. cau. cū pacto. nisi p̄ctū sui red- diderit. vt. J. si inge. esse di. l. J. et nisi natalibus restitua- tur p principē. vt. J. de nata. resti. l. ij. sed J̄ insti. de inge. in fi. sol. ibi manumissio fit tñ de facto non de iur. s. cū hodie quilibet q̄ manumittit videat natalib⁹ restitua- tus. vt i aut. vt liberti de cō. s. l. coll. vi. vt q̄ hec lex sit correctā. sed dic q̄ nō p ofa restitutionē nataliū cōtinet manumissio: q̄ iura quedam p̄no seruānt. vt in aut. Res mu- p̄dicto. s. ij. col. vi. Item no. rē mutatā in p̄stinū statū tata an- redire nō posse. sic. J. de verbo. obli. inter sti. s. sacra. l. fi. i p̄stinū ibi/ sed si vsq ad arē 7c. 7. J. de solu. qui res. s. arē. ar. stat: m- p̄tra. J. de re. di. l. insti. in princi. Accur. redire possit.

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

H erēn⁹ modelstinus rñ. si eo tpe enixa est ancil- la q̄ h̄z legē⁹ donatōis manu-

Liber Primus

Constitutione. diui marci r comodi missa ad ausi diu victorini. vt. C. si ma. ita fu. ali. l. i. et. ij. et. facit ad hac. l. C. de fideic. li. l. i. et. ij. et. ad tert. l. i. §. i. r. C. ad

Ulgo. no pnt. ppter incertitudinē. vt (of. l. i. fi. in. st. de nup. §. si aduer. sius. secus si. ppter ei. mte ritu. s. mat sp est

certa. vt. J. de i. ius vocan. l. quia.

C Ad l. 3. vt mo nachū. vel qz ex i. cestu eū habuit. r no. q. nō itelligit posse q. nō honeste pōt. sic. J. de cō. di. in. st. fili. §. et. de s. bo. sig. nepos.

Fieri nō dīr qd il legitie fit.
Ite aliud no. qz nō itelligit fieri qd nō legitie fit. sic. J. de re. iu. si se. §. cō. dēnatū. r. J. si qd i ius vo. nō ic. l. i. i. fi. Accur.

U Ex nature. sequat. q. ad omginoz. vt. J. ad muni. ei. §. q. et. l. i. r. §. eo. cū legitie. alij exponūt q. ad libertatē r fuitur. tē. qd est. verū. sed nō p. hāc. l. qz iā sequeret q. si est. ex legitio mrimo nio nō seqret. mat. trē. qd est. §. e. l. r. fuoz. §. igenui

E Spal. vt i. f. lio murileguli et ginetiarij. C. de muri. l. iij. et. l. qz aut. patre. li. xi. r. i filio naturali dato curie. vt. C. de na. li. l. iij. alij pō nūt. exēplū i nato ex seruo fiscalī et liā mliere. vt. C. §. ser. fu. l. fi. r. C. §. ser. reipu. ma. l. fi. qd nō plz. vt. no. §. e. et. seruo. i. fi. tertij. dicit q. hec di cno nisi refert ad subauditū. q. d. bñ dicit sine legitio matrimonio aliud em si ex legitio. qz tūc seqt. pfez nisi lex spālis. i. puilegiū aliud inducat vt in mfe pōtica et iij. et. i. vt. J. ad muni. l. i.

Igenū. snia. f. q. d. t. eū eē igenuū. secus si dicit eū nō eē libertū vel seruū. nā tunc ex ea nō fieret ius: nec alij p̄iudicaret. vt. J. de libe. cā. diui fratres. r. l. ser uis. Jte fec. si fuerit detectū q. p. collusionē fuerit lata snia. vt. J. p. totū. ti. de col. dete. s. d. si iurauit se igenuū aduersario deferēte. Rñ. idē qd i snia. vt. J. de iureiu. l. eū q. §. si libertus. et. facit. J. de regu. iu. l. res iudicata. et. J. de inoffi. te. papinian. §. si ex cā. r. J. de libe. agno. si. ue. in. pn. r. J. de leg. i. si seruis pluriū. in. pn. ar. §. J. de in

missa esse debuit: cū ex p̄stitu tione libera fuit / i. genuū eē ex ea natū.

Ulgo pcepti dicunt q. patrē demonstrare nō p̄st. vel q. p̄nt quidē: s. eū ha bent quem habere non licet q. r. spurij appellāt. **C** Alpia.

I Ex nature hec est: vt. q. nāscitur sine legitimo m̄simonio matrē sequat. nisi lex spālis alio iducat. **C** J. B.

Igenū. accipe debe mus etiā eū de q. snia. lata est q̄uis fuerit libertū qz res iudicata p. veritate accipitur.

Ulgius. **Q**ui in vtero sunt in toto pene iure civili intelli gunt in rerū natura eē. Nam et legitime hereditates his restituuntur. et si p̄gnās muli. er ab hostibus capta sit id qd natū erit postliminiū hz. Jte p̄ris vel m̄ris p̄ditionē sequi tur.

Preterea si ancilla p̄gnans surrepta fuerit: q̄uis apud bonofidei emptore pe perit id qd natū erit tanq̄ tur tuū vsu nō capit.

Ihis cō sequēs est vt libertū qz q̄diu patroni fili. nasci possit: eo iu re lit quo sunt q. patronos ha bent.

Ulpiā. **U**m qui se libertinū eē

offi. testa. qui reipu. §. fi.

Qui in vtero. pene hoc dicit ppter id qd tractatur de eoz in cōmodis. vt. §. e. qui in vtero. Jte ppter id qd dī. §. e. aretusa. et. J. de excu. tu. l. excusant. §. remit titur. ibi: qui autem in ventre r.

fatet nec adoprādo pron. i. ge nuū facere potuit.

Ulgius qui sunt sui vel alieni iuris. Titu. vj.

Ulgius lex vsqz ad legē itē in ptate nra. h. d. personarū q. dam sunt sui iuris: qdā alieni vt seruū: r. id qd p. serū acq̄ri tur dño acquiri. r. dñs inhu maniter p̄tra seruos suos se uiens punit: r. serū vendere iubet. Et diuidit in duas partes: qz p̄mo p̄tinuat se ad p̄ cedētia: et ponit diuisionē p̄ sonarū q. est b̄mēbus. in secū da p̄sequit scdm mēbū diui sionis. secunda ibi: videam. itaqz.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Ulgius. **I**ure pso naruz alia diuisio se quit. q. que daz p̄sone sui iur. sūt: qdā alieno iuri subiecte sunt.

Et nō q. illa fuit data p̄m s. ius naturale. r. p̄fi s. ius gētiū: hoc aut tota s. ius civile. et l. sit b̄mēbus ista: ad dūt tñ qdā q. alij sūt dubij pp filios eoz q. sunt capti ab hostib. qz stat. p̄det. vt. isti. d. mo. ius pa. po. fol. §. si ab hostib. s. dic q. illi sui sunt. s. hostiū. vt. isti. de iure p so. §. seruitus. s. filij nō sūt in ptate. absurdū ei est rē. vt C. de sen. pas. l. fi. s. rōne spci dicuntur pendere.

Ulgius. **S**imul intelligem. No. q. p̄bato vno de s̄ris vel his q. sese non cōpariūt. p̄bat et reliquū. sic. J. de. pcu. pōponius. §. sed et is q. et in. st. de tute. in. p̄m.

Ulgius. **I**uris gētiū. s. inuētiōe vel approbatiōe: s. ab ebrūe tate s̄m canones. rrr. d. f. c. die sexta. nam. cū noe esset Seruit. ebus r. appareret ei. pudibūda qdā filioz suoz. cor. vii. p̄cl operuit eū: alter aut risit. qui maledictus a p̄re factus sit.

est seruus. sed cu modificet p hanc lege dy dici de iure ciuili. vt. s. de iusti. et iu. l. ius ciuile.

a In seruos. et patrio erat in filios. vt. j. de libe. et posthu. in suis. in fine.

b Id domino. vel qsi dno. acquirif et inuito preterq in hereditate. vt i

si. p. q. s. per so. no. acqui. s. ite nob. r. hac regula coar. ta sic. q. q. d. seru. qrit iuste id dno vel qsi dno pnci. paliter vel secun. dario qrit. quare no ob. j. de acqui. pos. q. d. seru. vbi dicit q in iuste do mino no qrit. cui g. ruc querit. Rn. no videt qri qd e relinuen. d. vt ar. gu. c. coia s. le. l. fi. s. ij. j. de acqui. pos. l. seruus. s. fi. vel vere nulli que rit. vt no. l. d. l. qd seruus. ite no ob. q. fructuario vel bonifi. pos. queri tur ex duab. cau sis r. no dno. vt i. si. p. q. s. per so. no. acq. s. de hys. et s. adez. qz isti qsi dno sunt. vt j. de verbo. obli. liber ho. Jte no ob. q. qsi stipulat factu vt q possit ire p agru meū vel yz am. non videt dno querere. vt insi. de stipu. ser. s. s. cu factu. r. j. de pdi. et demon. qui heredi. qz secundario qrit domino: r. quo ad comodum. Item no ob. q. quandoq dicitur esse sua adquisito in pcedenti. vt r. j. de vsufruc. sed et si quis. s. interdum. quia statim domino queriz tur: licet postea fingatur retro fructuario fuisse ques tum si de suo fiat solutio. Item non ob. q. seruus publi cus stipulando rem pupilli salua fore: pupillo acqrit no rei publice. vt j. de magi. co. l. i. s. pen. quia no p ser uū: sed p lege acquirif. vt j. rem pu. sal. fo. l. iij. in pun. sic p epam acquirif no m ep la querit. eodē mō rñ. ad id qd dñ. j. de insti. l. i. in fi. r. l. ij. vel loquit de tabellione d. l. i. de magi. co. et. l. iij. rē pu. sal. fo. ite no ob. j. de acq. pos. l. i. s. sed r p cū. r. j. de acqui. re. do. l. si seruus. vbi dicit q nulli querit: qz hec regula tātū de acquisitis di cit. vel dic q illa de acqui. re. do. loquitur in duobus ca sibus vtribi diximus.

c Sine causa. modice r cū cā r sine cā lz seuire s. j. fo. in suos vt. C. de emen. ser. l. i. et itelligit ita. j. de vsufruc. locū. s. an lice. et eo. r. j. so. ma. l. si pstate. s. si maritus. q sunt argu. j. at. lz quā d dixerit q sine cā no lz imodice: lz cū cā r mo dice r imodice. vt j. de leg. i. qd s. s. si heres. r. j. de sbo. obli. qui seruum.

d Ex constitutione. quam habes. j. l. proxī.

sumus dñis in seruos vite ne ciscs ptatem fuisse: et qd cun. qz p seruu acqrit: id dno acq rit. s. r. hoc tpe nullis hoibus qui sub impio romano sunt: lz supra modū r sine cā legibus cognita i seruos suos seuire. **H**ā ex pstone diui pij anto nini q sine cā seruu suū occi derit no minus puniri iubez qz qui alienū seruu occiderit. s. et maior: a spitas dnoz eluf dem pncipis constitutoe co ercetur.

Ulpianus. **S** dñs in seruos seue rit vel ad impudicitiaz turpēz violationē cōpellat q sunt partes pñdis ex rescri pto diui pij ad plū marcianū p cōsulem eaticie manifesta bat: cui r rescripti sba hec sūt dnoz qdē ptātē in seruos su os illibatam eē opz: nec cuiqz hoim ius suū detrahid. Sed dnoz interest ne auxilliū ptra seutiā vl famem vel intolera bilē iniuriā denegef hys q iu

e Occiderit. quantū ad l. cor. de sic. qua accusari p. vt. j. ad. l. aquil. l. indeneratus. s. si dolo. non ciuilitur aquil. cōueniri. nā dno dat nō cōtra dñm. vt. j. ad. l. aq. l. itam inela. s. legis. Accur.

f Maior. id est magna. Accur.

ste depcatur. Ideoqz cogno sce de qrels eozū q ex fami lia iulij sabini ad statuā cōfu gerūt. vt si vel durius habi tos qz equū est vel infami iu ria affectos cognoueris: veni re iube' ita vt in ptātē dñi nō reuertāf. q si mee pstone frau dē fecerit: sciat me hoc ad missum seuerius epecuruz. **D**iu' etiā adrian' ymbzici am quādā matronā in quin quēntū relegauit q ex leuissi mis causis ancillas atrocissi me tractasset.

Cadic psequitur primū mē bāi vsq ad l. filiū. bzeuit hoc intendit. **F**ili' ex legitimo ma trimonio natus et descenden tes ex eo sunt in potestate pa rentum: et nepos ex filio post mortem aui remicidit in pote state pñis: si p' su' fuit i ptāte aui q' os au' vixerit. **B**arto.

I Tei ptāte **C** Bai'. **I** nostra sunt liberi nostri quos ex iustus nuptijs pro

doqz pro suis petitionibus audientia denegaretur. vt C. de rescin. vedit. l. ratas. Accur.

k Infami. id est infamata. q. d. iniuria magna quaz patiuntur inspecto naturali iure non ciuili. vt insitu. de inur. s. seruus.

l Jube. speciale q quis inuitus vendat. sic. C. de fi. Uedere deicom. liber. si te. et. j. de iure do. cum in fundo. s. pe. qz ppe l. multi. et. j. cōmuni diui. l. cōmuni diui. s. fina. r. C. de co. l. iij. ser. ma. l. i. et. j. de reliq. si quis. regulariter autem con tra. vt. C. de contrahen. emp. inuitum.

m Fraudem. i. contra ius. vel ppric pone.

n Relegauit. plenaria cognitione et ordinarie super causa habita et data diffinitua: vt et postea sic in simu libus obseruaretur. vt. s. de constitu. pnci. l. i. et. C. de legi. et constitu. l. fina. nam si esset tantū interlocutus non esset exemplo eius iudicandum. vt. C. de legi. et cō stitutio. l. iij. et. j. de inuoi. l. emilius. in fi. et facit. C. de libe. et eozū li. l. iij. in pun. et. C. de inoffi. testa. fratres.

I Tem in potestate. quatuor modis patria cōstitut: patria tur potestas. per matrimonium: vt hic. Item per ptās qz adoptionem. vt. j. titu. i. in pun. item per pncipem drupli legitimatione facta. vt in auten. quibus modis natu: cif cōsti ra. efficiunt. sui. s. si quis igitur. colla. vij. item per datio tui f. nem curie. vt insitu. de nuptijs. s. fina. Accur.

S J domin'. violatidem. hoc casu dy cōpel li ad manumit tendum. vt. C. de episco. audie. si le nones. s. hoc casu dñ q dy vendi. vnde dicit qdaz hanc corrigi. vel dic hic secum vel cum vno alio cō pellebat: ibi pu blice pstituebat. **U**ā ex frequēti de delictuz licto auget pena frequēs vt. j. s. pe. capita: penam litem. s. solēt. l. fi. r. auget. C. de evi. au. l. ne mo. in fi.

h Detrahi. ni si puerudo aliud inducat. vt. j. coia pñi. veditoz. s. fi. et facit. C. de pac. l. fi. in fi. et in auf. de nup. s. sed hoc quidem. col. iij.

i Denegef. s. a iudicibus. si emz denegaret et ser uos amitterent. p pter afflictionē et pto carerēt r ipz sis dominis quāz

Uedere de fi. qz ppe l. l. iij. ser. ma. l. i. et. j. de reliq. si quis. regulariter autem con tra. vt. C. de contrahen. emp. inuitum.

Uedere de fi. qz ppe l. l. iij. ser. ma. l. i. et. j. de reliq. si quis. regulariter autem con tra. vt. C. de contrahen. emp. inuitum.

Uedere de fi. qz ppe l. l. iij. ser. ma. l. i. et. j. de reliq. si quis. regulariter autem con tra. vt. C. de contrahen. emp. inuitum.

Civium romanorum, civis romanos dicas oēs subiectos imperio. vt argu. f. ad municipa. roma. 7 facti in fi. de pa. potesta. in punci. Accur.

Massa. **Q**uam civium simili modo matres. quibus de materia. que honeste vivit. vt. f. de verbo. sig. pñiciatio. s. ma- q dicat. trē. quibus que est

note auctoritatis femina. vt. f. de li- ber. exhyben. l. iij.

S. fi. hic accipit p ea q est sui iuris. et sic accipit. f. de verbo. sig. pronū ciano. s. familie.

Patē. i. subiectione 7 reuerentia. vt. f. de verbo. sig. l. patris. 7 dic sigñodes qz hz no men patris: vt ibi.

Ceteri. non tñ nepos ex filia que sequit suū pa trē. vt isti. de pa. pote. s. fi. Accur.

Epotes. 7 l familia. se- cus si exiit et re- dierit postea vel nō. vt. f. i. i. si pa- ter filii. nisi p di- gnitate existat. vt in aut. s. iustitio q de di. s. illud. col- la. vi.

Juris est. vt loco nepos adop- tatus filio cōsen- tiēte me mortuo recidat i filij mei patrem. vt h. et. f. ti. i. si quis nepo- tem. sec⁹ si nō cō- sensit. vt. f. a. i. l. si is qui. Accur.

Filiū. f. na- turalē et le- gitimū. et nota q hoc vere scire im possibile est. vt. f. de cōdi. et demō. luctus. 7 facit. C. de dona. iter virū et vxor. l. etiā. Ac.

Danti filii. f. f. d. liber. agno. l. i. s. si qz longo tpe. fol. ibi loquit cum vir est reuer sus āte patris. vñ si non denūciaue rit mulieri ex se p gnātē eā nō eē an

creauimus qd ius ppiū civi- um romanorū est. **A**lpa.

Quāda sunt patressami. q- dā filijsa. qdā matressami. q- dā filiesami. patressami. sunt q sue ptātis sūt: siue puberes siue ipuberes. siūmodo matressa. 7 filiesfa. q sunt in alle- na ptātē. Nam qui ex me et vxore mea nascit in potestate mea est. Item q ex filio meo et vxore ei⁹ nascitur. i. nepos meus et neptis: eque in mea sunt potestate: et pronepos 7 pneptis et deinceps ceteri.

Epotes ex **I**dem. filio mortuo auo reci- dere solēt in filij ptātem hoc est patris sui. siūmodo et pro nepos/ 7 ceteri deinceps: vel i filij potestate sunt si vuit et i familia māsit: vel in eius pa- rentis q ante eos in ptāte est. et hoc nō tñ in naturalibus: verū quoqz in adoptiuis idez iuris est.

Hecē notabil' lex. 7 hoc i- tedit. ille dicit filij legitim⁹ q ex viro 7 vxore ad matrimo- niū pprehendū 7 generanduz habilibus simul cohabitanti- bus constāte matrimonio na scitur. h. d. Barto. **I**dem.

Filiū eū diffinimus qui ex viro 7 vxore ei⁹ nascit. sed si fingam⁹ abfuisse maritū sibi grā p decēniū/ re- uersum amniculū inuenisse in domo sua: placet nobis iulia- ni snia hūc nō esse maritū fili- um. nō tñ ferendū iul. ait eū q cū vxore sua assidue moia- tus noluit filiū agnoscere qñ nō suū: sed michi videt (qd et seuola pbat) si cōstat maritū aliquādiu cū vxore non p- buisse infirmitate interueniē-

partum eū possit eogit agnoscere filiū. s. h. eras semp abfens et nesciebat eā esse pregnantē. vnde nō hz neces- se facere que in senatusconsulto continentur.

Noluit filiū. Qz nuptie pbant filiū. vt. f. de in ius Nuptie vo. quia semp. Et no. psumptōne pro filijs. sic. f. d. libe. pbāt h

te vel alia cā: vel si ea validudi- ne paterfā. fuit vt gñare non possit: hūc q in domo nat⁹ est lz vicinis scientib⁹ filiū nō eē.

Hic legē ppetuo tene mē ti q dicit q respectu eo mari me q fili⁹ sublato filio de me- dio nepos succedit loco pris sui. h. d. Barto. **I**dem.

S qua pena pafia. fue rit affectus/ vt vel cui- tatem amittat vel seruus pe- ne efficiat: sine dubio nepos filij loco succedit.

Furo supueniens nō pōt facere quominus filij ex legi- timo matrimonio nati antevl post dicātur esse in potestate patris. h. d. Barto. **I**dem

Atre furioso liber ni chilominus in pris sui ptāte sunt. Idē in oibus est parētib⁹ q hñt liberos in po- testate. Nā cū ius ptātis mor- rib⁹ sit receptū nec possit de- sinere qz hñt in ptāte nisi ex- erint liberi qbus casibus so- lent nequaquā dubitādū est re- tinere eos i ptāte. Quare nō solū eos liberos i ptāte hēbit qz an furore genuit: verū z si q an furore pcepti i furore edi ti sunt. f. z si i furore agēte eo vxor pceptat: vidēdū est an in ptāte ei⁹ nascat filius. Nā fu- riosus lz vxore ducere nō pos- sit: retinere tñ mrimoniū p- qd cū ita se hēat i ptāte filiū hēbit. p̄uide et si furiosa sit vxor ex ea an pcept⁹ in ptāte nascit. sed et in furore ei⁹ pce- ptus ab eo q nō furebat: sine dubio in ptāte nascit: qz reti- net matrimoniu. Et si ambo i furore agāt 7 vxor 7 marit⁹ et tūc pceptiant: partus in po- testate pris nascit. qz retinet mrimoniū qñ volūtatis rel-

agno. l. i. s. iulia- n⁹. 7 f. d. car. edic. l. i. s. si qz nō. et. f. de pba. l. fi. Ac.

S qua pena pafia. fue rit affectus/ vt vel cui- tatem amittat vel seruus pe- ne efficiat: sine dubio nepos filij loco succedit.

Succedit. qz auus necesse ha- bet eū iustitue exheredare. Itēz habebit iste f. ta- bu. bo. pos. vt. f. d. f. tabu. l. i. s. filii. et facit ad. l. istā. f. de iure pa. diui fratres. s. fina.

Atre furto 7 fo. scz de no uo facto.

Parētib⁹. p̄ta auo 7 filij.

Receptus. f. iure ciuili.

Quibus casibus. vt emācipa- tiōib⁹ v' alijs si- milib⁹ modis. q sūt isti. q. mo. ius pa. po. fol. p to. et est filis allegatio. f. de act. 7 obli. l. obligationū fere. s. placet.

Retiere. m̄p ta i peditū d̄hēdū q nō dirimūtiā p̄tū. sic. f. d. spō. furoz. 7. f. de iudi. iuder. 7. f. de p̄cu. si patron⁹. 7. f. de postu. l. i. s. casuz. i. fi. et. f. de n. nup. orōne. s. h. ar. f. f. de reli. sunt pfo- ne. 7. f. de fiduci. vñ. 7. f. de ar- bi. non distingue mus. s. sacerdo- tio.

In furore e- ius. f. vxorus. Ac.

Nolūtāt. Nō tacitā volūtatem valere. sic. f. solu. ma. l. i. s. volun- tate. ar. f. f. loca. l. q ad certū. Ac.

Tacita volūtat p̄del.

4

5

6

8

Digni-
tas libe-
rat a pa-
tria pte
te.

me comitto et mea pmittere videoz. vt in aut. de mona.
S illud quoz. colla. i. sed ar. J. C. de pac. co. l. hac lege.

P rincipem. i. per sacrum oraculum.
C osul. filius. hodie aut pularis dignitas li-
berat cu a patria pte. vt. C. de decu. l. si. 2. i au-

tent. costi. q de di-
gnita. col. vi. cir-
ca si. de pfdali. ro
no iucio. Jte no.
er hac lege quem
subire officiu du-
oru et emacipati
et auctoritate p-
statis. sic. J. de au-
cto. tu. l. accipien-
tis. et. J. de ri. nup.
l. ij. 7. J. de Hen.
emp. filius. J. i.
et. J. de fiduci. tu-
to. et. J. de offi. pfi.
l. i. et hoc in volu-
taria iurisdic. de.
secus in pte. i. o. f. a.
vt. J. ad trebel. alle-
a quo. J. temp. est
u. item ar. J. de
pac. si plures. 7. J.
de tu. 7. cu. da. ab
his. l. ptoz. 7. J. de
offi. pfi. l. si.

M Agistra =
tuz. legis
actio. i. actus legi-
tim. explicant. vt
ea q sunt de volu-
taria iurisdic. de
vt emacipatio et
manumisso 7 si-
milia q sunt etiā
apud defensores
ciuitat. vt i. aut.
de defen. ci. S. nul-
la. et. S. audiet. col-
la. ij. 7 etiā apud
magistratus mun-
cipalem. vt. C.
de magi. municipi.
l. ij. et insti. q. mo-
ius pa. po. sol. S.
nostra.

D i adoptio
nibus. i. in
arrogationibus.
e uoluntas. scz
expresa.

F In his vtri-
usq. scilicet patris et filij.

C onsentiedo. scilz expressim.

C ontradecendo. hoc non erat in superiori casu. h. no.
qui tacet affirmat. sic. J. solu. ma. l. ij. S. voluntatem. 7 in
aut. qui. mo. na. effi. sui. S. gualiter. col. vij. ar. J. de pro-
cu. filius. S. inuitus. et facit ad. l. istam. J. co. si pater na-
turalis. Accur.

A m nepos. i. aliquis extraneus loco nepotis.

adoptonis q p principē fit q
is qui liberos in pte hz si se
ad arrogandū dederit: nō so-
lū ipē pte arrogator subijci-
tur: sed et liberi ei⁹ in eiusdem
sunt pte tanq nepotes.

C ubi officia nō sūt repugnā-
tia vn⁹ pōt vicem duoz susti-
nere. h. d. Barto. C Paulus.

S i pfulv ptes filius. b
lit: posse eū apd semet
ipm vel emacipari vel in ado-
ptiōem dari pstat. C Mode.
Agistratū apud quez

M legis actio ē 7 emaci-
pare filios suos: 7 i adoptio-
nem dare apud se posse nera-
tij sententia est.

C In arrogatiōe requirit vo-
luntas arrogatoris et illius q
d⁹ arrogari. Et in adoptiōe re-
quirit voluntas adoptatis et
eius qui adoptat 7 patris sui:
et nō alioz panguineoz. 7 si
in loco nepotis quis adoptat
requirit filij voluntas: qui loco
p⁹ esse d⁹. q si nō adesse: nō
recideret in ptem ip⁹ mor-
tuo p⁹ suo. h. d. cu. l. sen. 7. l.
si is q. J. co. Barto. C Lel⁹

I n adoptiōib⁹ eoz dū
tarat qui sue pte sūt
voluntas explorat. sin autē a
p⁹ datur i adoptiōe: in his
vtriusq⁹ arbitriū expectādū
est vel pte dō vel nō dō
cendo b. C Baius.

A m nepos adoptatur
quasi ex filio natus cō-
sensu filij erigitur: idq etiā
iulianus scribit. C Lel⁹.

E rigitur. ad hoc vt mortuo adoptante in filij re-
cidat pte. vt. J. e. si. q. et. l. si is. sec⁹ in alijs. vt. J. l. pti.
7 facit isti. e. S. l. 3. et. C. de nup. in pueniōe. S. 3. si patria.
A m adoptio iura. qd videbat cū iste cis agna-
scat. vt. J. e. l. q. in adoptione. et. J. vii. cogna. l. i. S.
cognatione. et qd
om̄s tāgit 7 c. C.
de aut. p. l. fi. 7 in
aut. de here. 7 fal.
S. si vero. col. i.
m. C. Eoz. i. p. fan-
guineoz.

A m adoptio fit nō est
necessaria in eā rē au-
ctoitas eoz iter quos iura
agnatiōis psequūf. C Mode.
Uod nec curatoris au-
ctoitas intercederet
in arrogatione ante tenuerat
sub diuo claudio recte muta-
tum est. C Alpianus.

A re vel adoptari potest.
Adoptatus in locū nepo-
tis tanq ex filio nat⁹ non fit
heres suus auz viuente. hoc
d. Bar. C Paulus.

S i quis nepotē qsi ex fi-
lio natum quē in pte
hz pte filio adoptauerit
nō agnascit⁹ auz su⁹ h⁹s:
quippe cas post mortē auz qsi
in patris sui pte reciderit.

S i is q filij C Idem.
hēret in nepotis locū
adoptat⁹: pde atq si ex eo fi-
lio nat⁹ eēt: et is filius auctoz
factus nō eēt mortuo auz nō
eēt nepotē i pte filij. C Al.

A i liberatus est a pte
pate is postea i pte
honestē reuertit nō p nisi ad
pde. sz si semel fuerit adopta-
tus: amplius adoptari nō p.

C iuita adoptiōe finunt oia
iura pueniētia ex ea. h. d. v. qz
ad finem. C Papinian⁹.

I n oi fere iure finita pa-
tris adoptiui pte nul-
lū ex pristino iure retinet vesti-
giū: deniq 7 pte dignitas q
sita p adoptiōe finita ea de-
ponitur. C Pōpo.

P r adoptiū eā i vtoz accipe quā loco filie vt nept⁹ ha-
buit. vt. J. de ritu nup. l. qm etiā. in princ.
7 patria dignitas. vt senatoria. qz p adoptiū erat
senator. vt. J. de sena. l. senatoris filius.

M eponit. ar. q cessante cā cessat effectus. sic. J. de
sena. l. senatoris filius. 7. l. semie. 7. J. de annu. le. scio. S.
fi. et. J. de testa. tu. qui tutelam. in pici. 7. J. i. i. in tantū.
ar. ptra. J. de postulā. l. i. S. seann.

I n oi fere. i. in iuri. et
in aut. pti. que b
dig. S. omne autē
beneficiū.
y N oi fere.
I bñ dicit fe-
re: qz et post emā-
cipationē nō pōt

I n oi fere. i. in iuri. et
in aut. pti. que b
dig. S. omne autē
beneficiū.
y N oi fere.
I bñ dicit fe-
re: qz et post emā-
cipationē nō pōt

Sed etiam nepos p emancipatione s filij. vt ar. j. de cap. di. l. iij. et de iur. testa. l. veru est. s. fi. s. q. s. dam. sed. fo. p emancipatione. s. filij. nec em emancipato filio adoptiuo exit de parte nepos ex eo. sic em est in naturali. vt. ieo. liberti. et adoptio naturam imitatur. vt illi. eo. s. minor. rez. et. j. de cap. et. r. postu. re. l. si me tibi.

Sed etiam nepos ex filio apud adoptati patrem pceptus et natus p emancipatione iura oia perdet.

Ad patre arroganti traseunt omnia iura seu bona arrogati et filij sui in cuius potestate efficiunt. h. d. Alpia.

Ad pifamilias adoptatus sit: oia qd ei fuerit tacito iure ad eum traseunt qd adoptauit: hoc amplius liberi ei qd in potestate eius sunt cum sequuntur. s. j. p. qui postliminio redeunt: vel qui in vtero fuerunt cum arrogaretur: similimodo in potestatem arrogatoris rediguntur.

Ad quod quis non potest facere tanq ipse: potest tanq alius. h. d. r. ad hoc qd tidie allegat.

Qui duos filios et ex altero eorum nepote hz si vult nepote qsi ex altero natu sic adoptare: potest hoc efficere si euz emancipauerit: et sic adoptauerit quasi ex altero natu. facit enim hoc quasi quilibet et non quasi alius. qua rone sicut ex quolibet natu potest adoptare: ita potest qsi ex alio filio.

In adoptioibus pferantur cause infra scripte: et ars imitatur natura inqst p: et tutor durate tutela et curator: durate cura non potest adoptare pupillum vel adultum. h. d. vsq ad s. coru. in. l. seq. Bar.

In arrogatiobus cognitio vertit num forte minor: sexa-

ginta an. sit qd arrogat: quia magis liberor pcreationi studere dicitur: nisi forte moribz aut valitudo i ca sit: aut alia iusta causa arrogandi sit. veluti si coniunctam sibi psonam velit adoptare. Item no dicitur qd ples arrogare nisi ex iusta cam. sed nec libertu alienu nec maiorem minor.

Ab. Adoptio em in his psonis locu hz qd et natura potest habere.

Adultus vel pupillus non potest adoptari p tutorem vel curatorem. h. d. Alpiant.

Nec ei pmittit arrogare qui tutelam vel cura alicuius administrat: si minor. xv. annis sit qd arrogatur: ne forte eu io arroget ne rones reddat. Item inquiredu est ne forte turpis ca arrogandi subsit.

Arrogatio pupilli dicitur fieri cum cause cognitione. q. j. fequit: et arrogas pupillu dicitur sa tis dare se restitutu bona ipsa arrogatiob finita p morte impubertis illius ad qd bona puenire debent: vt puta substitutis vel alijs heredibz. qd satis dato si si fuerit apposita dact eis de vit actio s ipm arrogate. h. d. vsq ad. l. si arrogator.

Exorditaxat pupilloz arrogatio pmittenda est his qd vel naturali cognatiob vel sanctissima affectione ducti adoptaret: ceteroz aut phibeda e.

etate. l. i. s. h. lib. x. sed mulier no dicitur studere pcreationi liberor a quinquaginta annis. s. vt. C. de legi. her. si maior. i. p. creationi. Utilius etia est reipublice filios de nouo creati qd creatos quadam fictione alicui dare. vt. j. eo. l. iij. s. iij. sed ar. j. C. de natu. li. l. iij. an. fi. r. ille s. f. uis.

No minor est qd querere partu tueri. sed non obstant qd hominu id est filioz cōseruatio ad deū pertinet.

h. d. vob. s. tes. potat. valitudo autē ppetua.

l. cōiunctam. Quia par affectio nis causa suspitione remouet. vt C. d. ritu nup. no solum. s. de illo.

m. C. q. mul. tū erat diues.

n. C. Libertu. sed suū sic. vt. j. de ri. nup. sciendū. r. de sta. ho. l. fi. et facit ad hanc. l. j. de in. ius vocū. s. si hac lege. s. patronuz. sed. j. co. l. fi. i. s. fi. sol. ibi iure arrogatiobis p pincipes pmittit: hic iure adoptiobis is hibet. sed none e semp sui iur. Rñ. no si primo in arrogatione vni se per pncipem dedit. vel die vt ibi.

o. C. Minor. scilz adoptare dicitur. Ac.

Adoptio. lo. cu hz. s. z. ple. r. q. p. ter id qd dicit in l. i. s. sed illud. et. s. e. l. i. s. illud.

Necce. alicuz ius. que vult arrogare.

r. C. Administrat. ur. scilz eius qui fuit in tutela. sed

Tutor an possit adoptari pupillu.

contra. ieo. non nisi s. solu. hic loquitur cu tutela ia finita erat. et io psumit qd in fraude fiat ne rōnem reddat. ibi loquitur quando nodu tenebat actioe tutelae: nec erat finita tutela s m. fo. vt ar. j. de ritu nup. libertu. s. senatus cōsultum. vel die qd ibi adoptabat sancta affectioe. vt ar. j. e. l. s. cozum. Accur.

l. C. Turpis. s. vt de p. def. arrogatū. vel arrogat ad ultam vt habeat eius copiam.

t. C. Foru. i. pupilloz arrogatio pmittēda est dūtaxat c. ij.

Gener. qd r qn. cūfatiōe tutele. vt. C. quietate. l. i. lib. x. r. als qui quagun dicat. taquing. vt in p. cūfatiōe munerū psonalū. vt. C. qui

Tutor an possit adoptari pupillu.

his eoz scz tutor q vel naturali &c. sz Bul. sed Jo. legit pupilloz arrogatio pmitte da e his duntaxat q cogna tione eoz nafali v lca affectioe eoz. i pupilloz ducti &c. a Nec esset si emi passim pmitteret adoptare culti bet emenret vt tutor adoptaret pupillu & sic finiret tu telar: cuj of ca. di.

pupilli tutela fi niaf. vt insti. qui. mo. tute. fi s. sed pupilli. Itē extin gueret substitu tio: cu pupillaris substō a pfe fetā testamētū filij eē dicat. vt insti. de pup. sub. sigif. & capitis diminu tione etiā minima testamētū i firmetur. v risti. q. mo. testa. i. fr. Salio. b Et pūmū. i. post p dīcta vrap pareat sacra affe ctio in tutore et alijs.

c Que facultates. facit. J. de pri. credi. si credi tores.

d Cōpatione facit. J. de testa. l. iij. in prin. & J. de tranf. cum hi s. in persona.

e Cui vte. f. pdig. an pare.

f Obsequo. vt C. de inoffi. testa. si qñ. Sillud.

g Sobrietate. pl. omi facit gra tuitate & dēigni mores ad fidē q̄ facthates. vt J. de tu. & cura. da. ab his scire oportet. §. pe. & J. de ver. obli. si q̄s stipulatus. in fi. & facit insti. de suspēc. tu. §. fi.

h Satisfatio. i. cautio cum fideiussoze.

i Casibus. f. in impubere.

k Dari solet. f. agnatis arrogati et alijs. vel seruo publico: id est tabellioni stipulāri. p eis q̄ restituat ip sīs bona arrogati si apud eū decesserit ad huc impubes vt. Leo. l. p. zori. & l. seq. Accursius.

l On aliter. ob alia. qz pbauit oēs cas⁹ qui supio ri lege ptinent. quid si de his oib⁹ q̄stū nō fue rit. Rñ. nō valet adoptio. vt J. de rāfac. l. cū hi. §. si p̄tor et. C. eo. l. cū et. l. 3. sit arg. §. J. de senato. l. fenator: s filius. & J. de ven. inspi. l. i. in fi.

m Probauerit. f. arrogator.

n Subscribendū. i. cōsentiendum a principe vel ab alio vice princ⁹ s.

o Si cauerit. i. promiserit.

p Seruo publico. i. tabellario. vt J. de pup. sal. fo. si Seru⁹ p̄pillus. & insti. eo. §. cū aūt. Seruus aūt nō pōt eē ta tab lio de l. o. vt. C. de tab. l. generali. libro. x.

q In statu suo. i. si se l arrogationē dīdisset. Accur.

Nec esset in p̄tate tutozū et finire tutelā et substōnē a pa rente factā extigū. Et p̄tatiū quidē excutiendū erit q̄ facultates pupilli sint: & que et q̄ adoptare eū velit: v est metur ex p̄paratōe earuz an salubris adoptio possit pupil lo intelligi. deinde cuius vite sit is q̄ velit pupillū redigere in familiā suā. Tertio cur⁹ de mū etatis sit: vt estimetur an mel⁹ sit de liberis procrean dis cogitare eum q̄ ex aliena familia quēq̄ redigere i p̄tate suā. P̄tererea vidēduz est an debeat p̄mitti ei qui v l vnū hēbit v l p̄les liberos ad optare aliū: ne aut illoz q̄s ex iustis nuptijs p̄creauerit di minuat spes quā vniūq̄q̄ li beroz obsequo parat sibi: aut ne q̄ adoptat⁹ sit min⁹ p̄cipi at q̄ dignū erit eū p̄sequi. Inē dūz ditionē p̄mittit adoptare pauperioz si vite eius sobue tas clara sit v l affectio hone sta nec icognita. Satisfatio autē i his casibus dari solet.

h In his ad quos ea res ptinet. vt J. pri. f. Ad q̄s. v l materialiter. vel causatiue. t Prospectū eē. i. p̄prie. vt C. d. ver. si. l. scidū. §. fi. v Dubitar. als ei actio substitutis vel legatarijs nō daret eū testamētū sit ruptū capis di. vt. insti. qui. mo. test. infir. §. nō th.

Eni alit Mar. volūtati ei q̄ arrogare pupillū volet etiā si cāz ei ob alia pbauerit subscribēdū erit q̄ si cauerit seruo publi co se restitutur ea q̄ ex bōis eius p̄secut⁹ fuerit illis ad q̄s res p̄cūtura eēt si arrogat⁹ p̄ māssisset i suo statu. Alp. Is p̄bis satisfatiōis q̄ ab arrogatore p̄stari debet ad quos ea res ptinet & libertatibus p̄spectū eēt q̄ secundis tabulis date sunt: & multo magis substituto ser uo: itē legatarijs nemo dubi tar. que satisfatio si omīssa fuerit vtilis actio in arro gatore datur. Mar. Ec autem satisfatio cum hz si impubes de cessit: sed et si de pupillo loq̄ tur: tamē & hoc in pupilla ob seruandū est. Baius. Am & femine ex rescri pto p̄ncipis arroga ri possunt. Alpiān. Arrogator decesse rit ipubere relicto filio

et facit. J. de vul. substi. l. eum. f. Utilis actio. Nota itelligi sti pulationē vbi nō est. sic. J. si cui pl⁹ q̄ p̄ legē fal. l. vbi sitē scidū. & C. de rei. v. ac. l. pri. & l. auten. vt nul. indi. §. sup hoc. coll. ix. & facit ad hoc. J. de v. s. f. n. eaz. rez. q̄ v. s. cō. su. hoc senat⁹. §. i. et de dā. ifec. si fi nita. in prin.

Ec aut. se pubes. er go in adulto non hz locū hec stipu latio et ab initio. In pupilla etiā appellatiōe pupilli & pupilla cōmet: s. nō eōs tra. vt. J. de leg. iij. seruus le. §. sed si pueris. Am & femine. ar rogari. passiuē fi actiue: nisi impe trent a p̄cipe fo latium liberozuz amissozuz. vt. C.

Am & femine. ar rogari. passiuē fi actiue: nisi impe trent a p̄cipe fo latium liberozuz amissozuz. vt. C. e. l. mulierem. & insti. e. §. femine.

Arrogator. hec lex loquit eū arrogator: p̄i in fata p̄cessit et bñ. & sic postea pubere decedēte substitutus ei in paterno testamēto admittē p̄ bo. pos. hereditatis p̄tionē. qz tpe mortis inueniebāt sui iuris. & sic rēcōfirmata est substitutio exticta p̄ arrogatio nē. vt insti. qui. mo. testa. i. fr. §. nō th. Sz quid si pu⁹ de cessisset ipubes. videt substitut⁹ nō admitti: s. illi q̄ suc cederent ab intestato si arrogatus remansisset in suo statu. vt insti. qui. mo. test. infir. §. non tamē. & s. eo. nec ei. §. eozum. sed dic substitutū admitti ex stipulatione facta v l expressa quasi lex fingat testamētū nō rumpi. vt. s. eo. his verbis. sed pone arrogatorem substituisse aliquem in quartam quam ei dat ex bonis proprijs et impubere post arrogatorem decessisse. nunquid dicā admitti substitutum in quarta ad ipsam quartam: et venientes ab intestato ad alia bona. si ponas nullum substitutum a patre naturali non audeo dicere: cuz nemo pro parte testatus et pro parte intestatus decede re potest. vt. J. de re. iur. l. ius nostrum. Sed nō quid dicam substitutum a patre naturali in cereris bonis ad mitti in quartam: substitutum ab arrogatore quasi ex

daobus testamentis successerit. dicam ergo substitutu in quarta: et quartam iure institutionis: et eius occasio ne etiam alia bona habiturū. et teneat substitutus in re: nameto prius naturalis si hys: vel si nullus fuerit substitutus teneat venientib⁹ ab intestato vtili actioe et stipu latu reddere bo: na arrogati. vel

Decede re qd p duob⁹ te namet⁹ cōditis.

dic q heredes ar rogatoris tenean tur vtili actioe. f. peritioe heredita ti substituto a pa tre naturali eo ca su qñ habuit sub stitutu. et sic ex p̄ dictis videbit iste arrogat⁹ decessit se duob⁹ testamē tis conditis: p se vno a patre natu rali: alio ab arro gatore. qd est mi rabile. nec alibi i uenit nisi in mul te. vt. i. de mul. te. sta. que rebat. et in sti. de here. liti. s. non autem.

Adoptiuo. n̄ herede relicto: s; alijs extraneis i: stitutus. Accur.
Teneant. i. substitutis in te: nameto prius natu ralis: vel etiam agnatis.
Resituere. f. eis qui venissent si arrogatis non esset: et hoc p̄ directā actionē ex stipulatu. i. natā ex ver bis expressis si satis datu est seruo publico. vel si nō tūc p̄ vtilē. vt. s. e. nō aliter. et. l. hys p̄bis. et. i. de vulga. sub: sti. eā. et p̄ bono. pos. hereditatis petitionē. vt. i. alia glo.

Quarta parte. i. ex p̄sōne diui p̄ij. vt. i. de col. bo. l. i. s. si impuberē. et. i. de inoffi. testa. l. papimian⁹. s. si qd i: pubes. et. in sti. e. s. cū aut. et. hęc quarta perit p̄dictioe et dicta. l. diui p̄ij. cū ad eā stipulatio potrigi nō videat. vt. s. e. l. nō aliter. et. liti. e. s. cū aut. s. an hęc quarta est om: niā bonoꝝ vel petiōnis sibi ab intestato debite tñ: Rñ. quidā oim. et p̄m eos inuenit plus adoptiuus q̄ legi: timus hęc: si forte sunt quatuor legitimi vel plures et vn⁹ adoptiuus. vñ dic quartā. f. sibi debite portio ab intestato vtrin naturali quē p̄ vult exheredare. vt. C. de inoffi. testa. l. cū parētib⁹. cū adoptio naturā imitef. vt. s. e. l. adoptio enim. Accur.

Quarta solā. subaudi et ad cetera q̄ bñficio arroga tois ad eū puenirint. vt. i. de vul. substi. s. si plures. s. in arrogato q̄. q̄ est p̄. vel dic quartā solā. i. tantū. et sub audi et eam partem quā rē. et est s̄s̄is lectura. C. de sa: crofan. ecclē. l. placet.

Oporet. sed si aliud vltra quartā ei reliquit pote rit et substituere in eo post pubertatē. vt. i. substi. c. i.
Judicio. i. nō mera liberalitate.

Prouidentia. que istud statuit. f. p̄sōne diui p̄ij.
Utan adoptionē. agnascit. i. q̄bus erat agnat⁹ ahi adoptionē efficit cognat⁹ post adoptionē s; ad. s; male. qd ei si prius ab eñeo arroget si fieret agna: tio vel cognatio fm eū. qd est falsum. vt. i. vnde cog. l. i.

Cognationē. s; ipe de p̄mis agna tis forte. intelletit q̄ p̄ capitis dimi: nutioe definunt eē agnati: sed re: manent cognati. dic s; agnascitur hys tñ qd est ar: rogator agnat⁹. sed in q̄ appare: bit hęc agnatō vt cognatio? Rñ. in iure qd hñt agna ti iter se: et sequē: ter i eo qd hñt cog: nati in succedē: do et alijs. vt. i. de suis et legi. l. i. s. hereditas. s; ho: die hoc h; locum tñ in arrogatioe nō in adoptioe: si def nō eñneo. vt C. de adop. l. cur in adoptiuo. s; s; si quidē. et in sti. e. s. sed hodie.

Alpianus. Equ⁹ absēs neq; dissen tiens arrogari potest.
Pater p̄ra emancipationē a se factas et diuturnitate tē: poris roboratam venire non potest. h. d. Bar. Idem.

Est mortis filie sue q̄ vt materia. quasi iure emancipata vixerat et testa: mento scriptis heredibus de cessit aduers⁹ factū suū⁹ qua si non iure eam/ nec presentibus testibus emancipasset: pa ter mouere controuersiam p̄ hibetur.

Nō est. sed nouerit. vt. i. de ri. nup. adoptiu⁹. i. rñ. n. familia. hic ponit familia p̄ agnaticia cognatioe ne. i. de verbo. signi. l. p̄nificatio. s. cōmuni.
Nuptijs. hoc tñ aduersat ei qd de matre et vxore adoptantis dñ. et hoc p̄petuo. seroie aut soluta adoptio ne accipere possumus. vt. i. de ri. nup. l. adoptiu⁹. i. p̄n. et. l. q̄netiā. in prin. et. s. item patris. Accur.

Equ. facit. s. e. in adoptionibus. Accursius.
Est mortē. factū suū. No. que nō posse venire p̄ fa ctū suū. sic. i. de serui. ruli. p̄edi. l. p̄ fundū. et. C. d ser. pig. da. si credituib⁹. et. C. de reuo. do. cū p̄fitearis. Contra et. C. de remis. pig. l. i. s; ar. s. C. de agri. et celi. quē ad: factum modū. lib. xi. et. C. de libe. cau. l. i. et. C. de murle. l. mu: siuz an r̄leguli. lib. xi. Sol. refert an aliq; faciat qd est phibi: q̄s veni: tum a lege: an qd nō est phibitū. vt emancipare nō solē: re possit niter. sed tñ est ei? p̄rū p̄missū. i. facit aliqd̄ om̄issa illa solēnitare quā vult lex intercedere. In p̄mo casu nō ob stat factum suū alicui. In secūdo obstat. vt. C. de agri. et celi. d. l. quē admodum.

Prohibetur. imo videtur p̄ admittēdus. vt. C. si aduer. rē iudi. l. si cū p̄. et. C. ne d̄ sta. defunc. l. qd est cō stitutu. et. i. de p̄ba. l. ay ea pte. in fi. q̄ sunt p̄rie. s; dic q̄ hic duo obstant p̄ri. et factū suū: et longi t̄pis cursus pu ta decēniū vel plus. in legibus p̄rijs vñ tantū. f. factū.

ar. C. de fun. pa. l. si. vel ibi. l. illa. ne de statu defun. nō admittit p̄r. sed heredes ei⁹ admittūtur: qm̄ si illa veniret ad p̄ris hereditatē repellent ea: nisi oīa q̄ acq̄ui fuisset reduceret in cōmune: vel ibi ab alio: hic a p̄re. a C. per aliū. No. qdā possuz p̄ me q̄ p̄ aliū nō possum

8

Quod per me possum non possum per alium.

Necq̄ adoptari: necq̄ arrogare quis absens: neq̄ arrogari hōi solēnitatē pagere pōt.

Quem filius me⁹ Iulii. emancipatus adoptaue rit: is nepos me⁹ nō erit. I dē

Adoptiuo⁹ nat⁹ adoptiuo locū obtinet in iure ciuili⁹.

Liberū arbitriū est ei q̄ filiū et ex eo nepotē in potestate habebit: filiū quidē de potestate dimittere: nepotē vero i potestate retinere: vel ex diuerso filiū quidē in potestate retinere: nepotē vero manumittere: vel omnes sui iuris efficerē. eadem et de pronepote dicta esse intelligimus.

Nota q̄ in adoptioe verbo ni expressio nō req̄rit. C. ali.

Si pater naturalis loq̄ quidē nō possit: alio tñ modo q̄ sermone manifestuz facere possit velle se filium in adoptionē dare: perinde cōfirmatur adoptio: ac si iure facta esset. P. aulus.

Ad q̄ vxores nō habēt filios adoptare possunt.

Conponit de. l. si lenones. l. d. epi. au. Solu. hęc regula fallit i casib⁹ hic notatis. z no. insit. q. mo. ius pa. po. sol. s. si. Sed qd ecōtra vide glo. l. nec

Manu= missio seruos tñ respiciat.

Liberū. manumittere. Iproptie ponit cū manu missio seruos tñ respiciat: vt. j. qñ actio de pe. est. an. l. i. s. i.

Uel oēs. i. ambos. z est p nobis in eo qd dixim⁹. s. eo. l. sed etiā. facit ad hęc legē insti. qui. mo. ius pa. po. solui. s. admonendi. sed argu. p̄tra. j. de vulga. et pupil. substi. sed et si plures. s. filio. Accur.

Si pater iure. id est expressis uert. is. Ubi em̄ sermo ne opus non est: ibi p̄sensus solus sufficit. vt. j. de actioe. z obli. quibusq̄. z. j. de verbo. obli. l. si stipuler. s. si. et facit. j. si certum p̄ta. cum quid. et. j. de regu. iur. vbi non voce. Accur. s. ius.

T qui vxores nō habent. subaudi tñ habere possunt. vnde spadones adoptare possūt: castrati nō. vt. Ieo. arrogato. s. si. z insit. eo. s. sed illud. z. s. eo. l. i. j. s.

si. z. j. de iure do. si ferna seruo. s. si spadoni. Accur.

Non potest. vilo modo. saluet regulariter. Nam in casibus quāmor secus: vt si filie necessitate peccatur aliē di imponat. vt. C. de epi. audi. si lenones. Item si male qñ filiū se pater contra filiū habuit. vt. j. si a pa. quis ma. l. si. emānci

ps cogi tur aliē qñ filiū emānci sit pare.

Item si legatum sit patri relictu hac cōditione: vt filiū emancipet z accipit. vt. j. de condi. z demō. si. cu. Item est quart⁹. vt. j. l. proxi. que in vitri co z puigno loquitur. Idē est generaliter in quolibet minore arrogato. vt. j. de mino. l. i. j. s. si qd mi nor. z fact ad hęc l. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. s. si. et. C. de emāci. libe. nec auis. z. j. vnde libe. filius. in fi. Accur.

Non potest filius Mar. qui in potestate p̄ris est vilo modo: cōpellere eum ne sit in potestate: siue naturalis: siue adoptiu⁹ sit. P. apinian⁹.

Non nūq̄ aut impubes qui adoptat⁹ est audie dus erit: si pubes factus emācipari velit: idq̄ causa cognita per iudicē statuendū erit. Nā impator: titus antoninus rescripsit puignū suū tutori adoptare p̄mittēdū. M. ar.

Et si pubes factus non expedire sibi in potestatem eius redigi probauerit equum esse emācipari eum a patre adoptiuo: atq̄ ita p̄stinum ius recuperare.

Dies appositus adoptioe viciat eā. h. d. Bal. Paul⁹.

Si tibi filius in adoptionē nē hac lege sit datus: vt post trienniu putā eūdē michi in adoptionē des: questitū est an actio vlla sit: et labeo putat nullā esse actionē: nec em̄ moribus nostris conuenit filium temporalem habere.

Choibus per adoptionē nō hnt plebeius. h. d. Bal. I dē.

Per adoptionem dignitas non minuit sed auget: vnde senator: si a plebeio adoptat⁹ est: manet senator:

Item si legatum sit patri relictu hac cōditione: vt filiū emancipet z accipit. vt. j. de condi. z demō. si. cu. Item est quart⁹. vt. j. l. proxi. que in vitri co z puigno loquitur. Idē est generaliter in quolibet minore arrogato. vt. j. de mino. l. i. j. s. si qd mi nor. z fact ad hęc l. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. s. si. et. C. de emāci. libe. nec auis. z. j. vnde libe. filius. in fi. Accur.

Non nūq̄. causa cognita. vt si locuples sit pupillus arrogatus a paupere vel predone. sic. j. de mino. l. i. j. s. si qd minor. Accur.

Adoptare. Nota vitricū posse esse tutorez puignū sui. vt. C. d. p̄rario iu. tute. l. si. atq̄ nota q̄ pot̄ euz arrogare. sed contra. s. eo. l. nec ei. in p̄m. Solu. vt ibi. vel dic specialiter a p̄cipe fuit impetratum fm̄ Johan.

Et si pubes. redigi. i. redactū fuisse. Ac. s. tibi. atq̄ incipit si tñ

bi. et als questum est. Accur. s. ius.

Datus. a me patre. vel ab alio. Accur.

Actio. id est actus. sic. C. d. sacrosan. eccle. auf. hoc ius. vel dic proprie. Accur.

Actionem. id est actū. vt dic. pp̄rie vt modo. Unde nota q̄ dies habet. p nō apposita et pactū totū. vt. j. de regu. i. l. actus legi. z. j. de heredi. insti. hereditas. Ac.

Per adoptionem. augetur. domicilium etiam adij adopti cur. vnde ibi potest cōueniri. vt. j. ad municipa. one non ordine. in fi. Item nota nō minui dignitatē adoptione. minuit sic. j. de senator. l. senatoris filius. s. a senatoro. Secus p digni matrimonium. vt. Ieo. titu. l. femine. et. C. de dignitate. s. ius.

bus lib. rj. l. mulieres Accursus.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

Emancipari loco idoneo tamē sic. i. de consi. pe. l. qui aut. in fi. r. l. si duo. vel nō in honore. vt. i. de ar. bi. si cum dies. §. si arbiter. dic ergo in quacūq. puincia r. in quacūq. ciuitate: corā iudice tamē. vt. lili. qui. mo.

trem. in prin. et. i. de ca. di. l. iij. in prin.

Retinentur. sed an recidant in potestatem arrogatoris: si postea auius naturalis mortur? Respon. sic. vt. §. e. l. paterfamilias.

Plena. No. plena dicitur quādoq. r. iij. an. vt in- sti. qui. mo. tu. si. Liber- ntur. in prin. ple- tas tri- nior. r. vij. an. in q. plex.

In potestate arrogatoris non solū ipse arrogatus sed filij eius. h. d. Bar. Mode.

Arrogato patrefa. libe- ri qui in eius potesta- te erant nepotes apud arro- gatoris efficiuntur: simulq. cum patre suo in eiusde rect- dunt potestatem. Qd non simi- liter in adoptione cōtingit: nā nepotes ex eo i aut naturalis retinentur potestate. Non tantū cum quis adoptat / sed cum r arrogat maior esse de- bet eo quē sibi per arrogatio- nem vel per adoptionem filij facit / et vtiq. plena puberta- te / id est. x. et octo an. eū pce- dere debz. Spado arrogā do suuz heredem sibi accessere potest: nec ei corporale vi- cium impedimento est.

Emancipatio filio vel in ad- ptione dato: nepos ex eo post mortem aui non recidit in po- testatem ipsius. h. d. Idem.

Si pater filium ex quo nepos illi est i potesta- te emancipauerit r postea eū adoptauerit: mortuo eo ne- pos in patris non reuertit po- testatem: nec is nepos in patris

ter nepote in potestate sua retento. secūdo casu dedit eū alij in adoptionem / r totuz intellige in patre naturali: nā adoptiuus readoptare non possit. vt. §. eo. ad opta- re. §. cum. sed que est ratio quare nō recidit / cum in pri- stinum statum redierit? Respon. quia quasi liberatus fuit hic nepos a patris sui potestate. eo. i. patre eman- cipato. i. hoc consecutus est q. nō debeat suo mortuo in eius recidere potestate. r qui liberatus est postea reuer- titi non potest: nisi per adoptionem / vel nisi ingratus erit stat. vt. §. eo. q. liberatus. r in aut. cōst. q. de deg. §. illud quoz. col. vi. et in aut. de san. ep. i. §. sed hoc quidē. col. la. it. est et alia ratio quia emancipatus filius naturalis postea adoptatus cōsequitur id per adoptionē qd qui- liber alius extraneus si adoptaretur / r nil amplius: ergo finita adoptione quod fit morte patris / omnia iura per eum quesita perdit. vt. §. eo. in omni.

Mortuo eo. scilicet aui.

Emancipatio filio vel in ad- ptione dato: nepos ex eo post mortem aui non recidit in po- testatem ipsius. h. d. Idem.

Si pater filium ex quo nepos illi est i potesta- te emancipauerit r postea eū adoptauerit: mortuo eo ne- pos in patris non reuertit po- testatem: nec is nepos in patris

ter nepote in potestate sua retento. secūdo casu dedit eū alij in adoptionem / r totuz intellige in patre naturali: nā adoptiuus readoptare non possit. vt. §. eo. ad opta- re. §. cum. sed que est ratio quare nō recidit / cum in pri- stinum statum redierit? Respon. quia quasi liberatus fuit hic nepos a patris sui potestate. eo. i. patre eman- cipato. i. hoc consecutus est q. nō debeat suo mortuo in eius recidere potestate. r qui liberatus est postea reuer- titi non potest: nisi per adoptionem / vel nisi ingratus erit stat. vt. §. eo. q. liberatus. r in aut. cōst. q. de deg. §. illud quoz. col. vi. et in aut. de san. ep. i. §. sed hoc quidē. col. la. it. est et alia ratio quia emancipatus filius naturalis postea adoptatus cōsequitur id per adoptionē qd qui- liber alius extraneus si adoptaretur / r nil amplius: ergo finita adoptione quod fit morte patris / omnia iura per eum quesita perdit. vt. §. eo. in omni.

Mortuo eo. scilicet aui.

Emancipatio filio vel in ad- ptione dato: nepos ex eo post mortem aui non recidit in po- testatem ipsius. h. d. Idem.

Si pater filium ex quo nepos illi est i potesta- te emancipauerit r postea eū adoptauerit: mortuo eo ne- pos in patris non reuertit po- testatem: nec is nepos in patris

ter nepote in potestate sua retento. secūdo casu dedit eū alij in adoptionem / r totuz intellige in patre naturali: nā adoptiuus readoptare non possit. vt. §. eo. ad opta- re. §. cum. sed que est ratio quare nō recidit / cum in pri- stinum statum redierit? Respon. quia quasi liberatus fuit hic nepos a patris sui potestate. eo. i. patre eman- cipato. i. hoc consecutus est q. nō debeat suo mortuo in eius recidere potestate. r qui liberatus est postea reuer- titi non potest: nisi per adoptionem / vel nisi ingratus erit stat. vt. §. eo. q. liberatus. r in aut. cōst. q. de deg. §. illud quoz. col. vi. et in aut. de san. ep. i. §. sed hoc quidē. col. la. it. est et alia ratio quia emancipatus filius naturalis postea adoptatus cōsequitur id per adoptionē qd qui- liber alius extraneus si adoptaretur / r nil amplius: ergo finita adoptione quod fit morte patris / omnia iura per eum quesita perdit. vt. §. eo. in omni.

Mortuo eo. scilicet aui.

Emancipatio filio vel in ad- ptione dato: nepos ex eo post mortem aui non recidit in po- testatem ipsius. h. d. Idem.

Si pater filium ex quo nepos illi est i potesta- te emancipauerit r postea eū adoptauerit: mortuo eo ne- pos in patris non reuertit po- testatem: nec is nepos in patris

ter nepote in potestate sua retento. secūdo casu dedit eū alij in adoptionem / r totuz intellige in patre naturali: nā adoptiuus readoptare non possit. vt. §. eo. ad opta- re. §. cum. sed que est ratio quare nō recidit / cum in pri- stinum statum redierit? Respon. quia quasi liberatus fuit hic nepos a patris sui potestate. eo. i. patre eman- cipato. i. hoc consecutus est q. nō debeat suo mortuo in eius recidere potestate. r qui liberatus est postea reuer- titi non potest: nisi per adoptionem / vel nisi ingratus erit stat. vt. §. eo. q. liberatus. r in aut. cōst. q. de deg. §. illud quoz. col. vi. et in aut. de san. ep. i. §. sed hoc quidē. col. la. it. est et alia ratio quia emancipatus filius naturalis postea adoptatus cōsequitur id per adoptionē qd qui- liber alius extraneus si adoptaretur / r nil amplius: ergo finita adoptione quod fit morte patris / omnia iura per eum quesita perdit. vt. §. eo. in omni.

Mortuo eo. scilicet aui.

Rescri- ptis ipe- trandis debet in- terueni- re: q. ga- ldi pnt

a **Quæ**. f. filii. et hec nō sūt vera: si filius de p̄tate exiit p̄ dignitatē. qz de doni. r. c. vt i auten. p̄li. q̄ de dig. Sillud. que est contra. col. vi.

U. si infanti. Itē hoc in adoptione. secus in arrogatidē. s. e. in ad-

optidō. nīl fieret vt dixim⁹. s. e. l. ij

Adoptiones deinceps. vt si p̄nepotis loco aliquē adoptem q̄l ex nepote nati. r. sic de singul. et faciat hoc in si. eo. s. licet.

Sis. ex filio s̄z mortuo fm Jo. vel dic vt yrne. velle videt ex filio. f. viuentē s̄z nō expressit: ex quo cū plures filios haberet. I autem in secō casu legis expressit: et sic primū nō valz quia nō apparet ex quo velit.

Cōsanguinitatis. i. fraternitatis quasi ex eodē sanguine. p̄cessisse videant. s̄z iura agnationis bñ erit inter eos vt s. e. q̄ in adoptione. nez danf. et sic vt agnat⁹ admittet nā vt cōsanguine⁹ r. ita frater legitimus r. natural⁹ q̄ habet iura p̄san-

guinitatis isti p̄fertur: r. hoc fm quosdā. tu dic q̄ auo mortuo etiā ius agnationis sit sublatū. ar. s. e. l. omni. fm Jo. f. i. casu quē posuit Jo. f. cū ex mortuo adoptaf

f. futura. quia nec eo auo viuentē fuerunt. vt. s. e. qui in adoptionem.

Jure legis. fili⁹ alius iure nature vt naturalis: alius iure legis vt adoptiuus: vt h. et. s. e. l. i.

Filio suo. f. viuentē s̄z Jo. r. p̄sentitē. vt. s. eo. si q̄s vñ s̄z hoc ē rō i p̄optu: qz vbi viuentē filio meo r. p̄sentiente r. volētē tanq̄ ex eo nepotē adopto me decedente recidit h̄ nepos l̄ ei⁹ p̄tate vñ r. agnat⁹ est eidē r. alteri fratri. vbi s̄o fili⁹ erat mortu⁹ nō pōt l̄ ei⁹ p̄tate recidere q̄ nō ē. vñ delter nepotes meos me mortuo ius agnatōis nō ē. idē est s̄z casū yrne. vt si filios habebā nec exp̄ssi ex q̄ adoptare. nā t̄hc pp̄ abiguitatē i nulli⁹ recidit p̄tate.

Puto. qz iura fraternitatis sunt inter eos.

Onera eius. vt eū aliat et sustentet r. de peculio ei⁹ noie teneat ex p̄ctibus q̄ postea secū s̄tēnō pu⁹. vt Jo. pecu. l. arrogatōne. r. isti. d. acq. parroga. s. fi.

Seruitute mea. mō manumisso vna cuz filio vel etiam ex interuallo.

Filiū sūt dupli = ces.

reuertit p̄tate quez⁹ auus retinuerit filio data i adoptionē quem denuo readoptauit.

Aliā infan- **I**dez **tes** in adoptionē dare possumus. **P**ompo.

Adoptiones nō solū filioz sed et quasi nepotū sunt. vt aliquis noster nepos esse videat: perinde quasi ex vero filio vel deinceps natus sit. **P**rocu.

Sis qui nepotē ex filio⁹ i nepotis locū aliquem adoptauerit: non puto mortuo auo iura p̄sanguinitatis⁹ inter nepotes futura⁹ eē. sed si sic adoptauit vt etiā iure legis⁹ nepos su⁹ eēt q̄si ex lucio puta filio suo⁹ r. ex m̄re fa. nat⁹ eēt: s̄z puto. **P**au.

Onera ei⁹ q̄ i adoptionē dat⁹ ē ad p̄z adoptiuum trāsfertur. **A**lpian⁹

In seruitute mea q̄ sit michi fili⁹ i p̄tate meā redigi p̄cipis bñficio⁹ p̄t. li bertinū eū t̄n manere nō dubitat.

De rez diuisione et q̄tate. **L**itu. j.

m **Beneficio** p̄tin. i. p̄rogationē: sed nō p̄ adoptionē s̄z yrne. r. sic soluit s̄. s. e. si p̄. s. fi. et. s. de sta. ho. l. fi. tu dic bñficio. i. p̄ncipis p̄uilegio fieri posse et sine eo nullo mō posse. nā nō solū alienū liberū adoptare p̄mittere pōt vt h̄. sed etiā seruū alienū manumittere et restituere nata libus. vt. J. de na. resti. l. queris.

De rez diuisione r. qualitate.

Ceter ista ordinate p̄cedit q̄ quedā sūt diuini iuris. q̄dā hūani. q̄dā sunt respu. q̄dam p̄uate. quedā corporales. q̄dam incorporeales. **P**aul⁹

Amma⁹ rerū diuisio i duos articulos dōcitur. nam alie sūt diuini iuris: alie humani. diuini iuris sūt veluti res sacre r. religiose. sc̄tē quoqz res veluti muri et portē quodāmodo⁹ diuini iuris sūt. **A**d autē diuini iuris ē: id in nulli⁹ bonis ē. **I**d vero q̄d humani iuris est plerūqz i alie cuius bonis est: pōt autēz et nulli⁹ in bonis esse. nam res hereditarie anteqz aliquis heres existat nulli⁹ in bonis sūt

Ite autē res q̄ humani iuris sunt: aut publice sūt: aut p̄uate. que publice sunt: nulli⁹ in bonis esse creduntur. ipsi enim vniuersitatis eē credūt.

Priuate autē sūt q̄ singloz sūt

Quedā preterea res cor-

e. s. nulli⁹. r. hic nō h̄z locū regula imo pena ipomē si q̄ tetigerit. vt. J. ne qd in loco sacro. r. isti. e. s. sc̄tē. Itē sc̄tō vt s̄res p̄ relicto habeat. r. h̄z locū regula. vt isti. e. s. pe. Itē t̄pe. vt in thesauro. vt. J. de acq̄rē. re. do. n̄ q̄ s̄. thesauros. Et h̄z locū regula. f. vt dimidia ei⁹ q̄d inuenit sit ei⁹ q̄ luenuit: alia dimidia sit dño soli i quo inuenit. vt in sti. eo. s. thesauros. Itē casu. vt hereditas iacens. vt. J. p̄ori. r̄n. r. hic nō habet locum regula cum fingatur ex tempore mortis fuisse heredis quādo post ea aditur. vt. J. de sti. fer. si ex re. s. fi. r. de reg. iur. omnis hereditas.

Rut publice. improprie id est vniuersitatis. Res enim tantum romane ciuitatis publice dicuntur. vt. J. de verbo. signi. l. eum qui vectigal. alias publicum dicitur ius diuino oppositum. vt. C. de sacrosan. eccle. l. fina. in p̄nci. Accursius.

Nullius. scilicet hominis p̄uati. sed communitatis vt sequitur. et pone exempla vt theatra r. stadia et similia. vt in sti. e. s. vniuersitatis. et sic no. argumcn. quod commune est meum non est. sic. J. eo. l. in tau-

tum. s. i.

Summa q̄ tra-

cta tu ē p̄ria vt n̄ la est p̄p̄diorior es.

O porte. als ē in ter. ciuitatum.

Quodā mō nō eīte sūt diuini iuris: qz nec religio nec p̄secratio in eis ē. s̄z q̄ faci ta ē i eos pena q̄ eas violāt. r. ideo sancte dicunt. vt in sti. e. s. sancte.

Null⁹. f. p̄uati hōis subauz di. sed dei hōz eē sura siue iudicio.

Un dic q̄ res d̄t i bonis nulli⁹ mul Res m̄

tiplicat ra. vt fere bestie. r. i nulli⁹ in h̄z locū re- bonis dicunt.

gula q̄d nulli⁹ est occupati cōcedit vt in sti. e. s. fere.

Ite cētura vt res sacre et religiose r. sc̄tē. vt h̄ r. in sti.

Res m̄tiplicat ra. vt fere bestie. r. i nulli⁹ in h̄z locū re- bonis dicunt.

Res m̄tiplicat ra. vt fere bestie. r. i nulli⁹ in h̄z locū re- bonis dicunt.

Quedā pht. i. apte sunt sui natura vt tangi possunt. nā ē q̄ est in pfundo maris tangerē nō possunt: r̄ tñ est b. In iure. i. sub hoc p̄dicabili ius cōti (corporealis. nēf. Nā in diffinitōe cuiuslibet rei incorporealis oīz te assu mereius. vt ecce hereditas est ius suc. r̄. vt. J. de re. in.

hereditas. Itēz vsufructus est ius vtēdi r̄. vt. l. si. s. vsufruc. Itē obli gatio est ius vin culū r̄. vt. in si. s. obli. in p̄n. Itē actio est ius p̄sequē di r̄. vt. l. si. de ac. tio. in p̄n. r̄ sic b̄ alijs similibus.

Contracte. nō dicitur contractus: q̄ ipsi magis faciunt q̄ iuris. vt. J. de cura. fu. cōsilio. in si. q̄ cōtra.

Plerumq̄. q̄ q̄s etia in corporealis res nob̄ debentur vt feruitus vt. J. fa. herci. here des. s. contra si p̄ missor.

Nā. p̄ certe. als̄ pro sed.

Ius obligatōnis. intrāstitue lege. id est ius q̄ est obligatio: r̄ sic de alijs. s̄ de quibusdā dubitat. f. s̄ fumo/aere r̄ an helitu hols s̄ die corporealia s̄ q̄d de angelis bonis r̄ malis r̄ aia: die incorporealia: s̄ b̄ his nichil ad nos.

Quedā natura: rali. i. gētū h̄. Om̄. subaudi r̄ q̄dā publica. vt in si. eo. s̄. i. nā r̄ de his tractat. J. e. nemo. in si. r̄. l. seq. i. Naturali iure. i. iure gentiū q̄ est in si. ctu nature inductū. vt. s̄. d̄ iust. r̄ iure. Loēs. s̄. q̄d vero. sic exponit in si. e. s̄. i. r̄. s̄. singulor. r̄. s̄. fere. r̄. s̄. p̄traditionem.

Littora. cōtia sunt quo ad vsum et dñum: vt hic. s̄. quo ad p̄tionē sunt populi ro. vt. J. ne q̄d in loco publi. l. littora. que est contra.

Capilli r̄ gēme. gēme sunt pluci de materie. la: pilli vero obscurous. vt. J. de au. r̄ arg. leg. l. sed et Cōtia q̄ si nō sunt. s̄. fi. Et collige ex hac. l. q̄ ea demū dicunt cōdicant. nūmia q̄ cū sint in cōi vsu oim̄ aiantū occupātū p̄cedūt publicā aut sunt cōtia v̄l in cōi vsu: s̄ nō p̄cedūtur occu ca q̄ d̄ p̄u. q̄ est cōtra pla. q̄ dicebat oia publicā esse cōtia: et cōtra cōmūnia dicebat esse publicā: ex eo q̄ omnibus aiantibus permittit̄ publice hys vti sicut in cōmūib̄ vt in lauando/bibendo et silia faciendo. Cōtia dicebat

porales sūt: q̄dā incorpales: corpales he sūt q̄ sui natura tangi possūt: veluti fund: hō: vestis: aurū et argentū: et deniq̄ alie res innumerabiles. Incorpales sūt q̄ tangi non possūt: qualia sūt ea q̄ iure cōsistūt: sicut hereditas: vsufructus: obligatiōes quoq̄ modo cōtracte. nec ad rē p̄tinet q̄ in hereditate res corpales cōtinetur. nā et fructus q̄ ex frūdo p̄cipit̄ur corpales sunt: r̄ id q̄d ex aliqua obligatiōe nob̄ debet̄ plerūq̄ corpale ē: veluti fundus: homio: pecunia.

Nā ipsū ius successōis et ip̄z ius vtēdi fruēdi: et ipsum ius obligatiōis incorpale est. Eodē nūero sūt et iura p̄diorū vrbanoz et rusticoz q̄ etia seruitutes vocantur. Hic ponit̄ quarta diuissio: qm̄ q̄dā sūt cōtia vniuersitat̄: q̄dā sūt singulor vt hic textus p̄ exempla dūa ponit. Marci. Quedā natural̄ iure cōmūnia sūt oim̄: quedā vniuersitat̄: q̄dā nulli: pleraq̄ singulor q̄ varijs ex causis cuiq̄ acquiritur. r̄ quidez naturali iure: oīz cōtia sūt ista: aer/aqua profluens / r̄ mare r̄ p̄ hoc littora. Marci. Flo.

esse publica quo ad quosdam vsus qui tñ hominibus competunt: vt navigare r̄ piscari. Itē est contra eū in si. eo. s̄. i. vbi ponitur vt contrarie species. Itē quia in publicis nō solum permittitur alicui aliquid facere: s̄ etia interdita prohibitoria apponuntur. vt. J. ne q̄d in flumi. pub. illud aut̄ satis videtur q̄ aqua fluminis sit cōmūis: quia concedit̄ occupāti r̄ etia irraciona bilib̄. sed ipse alieus est publicus: quia occupāt nō p̄ceditur. Itē nec aqua z alio alio deriuare licet. vt. J. de flu. l. quom̄: nus.

Itē la pilli r̄ gēme cete rags que in littoze iueni untur / iure naturali nostra statim fiunt. Mar. Nemo igitur ad littue maris accedere phibe tur piscandi cā: dū tñ villis et edificijs et monumētis se abstineat: q̄ nō sunt iuris gentium sicut et mare: idq̄ et diuus pius piscatorib̄ formia nis et capuans rescripsit. sed et flumina pene oia et portus publica sunt. Bauus. Sparū q̄z vs̄ ē publi cū iure gētū sicut ip̄s flumis. itaq̄ naues ad eas applicare / funes arborū ibi natis religare / retia siccare et ex mari deducere / onus aliq̄d i his reponere cuiuslibz liberū ē sicut p̄ ipsum flumē nauigare. sed p̄prietas earū illoz est quoz p̄dij adherent: qua de causa arbores quoz in his dē nate eorū dē sunt. In mari p̄ scātib̄ liberū est casā i littoze ponere i q̄ se ficiat. Marci. Itatū vt et soli dñi cōstituat̄ q̄ ibi edificat̄: s̄ q̄d diu edificij manet: alioqui edificij dilapso: quasi iure postliminij reuertitur locus in pristinaz cām. et si alius in

esse publica quo ad quosdam vsus qui tñ hominibus competunt: vt navigare r̄ piscari. Itē est contra eū in si. eo. s̄. i. vbi ponitur vt contrarie species. Itē quia in publicis nō solum permittitur alicui aliquid facere: s̄ etia interdita prohibitoria apponuntur. vt. J. ne q̄d in flumi. pub. illud aut̄ satis videtur q̄ aqua fluminis sit cōmūis: quia concedit̄ occupāti r̄ etia irraciona bilib̄. sed ipse alieus est publicus: quia occupāt nō p̄ceditur. Itē nec aqua z alio alio deriuare licet. vt. J. de flu. l. quom̄: nus.

Nemo igitur ad littue maris accedere phibe tur piscandi cā: dū tñ villis et edificijs et monumētis se abstineat: q̄ nō sunt iuris gentium sicut et mare: idq̄ et diuus pius piscatorib̄ formia nis et capuans rescripsit. sed et flumina pene oia et portus publica sunt. Bauus. Sparū q̄z vs̄ ē publi cū iure gētū sicut ip̄s flumis. itaq̄ naues ad eas applicare / funes arborū ibi natis religare / retia siccare et ex mari deducere / onus aliq̄d i his reponere cuiuslibz liberū ē sicut p̄ ipsum flumē nauigare. sed p̄prietas earū illoz est quoz p̄dij adherent: qua de causa arbores quoz in his dē nate eorū dē sunt. In mari p̄ scātib̄ liberū est casā i littoze ponere i q̄ se ficiat. Marci. Itatū vt et soli dñi cōstituat̄ q̄ ibi edificat̄: s̄ q̄d diu edificij manet: alioqui edificij dilapso: quasi iure postliminij reuertitur locus in pristinaz cām. et si alius in

Sed quid si vnus vult retia siccare alii incidere arborē? Respon. preferendū eū q̄ vult siccare: q̄ publicā vtilita tem p̄cedit: alii p̄uata. vt arg. in aut. r̄ nō alie. s̄. q̄z vero verisimile. in si. col. ij. alij deferūt occupātū. vt ar. J. de vsucap. l. si. s̄ si simul veniat dic vt. s̄. r̄ facit ad legē istā. J. de flumi. et ne quid r̄. l. i. s̄. ripa. et. l. penul. r̄. J. de acqui. re. domi. l. penul. s̄. fina. r̄ in situ. eo. s̄. riparum. in fine.

Itantū. soli. id est terre domini constituantur. r̄ sed contra in si. eo. s̄. cum in suo. et idem. J. de acq̄ ren. rerū. do. adeo. s̄. cum in suo. sed illud regulare q̄ edificij cedat solo: hoc speciale. Jure postliminij. nec poterit p̄scriptionē eppone re quasi longo tempore tenuerit. vt. J. de vsucap. l. si. nisi hūc possideat. vt. J. de diuer. r̄ tem. p̄scrip. si quisq̄. r̄ facit. J. de reli. cum loca.

Utilitas publica puate p̄ ferri d̄z.

a **U**niversitatis. theatra. a theron quod est inspicere: vt est arena veronensis.

b **Stadia.** a stadorbi currebant et presurum erat vsque quo curreret. et fertur qd hercules vno anhelitu per octo stadia currebat.

c **Rescripta.**

An ergo testimonium possit ferre vni de collegio et collegiu vel p collegio et Rn. sic. qe no est phibitu ergo admittit. vt. i. de testi. l. i. et. l. ex eo. et. i. de pac. do. inter socer. s. cuz iter. et h subijc. ac. d. Uenia. vt hic

permissu vt qd no est phibitu.

Uenia. vt hic si hac. s. q manu mittit. et facit ad huc. s. i. quod cuiusq vniuer. l. sicur. s. j. et. i. ad trebell. l. i. s. fut. qst. tu. in fi. et. i. d. acq. re. do. status. j. d. q. l. i. s. seruum.

puuatum. no quid publice per mitti qd puatum no pmitit. vt hic et. i. de adm. tu. l. no exstimo. et. i. d. poll. l. i. in pn. et. i. d. ritu. nup. l. fi.

Manet. vt h. et insti. o. s. sacre. et. i. de i. pen. emp. l. ede. q. n. q. t. n. desinit vt si capiat ab hostib. vt. i. de re. l. i. cu loca. sed co munis loc. vt lit. tus maris leuiter pot fieri puat. et in eund. statu redire vt. s. e. l. i. pn. s. i. s. u. q. n. q. et in no suuz. vt. i. de relig. l. rescriptis in punci.

Ceteris. non ergo est pctor co dno. phibitus. sic insti. eo. s. in coe. s. arg. s. i. co. di. sa binus. et facit. i. de vsu. fr. arb. vobus. s. nauis.

Non habuerit. id est penituerit.

Religiosus sit. i. manet. qz semel concessisse sufficit vt hic. et. i. de aqua plu. arcen. l. in diem.

Cenotaphiu. locus vel res parata ad sepelienduz. phiu qd non tamen fuit ibi aliquis missus adhuc.

Uirgilius. s. falsus tellis est. vt. i. l. pri. et de relig. l. is qui. Et est arg. q auctoritates poetaru sunt in causis allegade. vt. s. de sta. l. po. septimo. et de solu. si pater.

Utriusque fratres. Ulp. protra rescripta. Anctiu est qd ab iniuria hoim defensuz atqz munitu est. Scdm aut dictu e a sagminib. sunt aut sagmina qda herbe qz legari ppi

sed. i. l. proxi. est arg. contra q sint reprobande.

Anctiu. vt muni et porte ciuitatis. vt insti. eo. s. san cte. et. i. e. l. s. penul. et antepe.

Sagminib. imo a sanctione. vt insti. eo. s. sancte. et. i. eo. l. proxi. in s. propue.

ro. ferre solebat ne qs eos violaret sicut legati grecorum ferunt ea q vocatur ceritia. In municipijs quoqz muros esse sanctos Sabinu recte respodisse cassi refert. phiberi qz optere ne qd i his pmitteret.

Altra loca ea sunt q publice dedica ta sunt siue i agro siue in ciuitate sint. Sciedu e locu publicu tuc fieri posse sacru cu princeps eu dedicauerit vel dedica dr dderit ptrae. Illud no tadu e aliud ee sacru locu aliud sacraru. facer loc. e loc. psecrat. sacraru est loc. i quo sacra reponunt. qd et in edificio puuato esse pot. et soler q religione eu locu liberare volut. sacra inde euocare. Propue dicim. s. q nec sacra nec pphana sunt. s. sanctoe quad pfirmata. vt leges sancte sunt. sanctoe em qda subnixae. qd em sanctioe quad subnixu est. id scdm est. si deo non sit psecratu. Et interdum in sanctoib. adijcitur. vt qui ibi aliqd comisit capite puniat. Du ros aut municipales nec reficere lic. sine picipis vel psi dis auctoritate. nec aliqd eis puigere vel suppone. Res sacra no recipit estimationem.

Aristo ait si p dpo. cut id quod i mari edificatum est fiet puuatum. ita quod a mari occupatu sit sic

sum subrogetur. vt. i. ad. l. corne. de fal. l. fi. 3. Muros aut municipales. i. ciuitatu. sic ponit. i. ad a. Nec reficere. q. d. nedu facere. (mu. l. i. b) Licet. alicui puuato. sed ipsi vniuersitati licet. vt C. de op. pu. l. omnes. et. l. intra.

Res sacra no recipit. imo qnqz et ea spali. vt. C. de sacrosanc. ec. l. sancim. in fi. et in auten. p. etrea.

Aristo. ita. similitudo per cotrariu. Jo. vt ibi Lazarus similitur et mala.

Occupatu. no inundatione tpali. vt insti. e. s. alia.

p Herbe. forte satiregie.

q Uolaret. vñ etiã sancti dicuntur. vt. i. d. reli. l. fi na. in prin.

r Comitteret. i. sine licentia principis. vt hic. et. i. me quid i loco sacro. l. pe. et fina. et. i. l. proxi. s. fina.

Altra. als si e lex. publi ce. cu auctoritate imparozu. vt. i. vt in pos. leg. l. vlti. t. In agro. i. in villa.

Dedicauerit proprie pot poni. qz olim ipatores sacerdotes erant. vñ dauid ait de se ipso. et sacerdotibus eius. et samuel inter eos qui in uocant nome tuu. vel dic ipse dedicauit. id est. proprio motu et sua spote voluit aliquã rez a potificibus dedicari.

Uel dedicadi re. i. cu aliqd ipe trauit vt liceret si bi facere aliquas rem dedicari et ipse ei permittit.

In sanctoib. vt. i. de pe. pto. ti. fere et alijs plib. i quib. pena ipo nis. vel dic vt Jr. vt si circa leges id facias quomimus sit lex. vt alis quid pro lege fal

Impatores olim erant sacerdotes.

Uel dedicadi re. i. cu aliqd ipe trauit vt liceret si bi facere aliquas rem dedicari et ipse ei permittit.

In sanctoib. vt. i. de pe. pto. ti. fere et alijs plib. i quib. pena ipo nis. vel dic vt Jr. vt si circa leges id facias quomimus sit lex. vt alis quid pro lege fal

Res sacra no recipit. imo qnqz et ea spali. vt. C. de sacrosanc. ec. l. sancim. in fi. et in auten. p. etrea.

Aristo. ita. similitudo per cotrariu. Jo. vt ibi Lazarus similitur et mala.

Occupatu. no inundatione tpali. vt insti. e. s. alia.

Publicum id est commune.

Quis admotis id est appositis. Accur. Remus. duo fuerunt fratres qui romam fecerunt: et cum esset contentio cuius nomine vocaretur: an rema a remo vel roma a romulo: forte obtinuit romulus? et dominus remansit: qui

Romulus fecit occidi fratrem suum.

publicum. Idem. Quis violauerit muros capite puniatur: sicuti hi qui transcedunt scalis admotis vel alla qualz rone. Nam ciues romanos aliosque per portas egredi non licet cum illis hostile et abominandum sit. nam et frater romuli remus occisus tradit ob id quod muros transcedere voluerit.

De senatoribus. Tit. viii. Quis in dignitate possit preferri in dignitate uxoris: dignitas non transit de inferioribus ad superiores. h. d. Bar. T. l. p. i.

Consulari femine vtriusque consularis viri preferendum est ne mo abigit sed viri preferatur an femine consulari preferatur videndum est. et putari potest: quia maior dignitas est in sexu virili. Consulares autem feminas dicimus consularium uxores: adijcitur satura et metes: quod nuptiarum est nec vltimum receptum.

Remus a senatu tanquam inferioribus: alii minores. Est enim maior supillustrius secundus illustrius tertius spectabilis quartus decessiue est clarissimus. qui ergo indignus est esse de spectabilibus: multo magis indignior erit esse de superioribus. ut hic et de inter. et re. l. relocatorii. §. potest. et §. fina. et de ser. ex. l. cui pacto. Sed opponitur imperator indignus est quod sit preses: ergo indignior de imperio. Ritus minores ordines sunt indigni eo non ipse eis. Vel sed Jo. licet non sit dignus: non tamen est indignus. et facit Jo. de vulga. substi. ex factio §. fina.

Consulari femine. qui sit hec habes. Tit. l. in fine h. d. l. in multis. prodest autem hec platio cum tractatur de bonis debitoris vendendis vel pre debitu remittenda. ut Jo. de vac. l. si plures. §. i. et l. maior. et de dilacione danda vel cessacione bonorum accipienda vel certa portione accipienda. ut C. qui bo. ce. pos. l. fina. Item in tutore qui preferri in admittendo. ut in l. si. d. fa. tu. §. q. si neo. vel in d. positi de tabularum. ut Jo. de fi. l. si. vel decreto. ut Jo. ad nu. l. q. maior. hoc vltimum non plz. Ac. h. d. l. hic no. ut Jo. de sta. hom. l. in multis. i. Consularium subaudi et non solum consulum. Accur. h. d. l. dicit. et male.

Matres. scilicet consularium non dico consulum. Accur. Relatus. ab alio quam a saturnino. Et sic no. h. q. i. generaliter sermone quedam excipiunt. sic et C. de fo. l. in d. sitio ventatis. arg. contra Jo. de pi. paulus. §. fi. Item no. hic quod

dignitas inferiori non transit ad superiores. §. contra. C. de Dignitate. pri. fa. scri. l. in sacris. in pn. li. xij. et C. de meta. l. si. i. pn. tas infeso. speciale est illis privilegium que ibi dicuntur: hic autem rior an regit. sic et speciale in ludis in q. se imsect mater et transcat lete filio p. suleyna cu eo. vt in auf. de consuli. §. si. no non ad supe

famis non potest esse iudex nec testimonium perhibere. Mar. Cassius legitur non putat ei permittendum quod propter turpitudines a senatu motus nec restituitur et iudicare vel testimonium dicere: quia lex iulia re petundarum hec fieri vetat.

Remus a senatu non propter in ramia retinet dignitatem et filii senatoris appellatur non solum naturalis et legitimus sed etiam legitimus et filius a senatore adoptatus et postea emancipatus per emancipationem dignitatem perdat: et per emancipationem dignitas non minuitur. h. d. cu. l. seq.

Senatore re modo. motus a senatu capite non minuitur: sed romo morari diuus seuerus et atoninus promiserunt.

Qui indignus est minor ordinem multo magis indignus est maior. h. d. Barto. Pompo.

Qui indignus est inferiori ordine ordinem indignior est superioris. T. l. pianus.

Senatoris filius accipere debemus non tamen eum qui naturalis est: verum adoptiuum quoque neque intererit a quo

fores: alii minores. Est enim maior supillustrius secundus illustrius tertius spectabilis quartus decessiue est clarissimus. qui ergo indignus est esse de spectabilibus: multo magis indignior erit esse de superioribus. ut hic et de inter. et re. l. relocatorii. §. potest. et §. fina. et de ser. ex. l. cui pacto. Sed opponitur imperator indignus est quod sit preses: ergo indignior de imperio. Ritus minores ordines sunt indigni eo non ipse eis. Vel sed Jo. licet non sit dignus: non tamen est indignus. et facit Jo. de vulga. substi. ex factio §. fina.

Senatoris. qui naturalis est. sed et legitimus. Adoptiuum. Sed cum hodie in eius potestate non transeat nisi sit avus paternus vel maternus an eadem dignitate reuertur: Respon. sic firm. Azonem sicut et ab intestato succedit. ut C. de adoptio. l. cum in gdes priore §. penulti.

Adoptiuum. sed cum hodie in eius potestate non transeat nisi sit avus paternus vel maternus an eadem dignitate reuertur: Respon. sic firm. Azonem sicut et ab intestato succedit. ut C. de adoptio. l. cum in gdes priore §. penulti.

Assius turpitudines aliquamquam in officio permittit. ut in si. huus. l. et Jo. ad l. iul. rep. l. eadem §. i. Et nota quod siue ei irrogetur in familia iuris siue facti tamen loci habet quod hic dicit. ut Jo. de iudi. l. cum prior §. non aut. et C. de dig. l. ij. et l. iudices. Item no. ar. quod semel male fecit presumitur alio male facturus. ut hic. et Jo. de ac. si cui. §. i. o. Nec restituitur est. per principem ut C. de sen. pas. l. i. et Jo. de postu. l. i. §. de qua.

Senatorem morari. hoc verum si ex ea causa remota est quod infamia non importat: alio non potest romo morari. ut Jo. de excusa. tuto. l. sed et milites. §. sed et ignominia. et facit in l. de cap. di. §. quibus.

Qui indignus sunt ei multi ordines alii maioribus. Est enim maior supillustrius secundus illustrius tertius spectabilis quartus decessiue est clarissimus. qui ergo indignus est esse de spectabilibus: multo magis indignior erit esse de superioribus. ut hic et de inter. et re. l. relocatorii. §. potest. et §. fina. et de ser. ex. l. cui pacto. Sed opponitur imperator indignus est quod sit preses: ergo indignior de imperio. Ritus minores ordines sunt indigni eo non ipse eis. Vel sed Jo. licet non sit dignus: non tamen est indignus. et facit Jo. de vulga. substi. ex factio §. fina.

Adoptiuum. sed cum hodie in eius potestate non transeat nisi sit avus paternus vel maternus an eadem dignitate reuertur: Respon. sic firm. Azonem sicut et ab intestato succedit. ut C. de adoptio. l. cum in gdes priore §. penulti. t. Ad quo. spectabilis. scilicet vel illustri vel clarissimo. ego contra. nam ab illustribus tamen vel super illustribus debet adoptari ut dicatur filius senatoris. ut Jo. de libe-

pos. et. l. vlti. in fi. dices q̄ a quo. f. patricio vel p̄sule: vel quolibet illustri vel superillustri qui oēs senatores dicuntur. vt in. l. y. in fi. 230.

AUel qualiter. i. corā p̄sice vel p̄siede cū his duobus modis fiat. vt in. de adoptio. §. ij. 2. §. de adop. l. ij.

Bec interest.

q̄v̄trobisq̄ sunt filij clarissimi. iter est tñ quia post dignitates suscepti sūt illustres: 2 nō p̄m. vt. C. de digni. si senator. q̄ ē p̄tra. lib. xij.

Senator. re pent sensus supioris. l. in p̄n. vt addat ibi quā: diu 2 ē.

Dimittit. sec⁹ in naturali. vt. l. p̄i. in p̄nci.

E Non amittitur. vt hic. 2. §. de adoptionem. Item nec cognatio. vt. j. vñ cognati. l. i. §. cognationem. nec ougo. vt. j. ad munia. l. ordiue. §. fi. et facit. j. de bo. liber. si filij q̄ patri. i. fi. i. rñ. ar. §. §. de adop. l. in omni.

Emancipatus a patre. f. naturali. Jo. als. §. §. l. p̄i. in p̄n. sed quid si post emancipationē p̄f senator efficiat an sit senatoris filij? p̄t dici fm Jo. q̄ sic. argu. in. ij. rñ. huius legis.

G Anq̄ iste nascere. 2 cōcipere. Jo. et p̄bat ex p̄xi. §. Accur.

H Cōceptio. No. i hoc

Conce- inspicit tps conce- ptiois tē ptionis. sic. C. de p̄ q̄nq̄ suis 2 legi. l. exhi- spicat. beri. et de nup. l. impialis. §. hys il

lud. 2 in. qui. mo. ius pa. po. sol. §. fi. ar. §. C. de natu. libe. l. p̄. in fi. §. ibi sp̄ale est fauore liberorū vt ibidē d̄r.

Intelligit. q̄d. p̄dest ei. q̄v̄no amisso retinet aliud. vt. p̄ximo respon.

K Patris. electiue quasi nō obsit casus patris. 2 sic est §. C. de questio. l. diuo marco. solu. hic quo ad hono

vel qualiter adoptatus fuerit: nec interest an in senatoria dignitate p̄stitit eū susceperit: an ante dignitatē senatoriam.

Senatoris filius est etiam is quem in adoptionem accepit: q̄ diu tñ in familia ei⁹ manet. emancipatus nō nomē filij emancipatione amittit. A senatore in adoptionē filius datus ei q̄ inferioris dignitatis est q̄si senatoris filij: q̄ nō amittit senatoria dignitas adoptione inferioris dignitatis: nō magis q̄ vt cōsularis desinat esse.

Filius legitimus et naturalis emancipatus a p̄re nichilominus filius senatoris d̄r: 2 p̄ceptus ante remotionē p̄ris a senatu licet post remotionē natus senatoris filij dicitur. h. d. vsq̄ ad. §. si quis. U. ff.

Emancipatum a p̄re senatoris filium haberi placet. Itē labeo scribit etiā eū qui post mortē p̄ris senatoris natus sit: quasi senatoris filij eē. §. eū q̄ post ea q̄ p̄ ei⁹ de senatu mot⁹ est p̄cipit et nascit: p̄culus et p̄gasus opinantur nō eē senatoris filij: quorū snia est vera. nec em̄ proprie senatoris filij dicitur is cuius pater a senatu mot⁹ ē anq̄ iste nascere.

Macula p̄ris nō nocet filio: quominus ip̄e filij vti possit p̄uilegio et dignitate ex p̄sona aut. h. d. vsq̄ ad fi. bar.

Si quis p̄ceptus quidē sit

res quos nō amittit: non vt euitet tormenta q̄ sustinet p̄ris ca plebei vt ibi fm quosdam. alij dicunt q̄ hic fuit remou- sus an tus ex cā q̄ infamā nō importat vt ob valitudinē: ibi noceat ex ea q̄ importat. alij dicūt q̄ hic nepos erat in p̄ste aut: filio, ibi nō. tu dic aut ante remotionē p̄ris erat saltem cōcep- ptus: et tūc casus p̄ris non nocet in aliquo. vt. §. p̄ri. §. si vero post casus: ex p̄sona aui retinet vt h: non patris sui vt ibi. Itē no. h. ar. pro feudo q̄ l3 filius p̄ culpā suā debeat amittere feudū: nepos tñ retinet ex p̄sona aui sui. sic. j. de inter. et rele. l. iij. 2. j. de iure pa. diui fratres. et dixi. j. de ius vocā. adoptiui. §. fina. Accur.

anteq̄ p̄ ei⁹ senatu moueaf: natus aut post p̄ris amissam dignitatē: magis est vt q̄si senatoris filij intelligat. tps ei p̄ceptois spectandū plerisq̄ placuit. Si quis 2 p̄ez 2 aui habuerit senatorē: et q̄si filij et q̄si nepos senatoris intelligitur. §. 2 si p̄ amiserit dignitatē an p̄ceptionē hui⁹: q̄ri poterit an q̄uis q̄si senatoris filius nō intelligat: q̄si nepos tñ intelligi debeat: 2 magis est vt debeat: vt aui potius ei dignitas profut q̄ obsit cas⁹ p̄ris.

Ceteros conuiscant radijs maritorum 2 eorū dignitate 2 p̄uilegio gaudent etiā post mortē p̄or donec nubant alij inferioris gradus: quo casu dignitatem amittunt. h. d. vsq̄ ad finem.

Emine nupte clarissimis personis clarissimarum p̄sonarū appellatioe p̄tinent. Clarissimarū feminarū noie senatoris filie (nisi que viros clarissimos sortite sūt) nō habent. femis em̄ dignitatem clarissimā mariti tribunt. p̄arētes nō donec plebeis nuptijs fuerit copulate. Tādū igit clarissima femina erit q̄ diu senatori nupta est vt clarissimo aut separata ab eo alij inferioris dignitatis nō

Sicut cas⁹ p̄ris (nupsit. no nocet filio: ita nec d̄z p̄dest se. nec illicite facta sumunt vi gorem. h. d. Bar. C. p̄api.

Filiam senatoris nuptas liberti secutam

sue vxorū dignitatē non prestat si alij nupserit postea q̄ sit inferioris dignitatis: p̄ vero prestat 2 si is cui nupsit filia sit inferioris dignitatis: dūtamē nō sit plebeus.

Femina erit. scilz gratia mariti.

Filiam senatoris nuptas. scilz de facto. nam de iure non tenet: vt hic. et. j. de ritu nup. l. generalis.

ptus: et tūc casus p̄ris non nocet in aliquo. vt. §. p̄ri. §. si vero post casus: ex p̄sona aui retinet vt h: non patris sui vt ibi. Itē no. h. ar. pro feudo q̄ l3 filius p̄ culpā suā debeat amittere feudū: nepos tñ retinet ex p̄sona aui sui. sic. j. de inter. et rele. l. iij. 2. j. de iure pa. diui fratres. et dixi. j. de ius vocā. adoptiui. §. fina. Accur.

Emine. clarissimis. lar ge accipe clarissimis. i. nobilib⁹: 2 eskraio huius dicitur: q̄ femie corū: femine scāt radijs maritorū. vt i aut. de cōscant rā suli. §. hoc itaq̄. d̄ys maritorū.

Nō habent. id ē si sūt sortite nō clarissimū §. plebeium nō sūt clarissime: et sic ponitur nisi. p̄ si nō. sic C. si mancip. ita fue. ali. l. ij. in fi. n. C. femis. ffert se ad p̄mū. Ac. o C. Tribuunt. q̄ ad nubūt hōi inferioris dignitatis. vt C. de digni. l. i. et j. e. l. fi. i. rñ. et in fi. hui⁹ legis. Ac. p C. p̄arētes. re fert se ad scōz. ac. q̄ Donec. i. vs. quos copulēt nuptijs plebeiorū. Et sic nota caute d̄iam p̄ris 2 mariti: maritus em̄

§. fi. r. l. ofone. i. p. r. §. hodie tenet dñm dotalia ista
sint iure cofecta. vt i. auf. vt liberi dcefo. §. si q. s. col. vi
a **C** pñs cas. q. aliq. casu fuit remotus a senatu. vñ vi-
debat valere: q. pñer ad eū casu. a q. icipere pōt mñmo
niū si sēp i eodē statu fuisset. i. h. habuissz pñes senatore

b **C** facit. sed §
§. l. pr. vbi amittit
dignitatem si
nubar plebeio. fo.
h. si valuit matri
monium.

c **C** Non ē. neq.
eni pñ potabit li
qratē filij neq. fi-
lii pñs. vt. §. d. pe.
l. crimen. r. §. eo.
emācipatū. §. fi. r.
Ide i ius vocan.
adoptiū. §. fina.

d **C** Iberos.
ex lib. ris
vñ ad iñmū. vt
Ide ver. signi. li-
beroz. pñuile-
gia tñ vñ ad p-
nepotes tñ extē-
dunt. vt. C. de q-
sto. diuo. §. vete-
ranoz. ad pñm. vt
C. dñpñs. l. honoz

e **C** Naturales
et legitimi.
f **C** Cōditionē.
quo ad honozes
et dignitatē. vt. §.
de sta. homi. cū le-
gitime. h. quo ad
statū. vt. C. d. rei
vēdi. l. partum.

g **C** Senatores
intelligūt
quātū ad hono-
res nō quātū ad
onera vt. I. ad mu-
ni. l. municeps eē
desinit.

h **C** Adiectionē
nō transfert: sed
addit. sic. §. d. cō-
di. r. demō. l. falsa
§. i. r. de exerci.
l. si eū. §. i. sic ergo
duobus locis hz
domiciliū qd esse
pōt. vt. I. ad mu. l. assūptio. §. m. an at possit mutari q-
ritur. distingue scōm. §. o. vt. h. ougie r. tñc nō possit. an
ex pñōne r. tunc possit. vt. ff. ad mu. l. domicilium.

i **C** Upte a patricijs. q. d. intelligendum est eos eē
senatores quia a pa. r. c.
k **C** Uq. inclusiue ponit inter oēs tñ nō erāt vltra. c.
vt. C. de peti. here. l. si. v. l. argi. h. accipit senatores.

l **C** Sententiam. scilicet recitan. do.
m **C** De officio consulis. Et consul est illustris. vt in
auten. de ap. §. illo v3 obser. col. iij.

C fficiū. pñm. i. auctoritatē i pñm. hūc autē
sublimat ordinaria. pñssio r. pñcipis pñmē
datio. vt. C. vbi sena. vel cla. l. ij. vbi pñulari
r. r. §. viros a pñio sēsu. Et no. q. volūtariū
tātū iurisdictionē hz olim merū spū. vt iij. sūma. §. 3o.

natores aut accipiendū ē eos
esse q. a patricijs r. pñularibz
vñ ad oēs illustres viros
descēdūt: q. r. hī soli i senatu
dicere sententiā possunt.

C De officio pñsulis. **C** L. r.
C Consulatus offm circa ma-
numissiones versatur. r. pñs-
les habēt administrationē in
solidū r. cā corā vno ex pñsulis
bus cepta nō pñt p aliū expli-
cari nisi in casu necessitatē: et
pñsiles apd seipso pñt suos
suos manumittere nisi sit mi-
nor. h. d. Bart.

C Julia.
fficiū cō
sulis ē cō
siliūm pre
bere ma-
numitte-
re volēti-
bus. cōsu-
les et seozuzi singuli manu-
mittūt: s3 nō pōt q. apd altez
noia ediderit apd altez ma-
numitte. segate enī sūt manu-
missiones. **C** Sane si q. ex cā
collega nō possit manumitte^r i
firmitate vñ aliq. iusta cā ipedi-
t^r: collegā posse manumissio-
nes expedire senat^r censuit.
L. oles apd se seruos suos
manumitte posse nlla dubita-
tio ē. s3 si euenerit vt minor. r. r.
an. pñsul sit apd se manumitte
non possit: cū ipē sit q. ex sena-
tus cōsulto pñsili cāz examinat
apd collegā nō cā pbata pñr.

C Sane si q. ex cā
collega nō possit manumitte^r i
firmitate vñ aliq. iusta cā ipedi-
t^r: collegā posse manumissio-
nes expedire senat^r censuit.
L. oles apd se seruos suos
manumitte posse nlla dubita-
tio ē. s3 si euenerit vt minor. r. r.
an. pñsul sit apd se manumitte
non possit: cū ipē sit q. ex sena-
tus cōsulto pñsili cāz examinat
apd collegā nō cā pbata pñr.

gat. §. fi. q. ibi dē q. pñt apd se manumittere. Sol. refert
an ipē apd se cāz pbauerit r. approbauerit. r. tñc nō pñt vt h
r. sic ponit h. cū. p. qñ. an nō s3 apd collegā. r. tñc pñt vt ibi
r. h. l. si. §. 3o. r. §. 3. r. alij dicit q. pñt vt ibi si adest r. col-
lega. als nō vt h. alij exponit h. cū nō pñt manumittere. i.
cām manumissio. nis approbare qd ē idē cū pñlo. r. nota
q. h. pñsul tñ volūtariū iurisdictionē hz. r. hoc dicit q. dā
r. h. alij ēt pñtericā r. q. h. dē q. a ex pñt h. alij q. h. digni-
tatē hz sñ administrationē. ad qd ē. §. d. arbi. l. ij. §. fi. r. l. seq.
v **C** Probata pñt. huic est §. d. de manu. l. apd eū. §. i. in

Necessitas non
h3 legē

prin. qz nō v̄ posse: v̄ tibi dicit. Sol. lege h̄c l̄faz vt p̄
ctes ibi. pbata p̄. f. apud se. r. c. vt h̄ erat collega ibi non
vel hic nō v̄ par. s̄. idē h̄z ip̄erū collega. J̄tē cōtra. J̄. de
manu. vin. l. ap̄d filiū. s̄. i. si ē ibi nō. s̄. solue p̄ctuando
h̄c l̄faz vt mō dixi. si abt nō ē ibi nō: nō est s̄ sed simile.

De officio p̄fecti p̄torio.

Licet d̄ officio ē
litule: d̄ p̄uileg.
t̄n̄ ē. tantū dicit.
officiū abt ē est
C. e. l. i. r. ij. r. est
hic illustris. vt in
auf. de appel. s̄.
illo videlicet.

Reuter. ca-
sus. ānd̄t̄as
erāt dictatores et
nō principes qui
habebāt p̄tatem
quā h̄z hodie p̄t
cep̄: et isti facie-
bāt leges r. fecerūt
magistros militū
r. eos sibi associa-
uerūt r. p̄ eos mul-
ta expediebāt ho-
die post q̄ illorū
p̄t̄as trāslata ē i
principē p̄iceps
loco illoz maḡro
rū ēq̄t̄is elegit p̄fe-
ctos p̄torio r. eis
plenā p̄t̄e largi-
tus ē. f. faciēdi le-
ges r. remouēdi

prefe-
ctip̄torio h̄nt̄q̄z isti l̄ duob̄
b̄ s̄t̄ p̄ nō appellatur ab
uilegia: eoz̄. Inia. sc̄m̄ qz
u.

iudices inuitiles:
ctip̄torio h̄nt̄q̄z isti l̄ duob̄
b̄ s̄t̄ p̄ nō appellatur ab
uilegia: eoz̄. Inia. sc̄m̄ qz
u.

ip̄i p̄nt̄ restituere
minores si dicant
se lesos: q̄ nō est
in alijs iudicib̄.
r. h. d. de cler.

Necesse. id ē
v̄tile. Jo.

Ad tēpus. i.
sex mensū. vt. s̄.
de origi. iur. l. ij.
s̄. p̄p̄lo deinde. r.
s̄. h̄c magistra-
tū. r. s̄. h̄is dicta-
torib̄. r. s̄. q̄ ad
magistratus.

Principali.
id est maior: sc̄z
dictatorum.

Translatis
arg. p̄o eo q̄ d̄i-
xi. s̄. de leg. r. sena-
tus. nō ambigi-
tur. r. C. de vete.

De officio p̄fecti p̄torio.

Titu. r.
Inia p̄fecti p̄torio nō ap-
pellat h̄z possit peti i integrū re-
stitutio. diuidit̄ in duas p̄tes.
P̄tio ponit v̄s̄ s̄p̄sit origi-
nē officii p̄fecti p̄torio. Secūdo
tractat de p̄uilegijs q̄busdā
eidē cōcessis. sc̄da ibi h̄uius
Barro.

Aurelius.
Reut̄ cō-
memorare
necesse ē
v̄s̄ p̄stituē-
di p̄fectoz̄
p̄torio offi-
cium origo
manauerit. Ad vicē maḡri ēq̄-
tū p̄fectos p̄torio antiq̄ in-
stitutos eē a q̄busdā scriptoz̄
traditū ē. nā cū ap̄d veteres
dictatorib̄ ad t̄p̄s̄ s̄ūma po-
testas crederet̄: r. magistros
ēq̄tū sibi eligerent q̄ associati
p̄cipali cūre militie gr̄a se-
cūdā post eos p̄t̄e gereret̄:
regimētis reipub. ad impato-
res p̄petuo trāslatis: ad sili-
tudinē maḡroz̄ ēq̄tū p̄fecti p̄-
torio a p̄cipib̄ electi sūt: da-
ta ē eis plēto licētia ad disci-
pline publice emēdationez̄.

His cunabulis p̄fectoz̄
auctoritas initiata it̄m meru-
it augeri vt appellari a p̄fectz̄
p̄torio nō possit. nā cū āte
q̄litū fuisset an liceret a p̄fe-
ctis p̄torio appellari et iure li-
ceret et extaret̄ exēpla eoz̄ q̄
prouocauerūt postea publice
Inia p̄cipali lecta appellādi
facultas iterdicta est. Credi-
dit̄ em̄ p̄nceps eos q̄ ob sin-
gularē industriā explorata eoz̄
rū fide et grauitate ad huius
officij magnitudinē adhibent̄
nō alit̄ iudicatos eē p̄ sapiē-
tia ac luce dignitatis sue: q̄z

jur. enu. l. i. s̄. h̄uius studij.
f̄ plenior. i. plena. vel plenior. f̄ q̄ olim competeret
magistro equitum.
ḡ Emendationē. f. vt iudices inuitiles remoucant
et leges constituant. vt. C. eo. l. i. ij. et. iij.

ip̄e foret iudicatur̄. Subni-
xi sūt etiā alio p̄uilegio p̄fe-
ctip̄torio/ ne a s̄ct̄et̄ijs eoz̄ mi-
nores etate ab alijs magistra-
tib̄ nisi ab ipsis p̄fectis p̄-
torio restitui possint.

De officio p̄fecti v̄bis.

Titu. r.
P̄fectz̄ v̄bis h̄z p̄missio
ne seu cognitionē de oib̄ in-
tra v̄bē et cētēsīmū miliariū
r. p̄missi delicti h̄z cognitionē
r. p̄t cognoscere de q̄relis p̄
suis p̄tra suos d̄nos. r. de q̄re-
lis p̄rectz̄ p̄ patronos p̄tra
libertos r. p̄t relegare r. in i-
sūlā deportare: et cognoscit
et punit t̄utores male admistrā-
tes negocia pupilloz̄ et h̄z co-
gnitionē circa nūmularios et
libertos et magistrat̄ r. p̄ mo-
do culpe p̄t corrigere r. casti-
gare. hoc dicit v̄s̄ ad. s̄. cura
carnis

Alpianus
Omnia om-
nino crea-
tura
p̄fectura
v̄bis sibi
v̄dicauit:
nec tm̄ ea
q̄ itra v̄bē
admittunt: v̄z ea q̄z q̄ extra
v̄bē itra italiā vt eplā diui
seueri ad fabiū cilione p̄fectū
v̄bis missa declaraf. seruos
q̄ ad statuas p̄fugerūt v̄ sua
pecunia c̄ptos vt manumit-
tant de d̄nis q̄rentes audiet:
sed ēt patronos egētes d̄ su-
is libertz̄ q̄rentes audiet: ma-
xime si egros se esse dixerint
desideret̄q̄ a libertis suis ex-
hiberi: relegādi deportādi q̄
in isulā quā ipator assignaue-
rit Iniaz h̄z. In iitio eiusd̄
eplē ita scriptū ē. Lū v̄bē no-
strā fidei tue cōmiserimus.
Quicq̄ igit̄ itra v̄bē admit

Non possit.
sed supplicari sic
vt. C. de sen. p̄e.
p̄e. l. i.

Judicatur
no. p̄ep̄e card̄i Card̄i =
nalib̄ q̄ s̄ites s̄or̄ nales =
p̄fectis p̄torio. C. quipa-
de epi. audi. Lep̄a r̄ant p̄e
le. nō i retinēdis crisp̄e =
fem̄is. vt. C. de touio.

Ab ip̄is. vel
a p̄ncipe. et ad
hoc. J̄. de mino. l. i.
cause. in. fi. legis.
et. l. sequen.

De officio p̄-
fecti v̄bis. Illu-
stris ē. vt in auf.
de appella. s̄. illā
coll. liij.

Omnia crimi-
na. s̄. punien-
da. Accur.

Italia h̄z in-
tra cētēsīmū mi-
liariū. ergo vt q̄
italia claudaf in-
tra centēsīmū mi-
liariū. vt. J̄. s̄. cū
v̄bē s̄z fallū ē: qz
vsq̄ galliā r. sici-
liā italia extēdit̄.
vt. J̄. d̄ ver. signi. i.
notionē. s̄. i. J̄. 30.

Eplā. quaz
nō h̄m̄ nisi p̄p̄z
vt. J̄. s̄. in iitio.

Cōfugerit
vt. s̄. de h̄is q̄ sūt
sui v̄alie. iur. l. ij.

Sua pecu-
nia. i. p̄p̄ue. vt. J̄.
de manu. l. iij.

Egētes. au-
diēt p̄fectus v̄bz̄
r. Exhiberi. vt
J̄. de. li. agn. l. fi. r.
L. alimēta. s̄. i.

Assignaue-
rit. hodie ēt a s̄iōz̄
assignet̄: s̄. secus
i p̄s̄de. vt. J̄. de. le.
iij. l. i. s̄. l. r. J̄. d̄ in-
ter. r. rele. l. iter. r.
J̄. de. pe. l. aut dā
na. s̄. d̄ana.

Comisim̄.

Comisim̄.

Comisim̄.

Comisim̄.

nō sūt plura hic pba de epa: qd aut sequit expostio est
Alpiani et qdē largissima: vt fieri dicit. vt. s. d. cō. p. l. i. fi.
a **C** pertinere. salū ergo dicunt qd dicit qd roma ē sub
papa. imo verū qd postea pstatū fuit cōcessa qd mul
tū auri et ecclesie romane statum. vt in auten. de nō ali.

Roma
pape
subdita
aut perma. i. p. l.

coll. ij.

b **C** Tutelā oc
cupasse: p quan
dam quali symo
niam. Et sic est
argu. contra eos
qui pecunia da
ta inueniūt scho
lares. vt insti. de
suspec. tuto. s. sed
et si quis. r. s. d. tu
te. l. eos.

c **C** Cōsulto. id ē
maliciose.

d **C** Edendā. id
est in faciendo in
uentario.

e **C** Dictū est. s.
s. s. s. seruos.

f **C** Receptis. vt
I. de iudi. l. vi.

g **C** Obscenita
te. i. turpitudine
ex quo hodie etiā
liberi sūt. vt. C.
de episco. audi. l.
slenones.

h **C** Cōminari.
sic. C. cō. vel epi
scolas. r. hece adē
in filio seruatur.
vt. I. de obsequijs
l. i. r. s. d. offi. p. cō.
l. ne dēp. s. d. pla
no. r. I. de iure pa.
l. i.

i **C** Fustib⁹. sic
I. s. i. ius vo. l. fi.

k **C** Delatum.
id est accusatum
Recurtus.

l **C** Cū inimicis
no. ar. i. feudis si
vasall⁹ fecit ami
citiā cum ini
micis domini q
aufert a feudus.
vt. C. de inoffici.
testamen. l. liber
ti. Accur.

m **C** Pena. h po
tes distinguere vt
dicitur. C. s. d. liber
no r. eo. lib. l. i.

n **C** Suarium. Benitiū plu ralis vlt nominatiū in sin
gulari numero: r. tunc habes suariū et neutri generis
est. s. hūc. s. c. de iude. l. nemo. r. I. re. amo. l. nō et.
Solu. h de his loquitur quib⁹ oportuit vti ab omnib⁹

tif: ad pfectū vrbis ptinere⁹
vī. Sed r si qd itra ceterimū
miliariū admissū sit: ad pfe
ctū vrbis ptinet. si vltra ipsuz
lapidē egressū est: pfectū vrbis
notio nō est. Si qd seruū suuz
adulteriū pmississe dicat i vxo
rē suā: apd pfectum vrbis erit
audiēdus. s. etiā ex iterdictū
qd vi aut clā aut iterdicto vī
vi audiri p̄t. **C** Itē solē apd
pfectuz vrbis et tutores siue
curatores remitti: qd male i tu
tela siue cura p̄sati grauiori
aiaduersione idigent q̄ vt suf
ficiat eis suspectozū infamia
quos p̄bari poterit vlt nūmis
dat⁹ tutelā occupasse: vel p̄
mio accepto operā dedisse vt
nō idone⁹ tutor alicui dare⁹
vel p̄sulto⁹ circa edendā p̄ri
monij quātitatē minuisse: vel
euidenti fraude pupilli bona
alienasse. **C** Qd aut dictū ē
vt seruos de dñis q̄rentes p̄
fect⁹ audiet: sic accipiem⁹ nō
accusātes dños. hoc etiā neq̄
q̄ seruo p̄mittēdū est nisi ex
cāis receptis⁹. S. si verecun
de expostulēt: si seuitia: si du
ricia: si fame q̄ eos p̄pumat: si
obscenitatē in quā eos p̄pu
lerūt vel p̄pellāt apd pfectuz
vrbis exponant. Hoc quoq̄
offm̄ p̄fectoz vrbis a diuo seu
ro datū ē vt et mācipia tueat
ne p̄stutāt. p̄tetea curare d̄z
p̄fect⁹ vrbis vt nūmularij p̄
be se agāt circa oē negociuz
suū r tēperent ab his q̄ sūt p̄
hibita. Lū p̄son⁹ p̄tēni se a li
berto dixerit vel p̄tumcliosū
sibi libertū q̄raf: vlt p̄uiciū se
ab eo passū liberofq̄ suos vlt

cum sine his nemo viuere possit. arg. I. de mune. r. ho. l. i.
si. s. item epi. sed contra. I. ad legem iul. de anno. l. fi. s. i.
ibi ad negociandum non statuitur sed ad alendum sic
vel non licet decurionibus: sed licet maiorū vt p̄fecto
vrbis. vel hic alis erat venditurus: ibi non.

vtorē vel qd huic simile obij
cit: p̄fect⁹ vrbis adiri solet r
p̄ modo q̄rele corrigere eum
aut p̄minari: aut fustib⁹ ca
stigare: aut vlti⁹ p̄cedere in
penā et⁹ solet. Nā et punien
di plerūq̄ sunt liberti. Lerte
si se delatū⁹ a liberto: vel si cō
spirasse eū p̄tra se cū iimicis
et⁹ doceat: etiā metalli pena^m
in eum statui debet.

C At victualia iusto precio
vendantur spectat ad p̄fe
ctum vrbis. hoc dicit Barto.

C Cura carnis ois vt iusto
p̄cio p̄beat ad curā p̄fectuz
re ptinet. et ideo for⁹ suariū^m
sub ipsi⁹ cura est: sed r cetero
rū pecoz siue armētozū q̄ ad
huiusmōi p̄bitionē spectant
ad ipsi⁹ curā ptinent. Quies
quoq̄ populariū et disciplina
spectaculozū ad p̄fecti vrbis
curā ptinere vī. Et sane d̄z et
dispositos milites⁹ stationa
rios habere ad tuendā popu
lariū quietē: et ad referendū⁹
sibi quid vrbis agatur: r vrbē
interdicere p̄fect⁹ vrbis r qua
alia solitariū regionū⁹ potest
r negociatione r professione
et aduocationibus: r foro⁹ et
ad tēpus r in perpetuum⁹ in
terdicere poterit: et spectacu
lis. et si quē releget ab italia
submouere eū etiā a prouin
cia⁹ sua. diuus seuerus rescri
psit etiā eos q̄ illicitū colle
gū coegisse dicūt apd p̄fectū
vrbis accusādos. **C** Paul⁹.
A diri etiā ab argētarijs
vel aduer⁹ eos ex epi
stola diui adriani r i pecunia
rijs causis pōt. **C** Alpiani⁹.

patria sua iterdici vī. vt. I. de infdictis r rele. l. relegato
rū. s. constitutus. q̄ ē contra.
v **C** Illicitum. quod est omne nisi probetur licituz. vt
I. de colk. illi. l. ij. s. i.

C Forum suari
um dicitur i quo
sues vel porci
venduntur: vt bo
arium in quo bo
ues: et piscatori
um i quo pisces:
et olitorium in
quo olera. et fo
rum cupedinari
um quod parisi⁹
vocat consonaria
vbi cuniculi pdi
ces phasiani et
alie id genus de
licie epularuz ve
neunt.

C Milites. vt
I. de offi. procon.
Luij. s. nemo. r. I.
ex quib⁹ cau. ma
io. l. qui comeatu
s. questum.

C Referenduz
sic. I. de rebus eoz
qui sub tute. l. ma
gis. s. neth. r. C.
de curiosis. l. i. s.
i. l. xij.

C Regionē. i.
cōtractarū: q̄ sūt
in vrbē ro. quas
regiones romani
appellāt. vt. I. de
offi. p̄fe. vigil. l.
iij. in p̄m.

C Et foro. qd
etiā graui⁹ est. vt
I. de pe. mois. s.
et nōnunq̄.

C Et i perpe
tuis. imo videtur
q̄ non vltra tem
pus sue admini
strationis. vt. I. s.
pe. l. fi. que est cō
tra. Solu. hic dif
finitue sententi
endo: ibi interlo
quendo.

C Etiā a pro
ucta. si hoc exp̄s
se dicat. non au
tem si cui vrbē vlt
italia ē iterdictū

Prefectus terminos. i. centesimi militarii. vt. s. l. i. in pnci.
Urbem. potest legi. s. et. i. et sub. tantum.
Iubere. qdā intelligit hāc legem vt in causis me-

prefe-
 ctus vt
 ptatem
 di. sed cū est et nō
 puniēdi s; iudicā
 di r delegādi sic
 vt. j. de offi. eius
 cui manda. est iu.
 l. i. s. i. tu dic in q;
 liber cā: qz si ē ex
 fines sue iurisdic-
 tiōis puar^o est. vt
 j. de offi. pñ. l. iij.
 r. s. e. l. i. s. sed et
 si quid. vnde non
 pōt iudicare. Itē
 qz nō pōt seruare
 morē maiorū quē
 fuare d; vt. s. de
 iust. et iu. l. pe. s;.
 delegare pōt r iu-
 bere delegare vt
 iudicet vt hic: et
 hec sunt vera de
 pñtiosa iurisditō
 ne. inuolūtaria se-
 cus. vt. s. d. adop.
 l. emācipari. Ac.

**De officio qsto-
 nis.** Illustris est.
 vt i. aut. de appel-
 la. s. illo. col. iij.
 s; h. p eo q pest e-
 rario. et sic nō est
 illustris. vt. j. fm
 Johan.

Rigo. sup
 fragio. id
 est pñsu r electi-
 one. r sic pñs cō-
 sentit. sic in aut. d.
 defen. a. s. decete
 ro. col. iij. r. s. de
 legi. r fenariscō.
 l. de qbus. in fi. sic
 et. C. de le. et cō. l.
 humanū. r. j. ti. i.
 l. barbari. vbi cū
 etiā potuit rē.
Refert. de au-
 dita. et sic nō ob. j.
 pxi. ibi dicit du-
 bium esse. Accursius.

Sortiri. s. ad regendum. vt in aut. de man. pñ. s. i.
 col. iij. vel dic vt ibi pecunias romanorū quererent.
Legēdis. nō sententijs. qz nō erant illustres. vt. s.
 de sena. l. si. nā creabant plebei. vt h subijcit.
Questores. ad querendam pecuniam.
Plebeios. cū isti qstozes sint illustres. vt in aut. de
 ap. s. illo. col. iij. r. C. d. ap. pcpim. quō poterāt creati

Suffra-
 giuz qd
 sit.

Prefectus vrbis cū ter-
 mios vrbis exierit po-
 testatē non habet Extravibē
 sed iubere iudicare potest.

De officio questoris. Tit. xij.
Prio ponit vnde sumpsit
 questor originē. secūdo dicit
 qd sit ei^o officiu et vñ fuit. se-
 cūda ibi: ex qstozib^o. Barto.

Alpianus.
Questoribus creādis an-
 tiquissima est r
 pene ante omēs
 magistr^o. Bra-
 tian^o deniqz iuni^o libro septi-
 mo de pñtibz etiā ipm Ro-
 mulum r Numā pōpiliū bi-
 nos questores habuisse: qz ip-
 si nō sua voce sed pñi suffra-
 gio^o crearent refert^r. Sed si-
 cuti dubiū est an romulo r nu-
 ma pōpilio regnātibz que-
 stor fuerit: ita atilio hostilio re-
 ge questozes fuisse certū est: r
 sane crebrioz apō veteres opi-
 nio est Tuliū hostiliū pñmū
 in rēpublicā idurisse questor-
 es: et a genere querendi que-
 stozes in itio dictos: r iunius
 et trebatius et fenestella scri-
 bunt. Ex questozib^o quidā so-
 lebant puincias sortiri^r ex se-
 natufcō. qd factū est decimo
 duiso et pcina pñlibz. sane
 nō oēs qstozes puincias sor-
 tiebant: verū excepti erāt can-
 didati pncipis. Ibi etem so-
 lis libz principalibus i sena-
 tu legēdis^o vacabāt. hodieqz

plebei cū gradatim honores adipsi oporteat: vt pri-
 mo clarissimus. scdo spectabil. tertio fiat illustris. vt. j.
 de nume. r ho. l. honor. s. gerēdoz. Rñ. triplex est que-
 stor. vñ q hēbat officiu pecunie qre: r iste poterat sic questor
 ri ex plebeis. alius erat q pceerat capiti lib^o cāis r ferē triplex
 rētijs. Itē ali^o q est.

obtinuit questozes^o creati in-
 differenter tā patricios qz ple-
 beios: ingressus^o est em et qsi
 primordiū gerēdoz honozū
 snieqz in senatu dicēde. ex his
 sicut diximus qdam sunt q cā-
 didati pncipis dicebant: qz
 epistolas eius in senatu lege-
 rent.

De officio ptozis. Alpianus.

Titu. xij.
Pud filiū
 fa. pretorē
 pater eius
 manumit-
 tere^o pōt.

Paul^o.
Sed etiā ipm^o apud se-
 nati dari placet.

Ubi dicitur in tres par-
 tes. Prio ponitur thema. Se-
 cūdo elicitur ex eo tres que-
 stiones s; glo. Tertio iura in
 creato a ppo extenduntur ad
 creatū ab impatore. scda ibi:
 sed nichil ei. tertia ibi: qd. Et
 breuiter hoc intēdit. Propter
 publicā vtilitatē r eōm erro-
 rē pretura seruo decreta eum
 pretorē efficit: gesta tenet: et
 seruū in libertate deducit. Et
 hec sunt vera in pretore crea-
 to a populo ro. multomagis
 si ab imperatore. hoc. d. fm
 Guil. Bar. Alpianus.

Barbarius philippus
 cuz seruus fugitiu^o eēt
 rome pñurā petijt: r pto: de-
 signatus^o est: sed nichil ei ser-

Barbarius tria querūt in hac lege. primo an
 do an ea que gessit seruenf. Tertio an libertatem fuerit
 consecutus: pme nō rñ det fm quosdam. secunde sic. itē
 tertie s; pñse: vt dices exponendo litteram.
Designatus. et quomō hoc fuit cū in legē iul. am-
 bitus cōmiser. vt. C. de epif. et cle. l. si quez. Rñ. fieri nō
 debuit: factū in tenuit. Idē r eo q symonace ordinaf.

legēdis libus et
 isti erāt illustres.
 vt h. r. s. d. ori. in.
 l. ij. s. r qz vt dixi-
 m^o. r. s. deide cuz
 erariū. s; azo di-
 xit hūc vltimū nō
 esse illustrē.

Ingressus. i.
 eē qstozē est igref
 sus siue adit^o ad
 maiores honores

**De officio pto-
 nis.** hucusqz de
 illustrib^o: nūc de
 spectabilib^o. naz
 pto: est spectabi-
 lis. vt i. aut. d. ap.
 colla. iij. s. sñ qz
 mō. Accur.

Paul^o.
Sed etiā ipm^o apud se-
 nati dari placet.

Ubi dicitur in tres par-
 tes. Prio ponitur thema. Se-
 cūdo elicitur ex eo tres que-
 stiones s; glo. Tertio iura in
 creato a ppo extenduntur ad
 creatū ab impatore. scda ibi:
 sed nichil ei. tertia ibi: qd. Et
 breuiter hoc intēdit. Propter
 publicā vtilitatē r eōm erro-
 rē pretura seruo decreta eum
 pretorē efficit: gesta tenet: et
 seruū in libertate deducit. Et
 hec sunt vera in pretore crea-
 to a populo ro. multomagis
 si ab imperatore. hoc. d. fm
 Guil. Bar. Alpianus.

Barbarius philippus
 cuz seruus fugitiu^o eēt
 rome pñurā petijt: r pto: de-
 signatus^o est: sed nichil ei ser-

Barbarius tria querūt in hac lege. primo an
 do an ea que gessit seruenf. Tertio an libertatem fuerit
 consecutus: pme nō rñ det fm quosdam. secunde sic. itē
 tertie s; pñse: vt dices exponendo litteram.
Designatus. et quomō hoc fuit cū in legē iul. am-
 bitus cōmiser. vt. C. de epif. et cle. l. si quez. Rñ. fieri nō
 debuit: factū in tenuit. Idē r eo q symonace ordinaf.

fili^o p
 dignita-
 tē efficit
 tur sui
 iuris.

Un^o qñ-
 qz vicez
 duozū
 obtinet

Ep̄mo: n̄ā et ipse ordinē et dignitatē h̄y. ar. I. q̄. ap. st. l. i. §. bi-
nace or
dinat
ordinē
e digni-
tatem
amittit.

nā et ipse ordinē et dignitatē h̄y. ar. I. q̄. ap. st. l. i. §. bi-
nace or
dinat
ordinē
e digni-
tatem
amittit.
de ambi. l. i. ac.
a. Latuit. sc̄z hoc an fuerit ser-
uus. Accur.
b. Fictus sit. huic q̄stioni p̄me
sz quosdā nō r̄-
det. sed dicunt q̄
non fuit p̄tor et p̄-
eis est. I. d. de curi.
l. herēnius. item
q̄ dz dicit q̄ talis
fuerit medio t̄p̄e
q̄lis postea dep̄re
hendit. et sic ser-
uus. vt. C. si ser.
expor. l. moueo.
l. si tu dicas huic
q̄stioni r̄nderi ibi
s̄. sz nichil ei r̄.
et sic fuit p̄tor. nā
cū incertū est ali-
quid p̄inde est ac
si nec illud sit. vt
C. de testa. l. i. et
insti. de testa. §. sz
cū aliq̄s. nec ob.
d. l. herēnius. qz
ibi solū salarium
nō facit. hic autē
est plus. f. cōis er

ror q̄ facit ius. I. de suppl. leg. l. iij. in fi. Itē non ob. lex
illa moueo. qz hic medio t̄p̄e fuit liber. vt in fi. hui⁹ le-
gis dicā. et sic nō obstat. I. si quis cau. l. si quis seruū.
c. Dicemus. nūc ad sc̄bam q̄stionē. p̄cedit. Accur.
d. Que dicit. p̄nsciando inter litigatores. Accur.
e. Deceuit. edicta. p̄ponēdo f. Domēti. dicem⁹
s. Uel lege. l. iudicio ordinario peracto.
h. Alio iure. f. efordi. vt p̄ officii iudicis de quo ma-
i. Reprobati. et sic soluta est sc̄ba (gis dubitabaf.
q̄stio. nā et libertas data ab eo q̄ postea puus p̄nuncia-
tur valet. vt. I. qui et a quib. l. cōpetit. Itē pro hoc est. I. d.
testa. l. ad testū. et C. de sentē. l. ij. Et nō. hic q̄ circa fa-
ctū error cōis facit ius. sic et. I. de suppl. leg. l. iij. in fi. et
C. de testa. l. i. et I. ad macedo. l. iij. Item nō. qd bene ge-
stū est nō dz ex alio euentu resciscitari. sic. C. de admi. tu-
to. l. sancimus. et I. de tit. actu q̄ p̄tius. l. i. in fi. et. l. ij. et I.
de do. aut. iij. pos. l. si non ex pecunia. §. i. et I. de reb. eo. q̄
sub tu. l. fi. arg. cōtra. I. de nego. gest. l. qui alienā. §. q̄b̄.
sed ibi non fuerat legitime factum.

Error
cōis fa-
ctus.

h. Humanus est. q. d. de iure stricto aliud eēt. Et sic
nō. q. benignitas p̄feratur rigor. vt. I. de pactis. maio-
rem. et C. de iudi. l. placuit.
l. Seruo. etiā existēte in seruitute si voluisset. f. tol-
lere legē illā que cōstituit seruū nō posse frui dignitate.
m. Effecisset. l. efficere potuisset. vel credimus q̄ fe-
cisset potius q̄ dignitatē eriperet. Sed an hoc casu q̄si

uitutem obstitisse ait p̄dopo.
quasi p̄tor: nō fuerit: atquin
verū est p̄tura eū functū: et
tñ videam⁹ si seruus q̄ diu la-
tuit⁹ dignitate p̄toria funct⁹
sit⁹. Quid dicem⁹ an que di-
xit⁹ q̄ deceuit⁹ nulli⁹ fore mo-
menti⁹: an fore p̄pter utilitatē
eoz q̄ apud eū egerint vel le-
ge⁹ vel quo alio iure⁹. Et ve-
rū puto nichil eoz reprobari⁹
hoc enī humanius est⁹. Cum
etiā potuit popul⁹ ro. seruo
decernere hāc potestatē. Sz
et si scisset seruū esse: liberem
efficeret⁹. Quod ius multoma-
gis⁹ in imperatore obseruan-
dum⁹ est. Idem.
P̄tor: nec tutor⁹ nec
specialē iudicē ipse se
dare potest⁹.

**De officio p̄fecti vi-
gilum. Titu. xliij.**

**Hec lex primo ponit: qua-
liter p̄fecti vigilū in principio**

ro: q̄ facit ius. I. de suppl. leg. l. iij. in fi. Itē non ob. lex
illa moueo. qz hic medio t̄p̄e fuit liber. vt in fi. hui⁹ le-
gis dicā. et sic nō obstat. I. si quis cau. l. si quis seruū.
c. Dicemus. nūc ad sc̄bam q̄stionē. p̄cedit. Accur.
d. Que dicit. p̄nsciando inter litigatores. Accur.
e. Deceuit. edicta. p̄ponēdo f. Domēti. dicem⁹
s. Uel lege. l. iudicio ordinario peracto.
h. Alio iure. f. efordi. vt p̄ officii iudicis de quo ma-
i. Reprobati. et sic soluta est sc̄ba (gis dubitabaf.
q̄stio. nā et libertas data ab eo q̄ postea puus p̄nuncia-
tur valet. vt. I. qui et a quib. l. cōpetit. Itē pro hoc est. I. d.
testa. l. ad testū. et C. de sentē. l. ij. Et nō. hic q̄ circa fa-
ctū error cōis facit ius. sic et. I. de suppl. leg. l. iij. in fi. et
C. de testa. l. i. et I. ad macedo. l. iij. Item nō. qd bene ge-
stū est nō dz ex alio euentu resciscitari. sic. C. de admi. tu-
to. l. sancimus. et I. de tit. actu q̄ p̄tius. l. i. in fi. et. l. ij. et I.
de do. aut. iij. pos. l. si non ex pecunia. §. i. et I. de reb. eo. q̄
sub tu. l. fi. arg. cōtra. I. de nego. gest. l. qui alienā. §. q̄b̄.
sed ibi non fuerat legitime factum.

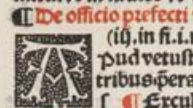
ignorauit fuerit liber. dic q̄ sic me oēs decipiant. vt. C.
de lati. l. i. tol. §. sz qd si dñi. l. z hec lfa obscure p̄rāscat.
n. Multo magis. immo perinde debuit dicere. vt. C.
de adop. l. ij. in fi. sed idco dixit qz facilius cōsentit fo-
lus p̄nceps in manumittendo vel aliud faciendo q̄
populus. vt. I. de
libe. vni. l. i. et. I. d.
arbi. l. itē si vnus
sz p̄cipalit. vn-
de p̄rlius. Wil-
le hoim species:
et rerum discolor
v̄sus. Uelle suoz
cuiz est: nec vo-
to v̄uit vno. Et
fm hoc dices qd
ius. f. in conferen-
do libertatem nō
dico in faciendo
seruū p̄torē: im-
mo et idē de p̄to-
re. Sed an vel im-
perator vel popu-
lus teneat ad p̄-
cis serui. Rñ. nō
maxime si p̄pter
publicā v̄nitatē
faciat. vt. C. pro
q̄b. cau. ser. libe.
accipi. l. antepe.
Et sic nota qz ex
causa iusta prin-
ceps alienū suū
manumittit. non
alio vt puto. quia
licet oia p̄cipis
intelligantur. ve-
rū est quo ad p̄-

fuerūt inuētī et creati et a quo.
sc̄do dicit qd sit eoz officii et
circa q̄ habeāt iurisdictionē. et
hoc dicit tot⁹ tertius. secunda
in. l. iij. ibi. cognoscit. Pau.
Pud vetu-
stiores in-
cēdis ar-
cēdis triū
uiri perāt
qui ab eo
qz excubi-
as agebant etiā nocturni de-
cti sunt. Interuenebant non
nunq̄ et ediles et tribuni ple-
bis. Erat aut familia publica
circa portas et muros disposi-
ta: vñ et si opus eēt vocabat⁹
fuerāt et p̄tuate familie q̄ in-
cēdia vel mercede v̄l gra ex-
tinguerēt. Deinde diuus augu-
stus maluit p se huic rei con-
suli. Ulpianus.
Luribus vno die incē-
dis exortis. Paulus.

as agebant etiā nocturni de-
cti sunt. Interuenebant non
nunq̄ et ediles et tribuni ple-
bis. Erat aut familia publica
circa portas et muros disposi-
ta: vñ et si opus eēt vocabat⁹
fuerāt et p̄tuate familie q̄ in-
cēdia vel mercede v̄l gra ex-
tinguerēt. Deinde diuus augu-
stus maluit p se huic rei con-
suli. Ulpianus.
Luribus vno die incē-
dis exortis. Paulus.

tectionē. vt. C. de quadri. p̄scrip. l. fi. in prin.
o. Observandum. f. hodie. vt. §. de consti. prin. l. i.
P̄tor. tutorem. vt. I. de tu. et cu. da. ab his. l. iij. et
I. de offi. p̄fess. l. v.
q. Dare p̄t. sed cur sec⁹ in emācipatiōe. vt. §. e. l. ij. q̄
est §. sol. illud honor est. vt insti. p̄ quass p̄o. no. acq. §.
hoc quoz. et §. vl. in p̄n. tutela est onus et suspect⁹ p̄t-
mitur q̄ se ingerit. vt. I. de p̄cura. l. q̄ oia. eadē rō p̄t af-
signari in iudice. nāz ibi est onus: sed certe et honor. vñ
redde aliā rōz. statuti est et vt a delegato appelles ad
delegantē. si q̄ ipse se daret iudicē ab eo ad seipm appel-
lare. qd ratio p̄hibet. vt. C. de ap. l. eos q. et C. de ep̄is.
au. aut. si qz litigantū. et p̄terea h̄ d̄ q̄ nō dat se turo-
rē. ibi. f. §. e. l. ij. se nō emācipat: imo ali⁹ emācipat et ipse
p̄sentit et sic nō est §. sed tūc est §. I. de offi. p̄f. l. ij. sed ibi
nō se sed aliū. dic ergo in turore: quia suspectus p̄sum-
mitur. et in iudice vt diximus propter appellationem.
De officio p̄fecti vigilū. hic spectabilis est. vt. I. e. l.
ij. in fi. i. rñ. Accursus.

De officio p̄fecti vigilū. hic spectabilis est. vt. I. e. l.
ij. in fi. i. rñ. Accursus.
Pud vetustiores. triū uiri. forte qz q̄libet eoz
tribus perāt q̄ custodiā ignis habebant.
sz Excubias. i. nocturnas vigilias.
sz Ediles. sic dicit qz curā edis hēbēt et edēdo p̄asa: Ediles
libi vt sanayēderēt. vt dicitur. I. de edil. edic. l. i. p̄mo rñ. quare
sz Uocabat. qz illa familia vocabat hoies vocid⁹ et sic vocē-
zornibus vt iurent ad extinguendum ignem.
d. i.

Am salutē. cesarē. de seipso loquitur impator in scia
b Spectabili. qd hic dicit pfundit (psona.
pla. q dicit pfectū vigilū nō esse spectabile rōne subdi-
ta: qz in codice ponitur post p̄sīdē qui est clarissim⁹. vt
C. de pua. car. l. i. sed certe hic iter spectabiles ponit. er
go ē spectabilis.
et hic expresse di-
cit. s; quōd est spe-
crabilis cum nec
magistrat⁹ sit. vt
S. sou. iur. l. ij. s.
r hec oia. que est
ptra: Rñ. dupler
est pfect⁹ vigilū.
vnus q̄ est cesar⁹
iperio p̄stitur⁹ et
de eo h̄ dicit r est
spectabilis. est et
alius q̄ perat an-
tiquo tēpore ex-
cubūis nōdū sibi
collata dignitare
p̄ncipē. ille nō
erat magistrat⁹.
e C. furib⁹. mo-
dice puniēdo: vt
subijcit. non capi-
talit: vt dicit. Acc.
d C. persona sit.
pone de hoc exē-
plū. vt. J. e. l. fi. nē
in qualibet capi-
tali cā est idē vt
nō cognoscat. vt
C. eo. l. i.
e C. plerūq; im-
mo semp cū cul-
pa. vt. J. de peri. r
cōmo. rei vēdi. l.
si vēdita. q̄ est J.
Solu. illa gñali-
tas est cū hoc tē-
peramēto intelli-
genda.
f C. In sfulis. i.
domibus. r poni-
tur iprope nomē
isule. pprie autē
significat terram
sq̄ circūdatā. vt
isti. de re. diui. s.
insula. Accur.
g C. De suis. itē
de liber. h̄ñ p̄tē.
vt. C. s. abo. falla-
citer. s. q̄ si inge-
nuoz. r. J. s. q̄stio.
l. vnus. s. testes.
et p̄tē hic distigui vt dicimus. J. loca. l. dñs horreoz.
h C. Coerrare. i. frequēter ire q̄st errando: vt nō teneat
viā rectā: vt sic citi⁹ capiat aliquē malefacientē: vel dic
coerare. i. frequēter p̄cipere: a cō: qd est simul. et sic de-
notat frequētiā r hero heris. i. p̄cipio p̄cipis: r descē-
dit ab hero. i. dño. vt. J. ad le. aquil. l. itez mela. s. legis. q̄

Am salutē reipublice
tueri nulli magis cre-
didit cōuenire nec k̄uū suffice-
et rei q̄ cesarē. Itaq; septe-
cohortes optimis locis cōsti-
tuit: vt binas regiones vrbis
vna q̄q; cohortis tueat: p̄posi-
tis eis tribunis r sup oēs spe-
ctabil⁹ viro p̄posito q̄ p̄fect⁹
vigilum appellat. C. Logno-
scit p̄fect⁹ vigilū de scēdiarijs
r effractorib⁹ / furibus / r apto-
ribus r receptorib⁹: nisi li q̄
tā atrox atq; tā famosa p̄so-
na sit⁹ vt p̄fecto vrbis remit-
tāt. r q; plerūq; incēdia cul-
pa sūt inhabitātū: aut fustib⁹
castigat eos q̄ negligēt ignē
adhībuerūt: aut seuera iterlo-
cutione cōminat⁹ fustitū casti-
gationē remittit. C. In fracture
sūt plerūq; i sfulis horreisq;
vbi hoies p̄ciosissimā p̄tē for-
tunarū suaz reponunt cū vel
cella effrangit vel armariū v̄
archa r custodes plerūq; pu-
niūtur: r ita diu⁹ ātonim⁹ euri-
thio claro rescripsit. ait enim
posse eū horreis effract⁹ q̄dēz
h̄re de suis custodibus: s; in
illis ipsius impatoris portio
eēt. C. Scēdū est aut p̄fectū
vigilū p̄ totā noctem vigilare
ōbere r coerrare: calciatū cū
armis r dolabris: vt curā ad-
hibeat: oēs inq̄linos admo-
re ne p̄ negligentia aliquā in-
cēdij casus oriat. p̄terea vt
aquā vnusquisq; inq̄lin⁹ in ce-
naculo suo habeat iubet⁹ ad-
monere. Aduersus capfari-
os m̄ qz qui mercede seruāda

solet precipere. et sic scribit p̄ vnū r hec dictio coerare.
i Dolabris. gen⁹ armoz. k Jubeur. s. a lege.
l Admonere. scilz p̄fectum vigilum.
m Aduersus capfarios. als d̄ capfari⁹ q̄ libros por-
tat. vt. J. de manu. vin. l. si collectaneus. in pun.

Capfari-
rius qd
sit.

in balneis vestimenta suscipi-
unt iudex est cōstitutus: vt si
quid in seruandis vestimētis
fraudulēter⁹ admiserint: ipse
cognoscat. C. Iulianus.

Apatores seuer⁹ r an-
tonin⁹ iunio rufino pre-
fecto vigilū ita rescripserunt:
Insularios r eos q̄ negligē-
ter ignē habuerūt ap̄ se p̄t
fustibus r flagellis cedi iube-
re: eos aut qui dolo fecisse in-
cēdiū cōuincētur ad sabium
cilionem p̄fectū vrbis ami-
cū nostrū remittere: et fugiti-
uos conquirere eosq; domi-
nis reddere debet⁹.

C. De officio proconsulis
et legati. Titu. xv.

Procosul anteq̄ ingredia-
tur prouicia sibi deputatā in
risditiōne voluntariā exerce-
re p̄t nō p̄tētosam: s; legat⁹
procosulis nullā. h. d. vsq; ad
l. obseruare. itellige fm Suii.
q; respectu iudicis est neces-
saria: licet respectu partū sit
voluntaria. C. Iulianus.

Procosul
vbiq; q̄dēz
pconsula-
ria isignia
h; statiat-
q; vrbem
egressus ē:
p̄tāt⁹ aut nō exercet nisi i ea
puicia sola q̄ et decreta⁹ est.

O mnes p̄cosu-
les stati q̄ vrbē egressi
fuerit h̄nt iurisditiōez: sed nō
p̄tētosam s; volūtariā: vt ec-
ce manumitti ap̄ eos p̄nt tā

n C. Mercede. cō-
struta vel a dño
balnei: vel ab eo
qui se lauar.

o C. Constitur⁹.
p̄fectus. Accur.
p C. Fraudulen-
ter. quia facit q̄
ali⁹ surripiat ves-
timenta.

I n Insularios. i.
dominos editū.

r C. Remittere.
vt ille grauiorēz
penam imponat
vt. S. l. iij. s. l. fi.
et. J. de incen. rui-
nau. l. pe. r dic re-
mittere. i. debet.
q̄d est in fi.

f C. Debet. s. p̄e-
fectus vrbis. im-
mo p̄fectus vrbis.
lū. et est hoc vnū
de p̄ceptis natu-
ralis iuris. vt. S.
de insti. r iur. l. in-
sticia. s. l. Accur.

C. De officio pro-
cosulis et legati.
hic spectabilis ē
vt in aut. de non
alie. s. fi. col. ij. de
appella. s. simili.
col. iij.

Rocon-
sul. id
est con-
sul p̄-
cul missus.

v C. p̄tātē. i. iur-
isditiōne conten-
tiosam: s; volūta-
riam sic. vt. J. l. i.
pri. et facit. J. l. fi.
r de off. p̄s. l. iij.

r C. Decreta. i.
q̄ data ē ei fgēda
O mnes. p̄ten-
tiosa d̄ q̄ reddidit
in inu. tū. vt. J. de
ditio cō

hb. ob. l. iter stipulatē. s. i. r. J. de iur. om. iudi. l. fi. r si q̄s
ius di. nō obtē. l. i. volūtaria p̄o d̄ q̄ inter volētes tātū r volū-
taria. i. filios referē impioze ponit: put ad libos (vt h̄ subijci-
act. s. pecu. est āna. l. i. s. i. sic q̄ hbū semel possit. p̄p̄ r l.
p̄ioze ponit. vt. J. si cer. pe. l. certi p̄dictio. r J. s. ma. tēta.

Insula
proprie
qd sit.

Juris
ditio cō

l. si ita. r. C. de usufru. l. q. r. C. q. d. m. ac. p̄u. er. l. l. in p̄n. sic et in hoc sophismate. h̄ homo r̄ secana currūt. cū secana q̄d est flumē parisē se non currat sed labatur.

Calē. imo v̄ q̄ habeat. v̄. J. d. manu. vin. l. ap̄ p̄. cōsulē. q̄ est J. sol. ibi postq̄ est igressus puincia h̄z. hic aut nō h̄z fm. R.

alij dicit non h̄z ex se et post igressum: s̄ h̄z b̄n̄ficio r̄ p̄m̄ssioe et ḡna liter facta a p̄con sule. ar. J. d. of ei⁹ cui mā. est iuris. l. cognitio. v̄ dic necesse eē vt sp̄ā lis fiat p̄m̄ssio in talib⁹ actis etiaz post igressus. r̄o dē mō solut. J. e. l. p. q̄ est contra.

Ec. legis. l. actus legitimus anteq̄ igrediatur puincia.

Buare. h̄o spiritus. Ar. J. platos requirentes p̄curationē a clericis in ciuitas sib⁹ ad q̄a uenit.

Seratores. q̄ vulgo scarij bonie. castaldi in tuscia appellant fm b̄adū: imo beroarij vocant. r̄ h̄is habet. C. de stra. l. l. lib. xij. q̄ est contra. solu. vt ibi.

Milites. iusticie. Accur.

Proficisci. r̄o r̄ vindicta exigat. i. r̄obilita v̄dicia. vt resoluaf substātiū in adiectiū: sed nō videt maritū. p̄yro re cōueniri debe. vt. C. ne v̄roz p̄ mari. l. ij. r̄. iij. q̄ sunt J. Sol. hic marit⁹ magis ex sua culpa q̄ alte rius cōuenit. In culpa est em̄ qui secū duxit v̄roz

scut in caupone nauta r̄ stabulario p̄tingit q̄ v̄tī opa maloz holm. vt isti. de ob. q̄ ex q̄s deli. s̄. pe. sic r̄ in suo cōmodato q̄ perijt sub machina q̄ male erat ligata. vt J. como. si v̄ certo. s̄. s̄. iter d̄. in. fi. s̄. Si ḡ ip̄a surripuit nunq̄d actioe furti marit⁹ cōuenit. p̄pter suā culpā vt dixi. R̄. q̄dā q̄ sic: nec t̄ā infamat q̄ alieno note: l̄z p̄.

pter suā culpā cōueniatur. vt J. de his q̄ no. l. furti. s̄. si quis alieno. tu dic tutius: vt in factū actione nō furti teneat. itē hec habz locū in pecuniarijs. in criminalibus autē in ip̄am v̄roz datur iudiciū. vt ar. C. de iniur. l. h̄. s̄. C. Sol. ita. l. vos dilex: vos v̄roz honozati r̄ ab ini micia defendi.

eni cōgruēs vt vnusquisq̄ in p̄ria sua eum excipiat. Recte autē et ord̄ne faciet: si edictū decessorū suo miserit: significetq̄ q̄ die fines sit ingressur⁹ plerūq̄ eni incerta hec r̄ iopi nata turbāt puiciales r̄ act⁹ ipediūt ingressus¹. Hoc etiā eū obfuarē^m op̄z vt p̄ eā partē puiciā igrediat p̄ quā igrediat moris est: quā greci

appellāt. et obfua re in quam primum ciuitatez veniet vel applicet. Magni eni faciūt puiciales fuare s̄ bi p̄suetudinē istā r̄ h̄mōi p̄ rogatiuas. Quēdā prouincie ēt hoc h̄nt vt p̄ mare in eā puincia p̄con sul ventat: vt alia sc̄z vsq̄ adeo vt imperator n̄ antonin⁹ august⁹ ad delideria a sianoz rescripsit p̄cōsulū necessitatē imposita per mare a sian applicare. et metro polim ephesim primam attin gere.

Post hec igressus puinciam mandare iurisdic tionē legato suo debet: nec ante hoc facere q̄ fuerit prouin ciā igressus⁹. Est enim per q̄ absurdum anteq̄ ipse iurisdic tionē nanciscatur⁹ (nec enim prius ei cōpetit q̄ in eā puin ciā venerit) alij eam mādare quā non habet. Sed et si ante fecerit r̄ ingressus prouin ciā i eadē volūtate fuerit: cre dendum est videri legatū ha bere iurisdictionem nō exinde ex quo mandata est: s̄z ex quo prouinciam procon sul ingres sus est.

Idem. Op̄z ne i hospitijs p̄bē dīs oneret puincia: vt impa tor n̄ cū pre aufidio seueria no rescripsit. Nemo p̄cōsulū stratores suos h̄re p̄or: s̄z vice eoz milites ministerio ip̄ uicijs fungunt. Proficisci⁹ au tē p̄con sulē mel⁹ q̄dē est sine v̄roz: s̄z cum v̄roz p̄t dū mō sciat senatū cocta et me salla p̄sulibus cōsulisse futurū vt si q̄d v̄rozes eoz q̄ ad officia p̄ficiscunt deliquerint: ab ipsis r̄o et vindicta exigatur.

Anteq̄ p̄o fines puicie de crete sibi p̄cōsul igressus sit. edictū d̄z de aduētū suo mit tere: p̄rinēs cōmēdationē ali quā sui⁹ si q̄ ei familiaritas sit cū puincialib⁹ vel cōiunctio. r̄ maxie excusando ne publi ce vel priuati occurrant⁹. Est

alū eam r̄z. et q̄d sub̄ic̄t hic est iterpositio. sic J. d. regu. tur. l. nemo plus iuris. s̄z arg. J. d. de acq. re. do. l. nō est. r̄ C. credendū. No. sufficere nō reuocare. l̄z datio non tenuerit. vt. C. d. dona. siue. J̄tē no. act⁹ viuentiū esse in pendētī. vt. J. cōta p̄c. l. h̄. in fi. J̄tē no. rati habitionē nō retrorahj. vt. J. de his q̄ no. infā. quid ergo. in princi. d ij

Occurrant. dicens nolo q̄ a uocemini a nego cija v̄ris. q̄d gra ue ē: vt. J. quē ad. te. ape. si quis ex signatoribus.

Excipiat. hec sunt de h̄is suis. Accur.

Act⁹. i. acti ones et negocia tiones eoz. Acc. l. Ingressus. id est igressus p̄ cōsul turbāt. ac. m. Obseruare. sc̄z op̄ier. Accur.

Cōsuetudi nē. No. de vi r̄ au toritate p̄suetu dinis. sic r̄ J. e. si i aliquā. et hoc q̄n est p̄babilis: fec⁹ si improbabilis. vt C. de v̄sur. l. eos. s̄. cetos. et i aut. vt nulli iudi. s̄. i. col. ix. Accur.

Webz. i. p̄t p̄ legē. vt. J. e. l. so lent. s̄. sicut. et J. d. iudi. cū p̄or. s̄. i. r̄ sic ponit. J. de le ga. ij. l. h̄. q̄s fusi. s̄. si iter. in fi. s̄. r̄ J. de here. l. i. l. i. r̄. et. J. an p̄ ali. eā appel. l. ij. sic e⁹ p̄t p̄ d̄z ponit vt. C. d. p̄ca. in. l. ij. in fi. r̄ J. mā. si mandauero. s̄. si. et. J. qui porio. in pig. ha. creditor. i. r̄. et. J. de qui. re. ad eundez. in. ea. l. l.

Ingressus. hodie contra: vt dices J. l. proxi. q̄ Nanciscat.

Cōsue tudinis auctori tas.

Act⁹ vi uentū sunt in suspen so.

Marit⁹ an v̄roz cōueniri possit.

Liber primus.

Aliqui necessarii. et sic specialis erat hic casus illi alii non. ut. §. in fi. l. i. p. i. §. hodie vicarium siue delegatum constituit cum ipse non dicitur venire: vel si potest exire de provincia: quia omnia sunt quae ipse proconsul propter mortis illationem et metu abscissionem ut i. aut. de col. §. ad hoc. phibem. col. ix. b. **S**it. rñ. certe bene potest.

Solent custodiarum. i. custodiarum personarum. ut sic priores ponant pro cōtēto. et sic exponantur ut prauidi. cu. i. custoditas pfoas et tūc legatus faciet ea quae dicitur C. de custo. reo. l. fi. r. C. de epi. audi. l. iudices. vel dic custodiarum pro prie poni. nā r ip si custodes sunt pu niēdi si dīnquāt in custodiēdo. ut J. de custo. reo. l. carceri. r. l. milites. Accursius. **D** Ad se. i. ad proconsule. **E** Liberet. ut cōdēnet nocentē quōd nō potest facere legat. ut. Leo. l. si quid. r. J. de iur. l. nō potest. r. J. de offi. eius cui mā. est iurisdī. l. i. fi. **M**andati. i. delegatiōis. Accursius. **G** Extraordiarum. speciale est. **H** potest. i. i. mē. ipiū. Accur. **C** Cohertiōis. etiā ad cognoscē dū nisi in hoc legato ut dixi. §. in alio legato trāsit modica cohertio ut. J. de offi. ei. cui man. est iurisdī. l. fi. §. fi. nō que sit me rum vel mixtum imperium ut hic. **N**on possint. Imo potest. ut. C. e. l. i. que est contra solū. non potest ut iudicet: potest ut audiat et proconsuli referat. ut ibi. r. §. pri. itē videt quod possit iudicare legat. si cut facit in suspecto tutore ut. J. de suspec. tuto. l. i. §. damus. et in fi. de suspec. tuto. §. i. que est contra. fo. in le gato proconsulis duo specialia sunt. primum quod de om ni crimine cognoscat ut hī dicitur: licet alius delegatus non possit nisi in casu necessitatis. ut. J. de offi. eius cui mā. est iurisdī. l. i. §. i. secundū quia suspectum tutorem remouet: licet alius delegatus de remouendo tantum cognoscat. ut. J. de suspec. tuto. l. i. §. an aut. non autem

Legat proconsulis duo specialia sunt. primum quod de omni crimine cognoscat ut hī dicitur: licet alius delegatus non possit nisi in casu necessitatis. ut. J. de offi. eius cui mā. est iurisdī. l. i. §. i. secundū quia suspectum tutorem remouet: licet alius delegatus de remouendo tantum cognoscat. ut. J. de suspec. tuto. l. i. §. an aut. non autem

ut remoneat. ut. J. ad tur. l. i. §. suspecti. **L** Adimere. ut. J. de iudi. l. iudicium. **M** Deber. ex honestate. potest tamen ut praediximus proxime. et in auten. de iudi. §. si ho iudex. col. vi. sic. C. de pig. l. i. q.

neat: neque auare modū xeniorum excedat: quā rē diuus seuerus et ipator antoninus elegatissime epla sūt moderati: cuius epla pba hec sūt. qstū ad xenia prinet: audi quod scimus verus puerbiū ē.

Neque omnino neque sepe: neque ab oib. accipe debere. nāz valde inhumanū ē a nemine accipe: §. passim viliissimū et per oia auarissimū. r. qd mā datis pmet: ne donū vel munus ipse proconsul ut quod in aliquo officio ē accipiat emat ve quod nisi victus quotidiani cā ad xenia iā nō prinet: §. ad ea quae edulū excedat vsū: §. nec xenia pducēda sunt ad munerum qualitatem.

Proconsul dicitur obseruare ea quae fieri describunt et i. puicia si bi deputata hz pleniorē pātē oib. pter principē. de cā tñ q vertit iter fisci r priuatū nō cognoscat hz cognoscere possit. h. d. vsq. ad §. vbi decretū in. l. nec quicq. **I** dem.

S In aliquam celebrē ciuitatem vel puicē caput aduenerit: pati debet cōmendari sibi ciuitatē laudē: quae suas nō cū grauitate audire cum honori suo prouincia les id vendicent. r fertas secundū mores et consuetudines que retro obtinuit dare

id est necessitatem. Et sic no. quod sit gratis non debet ad necessitatem deduci. et sic facit pro rustico qui aliqd factū hī prestitit aliquandū. sic. J. de annu. le. seio. §. i. et. C. de debz ad agrico. et cens. l. i. litibus.

S In aliquam. hec lex docet mores presidentium tate deduci.

et bene seruant ea italici. Accur.

Caput. que est metropolitana.

Suas. proconsulis vel ciuitatis.

Cōsuetudinē. No. pro consuetudinibus collegiorū. sic. §. eo. l. iij. §. etiam hoc.

Dare. id est datas obseruare r confirmare. sic. J. de ver. signifi. l. lege. nā nouas dare non potest. ut. C. de ferijs. l. a nullo.

Priecipē. quae sic fieret per saltū quod per gradū fieri debet. ut. J. de ap. l. i. peratores. i. rñ. r in autenti. de man. pri. §. sit tibi qz. col. iij.

Respondere de iure cū cōsilio sapientis: cū ipse sit laicus: non de facto. ut. J. de iudi. l. eum. §. i.

Vetus. puer bium. h. h. subaudi tamen scōz yr. neque omnino neque sepe: neque ab omnibus hominibus: vel dic de littera quae sequit.

Sed passim scilicet accipere: id est sine blectu. ut. J. de ritu nup. palam.

Auarissimū sic phibit: et sic mediū tenēdū est ut. J. de pig. ac. si seruos. r in fi. huius. l. et J. man. l. ita tamen.

Nisi. ab emptione excipit.

Non prinet et sic appellatiōe doni vel muneris continetur xenia per interpretatiōem. pertinet tñ ex verbi significatiōe. ut. J. ti. ij. l. plebis cito.

Qualitatē.

Gratia factū hī debz ad necessitate duci.

A Ops. si tñ sunt muri civitat' vel castri nō fiat sine licētia pncipis vel sui. pconsulis. vt. s. d. re. diui. l. sacra. s. penul. 2. dic vt ibi.

B pponere. nec emi sufficit. pponere nisi r ppositi gerat. vt. i. ad tertu. l. i. s. nō solū. r. s. seq. r. s. qd in. Ac.

C Ministeria. id est ministros militares.

D Cū plenissimā. cui adheret merō imperium: plenior cui adhe ret mixtum. semi plena cui modica coertio: vt. i. de legato. vt. dixim. J. de of. eius cui man. est iuris. l. si na. in fi.

E Omnium. scz magistratum.

F Dicitur. ex cepto cōsule q pze rat senatorib' et p'fec. pze. qui ma gnu hnt priuile giū. vt. s. de offi. p'fec. pze. l. i. s. h'is cunabulis.

G Et quicqz. melius. Do no meli' inuenit vt h. r. C. d. p'cu. ep'gēdi. r. i. d. s. d. ob. l. vbi autē nō. s. i. vel electiue. s. q' sunt ille q p' curatozem celat' respiciūt. rñ. si a gatur iter fisci et puuatum. vt. C. vbi cā sta. i. adu. dū. r. C. si aduer. fisci. l. i. r. i. j.

H Ubi decre tū. si vis oia h'fe

plana dic decretum. i. diffinitiu sentētia. nā tunc plibellū. i. p' sniam partib' absentib' datā: r. ad eas partes velut ep'lam missam ferri nō pōt. et sic ēt seqntē regulā hic itellige: vt h. r. J. de re iudi. l. de vno qz. et. C. de sen. ex peri. recitā. l. i. Sed iterlocutoria pōt absentib' parti bus ferri. vt. J. de ar. die p'ferre. in sñ. Itē qd dicit cāe co gnitionē dic. f. plenā qd est vbiqz est dāda diffinitiu vt. C. de iudi. l. iudices. Alij dicit p libellū. f. datū iudi ci. vt. f. nō debeat dari libell' r erit exēplū in trāfactiōe alimētoz r in alienatiōib' rez minorz in s'lib'. h'ac re proba. nā excusatio a tutela nō dat nisi cā cognita: et tñ libell' dari dz. vt. J. de excu. tu. l. scire opz. s. p' r. r. qd d' in eo. si. l. excusare. est verū de abñte vt abñsa p' eplam r p libellū nō possit se excusare: p' sēns hō sic. Tertū dicit p libellū. f. datū ab ordinario alicui delegato in quo cāe demādatio cōtineat et hec v' cōis posito. Op. ergo de in iteg. resti. que dat causa cognita. vt. J. de in ite. resti. l. oēs. et tñ demādatur. vt. C. vbi et apud quē. l. si. s. in

ea spāle. Itē opponit de his que summam cognoscit tur. vt. J. d. of. ei' cui mā. est iurisdi. l. pe. s. vt r possessio. et. J. de v' in pos. m'f. l. i. s. si ea. r de s'lib'us q dices. J. ad exhi. l. iij. s. vbi dē. vt est actio ad exhibendū. rñ. locū h'fe regulā in his q plenā non semiplenā cause cognitionē desiderāt. Itē ep

rāt: p libellū nō possunt expe diri. **C** Circa aduocatos: pa tientē est pconsulē opz/ s. cū igenio ne p'ceptibilis e' videat ur. Nec adeo dissimulare si q's causarum cōcinatores v' redēptores dephēdat: eosqz solos pati postulari: qd' p edi ctū postulare pmittitur.

Proconsul de plano cogno scit inter parentes et liberos patronos et libertos obseqa non prestantes. h. d. Bar.

De plano aut pconsul pōt expedire hoc: vt obsequiū pa rētib' r p'ontis liberisqz p' tronoz exhiberi iubeat/ cōmi nari etiā et terrere filiū a p're oblatū: q nō vt opz cōuersari dicat. poterit de plano simili ter et libertū non obsequentē emendare: aut verbis aut fu stium castigatione.

Proconsul ordinē seruare dz circa aduocatos audiēdos r non h'ntib' aduocatos dare dz. et curare dz ne ibecilles a potētib' opprimant. h. d. vsqz ad finem. Barto.

Observare itaqz eū optet vt sit ordo altq's postulantū scz vt omnīū desideria audīā

gnoscat r alius det sniam. ad minus em ter dz audire qui iudicat. vt in au' vt de fun. seu fu. s. illud. colla. v.

Slofa hic laborat circa expositionē huius vocabuli libellus: sed vt ait budeus libellus hic accipit p rēq's ta r inde prodierit officia regia quos mg'os rēq'starū

Circa aduocatos. nec adeo dissimu: (vocat' lare. i. nimis vel intantū vt p'emptibilis videatur: sed medium teneat. vt. J. de offi. p'fesi. obseruandum. s. sed et in cognoscendo.

Causarum. f. falsarum causarum compositores. l. per edictum. p'positum. vt. J. de post. u. l. i.

De plano. q. d. in processu scilz eundo per palatū et sine cause cognitione. vt. J. de accu. leuia. et. J. de obse. l. i. C. de pa. po. l. iij. et. s. de offi. p'fesi. vt. l. i. s. cum pa tronus. et facti. J. de iurepa. l. i. r. l. diuus.

Ordo. no. ordinem esse seruādum. vt. J. de fideicō. l. i. generaliter. s. quid ergo.

Omnium. clientulorum. vt innuit statim. d iij

ne singularū cāp ciuiliū que fit ple nissime. vt. C. de iudi. l. iudices. et tñ demandat. vt C. q' p' sua iuris. l. i. Rñ. h' loq'ur de his q mag' tu dicio officio q' a ctionis iure expe diuntur: vt est in trāfactiōe alimē toz r l' bono. pos. dādus. vt. J. d. trāf act. l. cū h' s. si p' ter. r. s. s. nec. itē in dilatioe indul gēda. vt. C. d. di la. a pcedere. Itē oppo. C. de offi. ei' qui vicē alteri us ge. l. suggerē te. rñ. hi q in locū decedētū substi tutur nō habēt pzo delegatis: cū ordinariā iurisdi tionē a lege cōse quant. vt. J. d. tu. et cu. da. ab his. l. i. Quarto po nūt qdā casuz q nō possit delega re: vt vnus. f. scri bat sniaz r alij iu dici cōmittat le gēdam. vt. C. de sen. ex peri. reci. l. i. Uel vt ip'e co

Additō

Ordo seruandus ē.

Bono melius inuenitur.

a Datur id est defertur.
b Adhibuerit. f. aduocatos. et facit. C. de postu. p.
c Aduocatos. debeat. si tñ inuenire (uidendū.
 non possit. vt. f. de postu. l. i. §. ait pretor.
d Ad inuidiā. f. repumendā. cū em vilior videat tā-

tomū. et inuidet
 z ecōtra. sic Qua-
 tit. Inuidiā pla-
 care paras stru-
 te relicta.
e Cōia. f. que
 dicim. §. eo. ti. p
 torū. excepti pau-
 cis. vt. §. e. l. folēt
 circa prin. ibi: sed
 hoc rē.

Meminisse. l
 aduētū. qd
 fieri d3 p se si pōt
 vel p legatū suū
 āte p duos dies
 pōsular. sui pre-
 decefforis: vt. h. r.
 in auf. de admi.
 of. in fi. col. vij.
g Procōsula-
 tus. vtriusq. pō-
 sulis: vel dic pmi
 ante tps suū fini-
 tū et post vsq. in
 aduētum succes-
 foris.

h Debeat ius
 et stotra suū tps
 ste. pof. ciuis vili-
 tatē: vt. h. de. et dē
 idē mīgrat. vt. f.
 de pca. l. f. si ma-
 nēte. et sic pōt etiā
 vlegare vltra suū
 tēpus / sed f. de
 tur. om. iudi. eu3
 q. §. mīgratō. l3
 dic q non dē fini-
 tū officii: nec dē
 puat. donec suc-
 cessor aduenerit:
 et ipse sciuerit. vt
 f. r. ij. si forte. r. f.
 titu. i. l. i.

i Ante se. nā
 finito offō vterq.
 remanebit p quin-
 quagita dies. vt. C.
 vt oēs cause tam
 ciui. §. mi. l. i. r. in
 auf. de admi. §. f. na.
 col. vij.

S qd erit. atrociter.
 sed modice: vt. f. de
 offi. eius
 cui man. est iurif. l. i.
 in fine. r. l. f. na. §. f. na.

Legatus. nō h3: si
 habes ius h3. cōcor. f.
 de iudi. l. cum pretor. §. i.
 sed cōtra. C. de iudi.
 a iudice. Sol. speciale est in
 legato procōsulis idq.
 ex eo apparet: qz
 intitular de offi. pōsul.
 et leg. in ceteris non
 reperit de legato quicq.
 vel hic post litē con-
 test. ad similitudinē
 procuratoris. ar. f. de
 iurif. om. iu. et quā. r.
 C. de procura. l. neq. in
 fi. vel hic loquitur
 cum quis ad plures
 causas vel vniuersitatē
 est delegatus vniuersali-

tur: ne forte dū hono-
 rantiū datur vel im-
 probitati ceditur: me-
 diocres desideria
 sua non pferant: qz
 aut omnino non ad-
 hibuerunt: aut mi-
 nus frequētes: neq.
 in aliq. dignitate
 positos aduocatos
 sibi pspexerunt. A-
 duocatos qz petētib.
 debeat indulgere.
 Plerūq. semis vī
 pupillis: vī aī
 debilib. vel hīs q
 sue mētis nō sunt:
 si qd eis petat vel
 si nemo sit qui petat
 vltro eis dare de-
 beat. §. 3. r. si qd
 p potentiā aduersarij
 nō inuenire se aduo-
 catū dicat: eq. opor-
 tebit eū aduocatū
 dare. Leterū oppri-
 mi aliq. p aduersarij
 sui potētiā nō opz.
 hoc enī etiā ad inui-
 diā. et q. p. p. uincie
 pēst spectat: si qd
 tā potenter se gerat
 vt oēs metuāt aduer-
 sus eū aduocationē
 suscipe. Que etiā
 oim pīdū cōia. sūt
 et debēt ab hīs ob-
 seruari.

Procōsul d3 de
 causis cognoscere
 et oia agere vsq. in
 aduētū successoris.
 h. d. hoc principū
 z est optimū. Idē.

Meminisse opte-
 bit vsq. In aduētū
 successoris oia debere
 pōsulē agere cū sit
 vn. pōsulatus: z vtili-
 tas p. uincie exigat
 esse aliq. p que ne-
 gocia sua p. uinciales
 explicēt. Ergo et in
 aduētum successoris
 dbebit ius dicere

ter. et tunc demandat
 vnam. vt. f. quis et a
 quo ap. l. i. in fi. si
 autē ad vnam tantū:
 illā non demandat
 aliq. idq. ex eo inui-
 tur: qz scit qui vni-
 uersaliter delegatam
 ha- bet nō pōt totā de-
 mādare: sic nec iste.
 vt. f. de iurif. om. iu.
 l. i. folēt. nec est cor-
 rectū p aut. vt. de
 func. seu fu. §. fi.
 col. vi. scilz q. ele-
 gatus ad vniuersi-
 tatem nō possit
 vnā litē subdele-
 gare: qz verū dici
 mus eē vt ter de-
 beat audire cau-
 sam si velit dare
 diffinitiuā sentē-
 tiam. aliq. libri ha-
 bent hoc ius nō
 habet: tunc con-
 cor. d. l. C. f3 con-
 tra. f. de iudi. l. cū
 pretor. §. i. sed sol-
 ue illā ab ista si-
 cut soluit istam ab
 alia. C. fm a-
 liam lecturā.

Procōsul nō debet
 remittere legatū
 suū anteq. de
 p. uincia recedat.
 h. d. Bar.

Legatū suū ne
 ante se de p. uincia
 dimittat: et lege
 tul. re petūda. r.
 scripto diui adria-
 ni ad calphurniū
 ruffum p. cōsulē
 achate admonetur.

Causa q. ai aduer-
 sionē req. rit nō
 spectat ad legatū
 p. cōsulē. h. d. Bar.

S qd erit qd maiorem
 ai aduer- sionē
 exigat: re mittere
 legatū apud p. cōsulē
 d3. neq. enim ai
 aduer- tēdi vel
 coercendi vel atroci-
 ter p. be- randi ius
 habet. Paulus.

Legatus mandata
 sibi iurisdictione
 iudicis dā di ius
 non habet. Pom.

Legati p. cōsulis
 n. chil. p. p. u. habent
 nisi a p. cōsule eis
 mādata fuerit iurif-
 ditio. r. l. p. u. n.

Procōsul nō ampli-
 q. sex fascib. vtunt.
 Uucini. t legati
 p. cōsulis tuto- res
 dare pnt. r. l. p. u.

Proconsul portā
 rome ingressus deponit
 im perium.

De officio p. cōsulis
 aug. titu. xvi. P. r.
 p. cōsulis aug. titu. xvi.
 iperū amittit q. suc-
 cessor in- trauit alex-
 andriā. h. d. vsq. ad
 finē. Bar. r. l. p. u.

De officio p. cōsulis
 aug. titu. xvi. P. r.
 p. cōsulis aug. titu. xvi.
 iperū amittit q. suc-
 cessor in- trauit alex-
 andriā. h. d. vsq. ad
 finē. Bar. r. l. p. u.

gatus ad vniuersi-
 tatem nō possit
 vnā litē subdele-
 gare: qz verū dici
 mus eē vt ter de-
 beat audire cau-
 sam si velit dare
 diffinitiuā sentē-
 tiam. aliq. libri ha-
 bent hoc ius nō
 habet: tunc con-
 cor. d. l. C. f3 con-
 tra. f. de iudi. l. cū
 pretor. §. i. sed sol-
 ue illā ab ista si-
 cut soluit istam ab
 alia. C. fm a-
 liam lecturā.

Legati. scilz
 futuri.

Proprisi. i. mo
 p. p. u. n. vt. f. de
 offi. eius cui mā.
 est iurif. l. cogni-
 tio. §. ch. p. p. u. n. q.
 est cōtra. Sol. ex-
 pone vt ibi: vī dic
 habet ibi p. p. u. n.
 am post delega-
 tionē: vt hic sub-
 scit.

Procōsul. i. vi-
 cubus vel mens-
 bus. vt. §. de ori.
 iu. l. iij. §. r. actis.
 in fi. illius. §. r. c.

Fasces prope
 Addit dicuntur a
 fasci- cultis virgarū
 cū quib. securis
 al- ligata erat.

Et legati. da-
 re possunt. Imo
 videt q. nō.

vt. f. de tu. r. cn. da.
 ab hīs. nec man. que
 est contra. Sol. non
 facit hoc ex delega-
 tione p. cōsulis sed
 legis be- neficio. vt. f.
 de tute. muto. §. tu-
 toris. Accur.

Proconsul. ingre-
 ssus in redeundo. r.
 Imperium. quantum
 ad exercitium etiam
 voluntarie. et etiam
 quantum ad insignia.
 vt. §. eo. l. i. sed
 contra videtur. Quia
 roma cōmunnis est
 patria: Roma vnde
 nō videbatur dispo-
 sisse imperium quasi
 in sua cōis pa-
 tria.

De officio p. cōsulis
 aug. titu. xvi. P. r.
 p. cōsulis aug. titu. xvi.
 iperū amittit q. suc-
 cessor in- trauit alex-
 andriā. h. d. vsq. ad
 finē. Bar. r. l. p. u.

Prefectus egypti. qui dicitur augustalis. q̄
augustus p̄m̄t̄ eum ibi cōstituit. Accur.
b. Alexandria. sed quare hoc? R̄n. q̄ ale
xandria metropolitana erat ciuitas in qua
p̄fectus p̄sequēbat p̄fecturā sicut i impa-

tor rome: anteq̄
ergo ille p̄sequē
retur p̄fecturam
q̄b erat p̄ ingre
sum alexandrie h̄
nō deponēbat. vt
S. ti. l. i. memisse.

**De officio p̄
fidis** Nōc de cla
rissimis incipit tra
ctare: nā p̄fes est
clarissim⁹. vt. C.
de p̄us. carcer. l. i.

Omen p̄
fidis. scilicet p̄o
uicia. s̄z
nomen p̄fidis nō
addito p̄uincie
est ḡnālissimum.

**Et p̄conful
lis.** Sed q̄ est dif
ferētia iter p̄fidē
vt in hoc ti. acci
pitur p̄confulē
r̄n. p̄confulē et
ad remorā p̄uoi
ciā regendā mit
tebat et itālic. s̄z
p̄fes nō ex cōsul
bus: vt sic a noie
argumētēf. vt in
sti. de do. s̄est et
aliud. Et sic tri
bus modis d̄f p̄
fes. stricte vt h̄
ti. larg⁹. vt hac
l. largissimē. vt in
glo. parua que in
cipit. l. p̄uiciae.

Prefes. ser
uū. a sic ob
tinēt vicē duoz.
vt. S. d̄ adop. si cō
sul. et sp̄ale est in
voluntaria iuris
dictione: alio secus.
vt. J. de pactis. si
plures.

Prefes. p̄uatus est. q̄tum ad cōtēntiosam iuris
dictionem exercendam non q̄tum ad voluntariā.
vt. S. titu. ij. l. i. et l. ij. item hoc si volebat aliquid exequi
extra p̄uinciam: puta demandare sententiam execu
tioni de re exsistente extra p̄uinciam vel intra per fe
sed per delegatum sic potest. vt. S. de offi. p̄fec. vrb. l.
fina. quod non potest plus q̄ p̄uatus. vt. J. de bo. au.
in. po. cum vnus. s̄. penul. non autem dico si cepit vt
ob hoc videatur in p̄uincia amisisse imperium: vt di

p̄fes
et p̄con
sul dif
ferunt.

p̄fes
trib⁹ mo
dis d̄f.

Defect⁹ egi
pti nō p̄
deponit p̄
fecturam z
imperū q̄d
ad s̄istudi
nē p̄conful
lege fctā sub augusto ei datū
est: q̄ alexandriā ingressus sit
successor etus licet in p̄uinciam
ueniret: et ita mandatis
etus continetur.

De officio p̄fidis. Tl. xvij.
Appellatioe p̄fidis p̄tinet
q̄cūq̄ rector p̄uincie et apud
se talis p̄fes p̄t manumittere
h. d. cum. l. seq. Marcianus.

Momen p̄
fidis ḡnāle
est eo q̄ et
p̄cōsules
z legati ce
saris z oēs
p̄uicias re
gētes licet senatores sint p̄
sides appellant: et p̄cōsulis
appellatio specialis est.

Prefes p̄uincie cognoscit
de crib⁹ in sua p̄uicia p̄ quos
cūq̄ commissis z eos punit do
nec est in p̄uicia. h. d. vsq̄ ad
fi. p̄uatus q̄tum ad exerci
tium. h. d. Bar. Ulpianus.

Prefes p̄uincie apud se
adoptare p̄t que ad
modū z emancipare filium z
manumittere seruum p̄t.

Prefes p̄uicie i suos subdi
tos h̄z merū imperiū itra ter
ritoriū z nō extra: et rōne deli

cunt vascones qui dicunt se non teneri sub rege anglie
nisi ipse sit in vasconia: alio nolunt ei seruire. sed dicit
eum p̄uatum et non esse eorum regem: sed male intel
ligunt. nam nō est p̄uatus sicut nec sacerdos desinit
cui inter dicitur officū. hoc tamen est q̄ non habet exer
citium iurisditio

**eti q̄s efficit de iurisditioe ei⁹
in cur⁹ territoriū cōmittit ex
cessum. h. d. Bal. z est nota. l.**

Prefes p̄uiciē p̄u.
cie in sue p̄uicie hoies
t̄m̄ imperiū h̄z: et hoc dum in
p̄uincia est. Nam si excesserit
p̄uatus est. Habet interdū
imperū z aduersus extrane
os hoies si q̄d malū cōmife
rint. Nā z in mādatis p̄uici
p̄ū est: vt curet is q̄ p̄uincie
pest malis hoib⁹ p̄uiciā pur
gare: nec distinguitur vñ sunt.

Prefes p̄uincie v̄p.
maius imperium in ea
p̄uincia habet omnib⁹ post
p̄uincipem.

Prefes p̄uincie non
magis tutorem q̄ spe
cialē iudicē ipse se dare p̄t.

Prefes non debet pati q̄
aucui fiat violētia z debet fa
cere destrui instrumēta simu
lata et venditiones factas si
ne nūeratione p̄ci. h. d. Bal.

Ilicitas ex
tiones et violentias
factas et extortas metu: ven
ditiones et cautiones: vel si
ne p̄cij numeratione p̄rohi
beat p̄refes p̄uincie. Itē
ne quis iniquum lucrum aut
damnū sentiat p̄refes p̄uoi
cie p̄uideat.

Allegatur q̄ iudex debet
iudicare s̄m̄ allegata et p̄o
bata non autem s̄m̄ conscien
tiam. h. d. Bar.

Ceritas⁹ rerū errorib⁹ ge

pue in. l. si cū exceptioe. s̄. pedius. z. l. si. s̄. si iusto. z. s̄. si. n.
Sentiat. vel dolo vel facilitate: vt ca
uetur p̄ totū ti. de mino. xxv. an. z p̄cipue in. l. q̄d si mi
nor. l. fi. z. J. ex q̄. cau. ma. vñ re ipa. vt. C. de resc. vñ. l. ij.
o. Ceritas. p̄ōe casuz. aliud erat scriptū aliō actū: si
ex fide testū qui p̄bāt appet q̄d est actū id sequit: vt h̄.
et. C. pl⁹ valere q̄d agit p̄ totū ti. z. C. d̄erro. aduo. l. ij.
item pone exemplum vt. J. famul. her. si filia. in p̄n. et vt
J. de nego. gest. item si cum. s̄. fi. et. J. de iurif. om. iudi.

nis extra p̄uinciam
ciā suā: q̄ in dice
dis sentētis mo
rem suorum ma
iorū d̄z suare. vt
S. de iusti. z. iur. l.
pe. potest tamē z
d̄z delegare etiā
et vt delegat⁹ in
fra. p̄uiciā cogno
scar. vt dixi. S. de
offi. p̄fec. vt. l. fi.
g. Extraneos.
sed z sui dici pos
sunt rōne delicti.
vt. C. vbi de cri.
agi. opoz. l. i. z in
aut. qua in p̄uini
cia. et. C. vbi se
na. vel da. l. i.
h. Nec distin
guist. sic nec nos
distingimus. vt
J. de postu. l. im
perator. ar. cōtra
J. de testi. questi
tū. Itē arg. q̄ re
scripta large s̄nt p̄ta lar
iterpretāda. sic z ge sunt
S. de offi. p̄fe. vt. interp̄
l. i. s̄. in litro. Ac
tanda.

Prefes. post
p̄uincipem.
vt. S. titu. ij. l. et
ideo. Accur.

Prefes p̄o
uincie. dare
potest. hic dic vt
S. de offi. p̄fec. l.
fina. Accur.

Ilicitas. nu
meratione.
hoc refert t̄m̄ ad
venditiones.

Prohibeat.
q̄d cauet per totū
ti. de dolo. et p̄ci
pue in. l. arbitrio
z q̄d me. cā. z p̄ci

(na. Bzo.
vt. C. de resc. vñ. l. ij.
o. Ceritas. p̄ōe casuz. aliud erat scriptū aliō actū: si
ex fide testū qui p̄bāt appet q̄d est actū id sequit: vt h̄.
et. C. pl⁹ valere q̄d agit p̄ totū ti. z. C. d̄erro. aduo. l. ij.
item pone exemplum vt. J. famul. her. si filia. in p̄n. et vt
J. de nego. gest. item si cum. s̄. fi. et. J. de iurif. om. iudi.

si per errorem et. Ad municipi. l. assuptio. r. s. de sta. ho. im perator. r. J. de reg. iur. l. si librarius. in eo ergo qd dicitur
Judez ex si de eoz. r. est ar. pro Jo. q. s. allegata dz iudex iur. an debe dicare no fm cōsciētā. sed. M. J. r. pro eo est. J. de fer. ea ar s. cō dē. l. fine. r. J. finis regū. si irrupuōe. s. si. s. ibi vt iudici. sciētiaz erat notū: secus si iudica = vt puato. Accur. re.

Ahamiliores largius appellat hūiles q̄ C. de ice. nup. l. hūilē. **B** Ne defeso res. dupliciter le gehāclām. itez facit. J. e. l. s. ne tenuis. Accursius. **C** Illicita misteria. i. mistros. **D** Cōcūtiēdos occasione militū q̄ licite mitteban tur. vt. s. de offi. p̄sul. l. iij. s. i. p̄cedebāt quidā cū eis q̄ inferētes cōcūsiōes siue ti mores hoib⁹ alti quā ab eis extoz quebāt. Et sic ve niebāt investimē tis ouli: int⁹ aut erāt lupirapaces Et sic no. q̄ p̄ter tu licitū nō dz cō: miti illicitū. vt. J. nō dz il. e. l. s. ne tenuis. licitum. et. J. de iur. iurā. cōmitti. si duo. s. idem. r. C. qui le. perso. fina. r. C. de sa: crofari. eccle. qui sub p̄tertu.

A potētiores viri hūillo res⁹ iurijs afficiant: neue de: fensores⁹ eoz calūniōis cri minibus infectent innocētes ad religionē presidis puicie ptinet. **B** Illicita misteria sub p̄tertu adiuuatiū milita res viros ad cōcūtiēdos⁹ ho mines procedētia prohibere r dephēsa cohercere preses prouicie curet. Et sub spē tri butoz illicitas exactiones fieri p̄hibeat. Neq̄ licita nego ciatione aliquos prohiberi: neq̄ prohibita exerceri: neq̄ innocētib⁹ penas irrogari ad sollicitudinē suaz p̄ses prouicie reuocet. Ne tenuis vite hoies sub p̄tertu aduēt⁹ offi cioz⁹ v̄ militū lumie⁹ vnico vel breui suppellectili ad alio rū vsus trāslat⁹ iniurijs verē tur: p̄ses prouicie puidebit. Ne qd sub noie militū qd ad vtilitates eoz i cōi nō ptinet a qbusdā ppria sibi cōmoda it que vendicātib⁹ cōmittat: p̄ses prouicie prouideat.

C Casus hūiane fragilitatis medico nō iputaf: s. i p̄tia. h. d. Et ex hoc aliud cōcludit de iure canōico: q̄ sicut impitū nocet ita casus nō nocet sibi q̄tū ad irregularitatē quom nus ad alios ordines possit ascēdere: vt in. c. tua nos. ex tra de homi. **S**icuti medico imputari enētus mortalitat⁹ nō dz: ita qd p̄ impertitū cōmisit iputa ri ei dz: p̄tertu humane fragi litatis delictū decipientis in piculo hois inozū eē si dz **Q**ui vniuersas⁹ prouinci as regunt ius gladij habent et in metallū dandi eis po testas permīssa est. **M**ulcta ex cā necessitatis r paup̄tat⁹ remitti p̄t: r lz ille cui facta ē remissio efficiat sol uēdo nō tū pp̄ hoc tenef. h. d. vsq̄ ad finē. r signa glo. **P**reses prouicie si mulctā quā irrogauit ex p̄sibus fa: cultatib⁹ eozū qd eā indixit redigi nō posse dep̄hēderit necessitatē solutōis modere tur. Reprehensa⁹ exactionz illi cita auaricia remissa propter inopiā mulcta a prouicias re gentibus exigi non debet. **A**d iudicis officium spe: ciat facere edificia refici. hoc dicit bar. **I**dem. **R**efes prouicie ispe: ctis edificijf dominos eoz causa cognita reficere ea p̄pellat r aduert⁹ detractātē

Liciti p̄tertu mitti illicitū. vt. J. nō dz il. e. l. s. ne tenuis. licitum. et. J. de iur. iurā. cōmitti. si duo. s. idem. r. C. qui le. perso. fina. r. C. de sa: crofari. eccle. qui sub p̄tertu. **P**rohiberi. nisi pena. vt hic r. J. de penis. l. mo r. r. s. d. of. p̄fec. vi. l. i. s. r. vrbē. q̄ sunt contra. **I**nocētib⁹ fact⁹ ē eni r. c. vt. J. de pe. l. absentē

Officiorum. i. officialiū. Accur. **L**umine. puta cādela vna vel lucerna: vel dic q̄ p silitudinē loq̄tur. nā si enā porcellū habeat tenuis hō tanq̄ oculū suū seruat illū: et sicut alijs etiā minimis: vt subiicit. r facit. s. ea. l. s. illicita. Accur. **N**ō debet. non est in medico semp reuelē vt eger. Jic et alibi r si nō persuadet orator r. c.

Pretentu. Nō potes tuū delictū p̄tertu fragilita: tis excusare vt hic. et. J. ad. l. aquil. si seruus seruū. s. si fornicarius. inf. **F**ragilitatis. quam asserit fuisse in egro. **D**ecipiēns. scilicet medic. **Q**ui vniuersas. i. vniuersi q̄ regūt. puicias. i. p̄s:

No. rōne necessitat⁹ penā remitti vt hic. r. C. de modo q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

des vel p̄cōsules vel d̄ctoz sint. vt. s. e. l. i. sectis in ma gistratibus municipalib⁹. vt. J. d. iur. om. tu. l. m̄gratib⁹ o. **I**us gladij. qd est merū imperiū. vt. J. de iur. om. iudi. l. imperiū. sc̄no. q̄ clarissimū h̄nt merū imperiū: multomagis spectabiles: m̄to plus illustres r super illustres. excipit̄ p̄fect⁹ angustalis qui lz sit spectabi lis tñ nō hz merū impium. vt. C. de offi. p̄fec. augu. l. i. q̄ ē cōtra. v̄ illd̄ q̄tū ad iudices q̄ eis subfūt: vt in eos si habeat me rū iperū: t̄ alios aut sic: vt h̄ dicit. **I**n metallū dāri q̄ magno pōde re metalli p̄mis. **I**n opus metalli q̄ minoz. vt. J. de pe. l. aut dānū. s. inter eos. s. cur si multomagis hz p̄tātes depoztādī ipso facto erequē do. vt. J. d. le. iij. l. i. s. depoztatos. cū magis sit dam nari i metallū q̄ depoztari. cuz ex puma maria ca: pins diminitio i terueniat: ex sc̄ba media. vt insti. d. ca. di. s. maxima r. s. media. rñ. h̄ forte p̄tigit pp̄ in sularū assignatio nē q̄ erāt in pp̄io d̄no p̄cipis. v̄i cuz depoztatio si ne assignatione i sule fieri non p̄t sit merito in eo ex p̄ctatur iussus principis nisi sit maxim⁹ iuder. **N**ecessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

Refes prouicie. detractantē. id est iobedientem siue reculantem.

Necessitatē. pena q̄ns res mulcta. l. si. i. si. als nō imutaf. vt. C. de pe. l. penā. r. J. de munif re iudi. l. qd iussit i. si. q̄ sunt J. sic et sariſdatio remittit rōne ne ratōe necessitatis. vt. J. si cui pl⁹ q̄ p. l. sol. cū nō facile. r celluaf necessitas appellandi. vt. J. manda. si procuratorem. s. si ignorātes. sic si nō iterest actoris qd remittit pena vt. J. si quis ius voc. l. i. i. fine. r. J. de ius vocā. q̄uis: r. Rephēsa. als ap̄phēsa. als dephēsa. r ē casus qd si fuit remissa pena pp̄t iopiā: lz fiat p̄ modū solutōis tū nō dz itez. erigi. r hoc dz rephēsa r. c. sec⁹ i colono. vi. J. lo ca. si vno. itē sec⁹ eo q̄ cessit dōis. vt. J. d. ces. bo. l. isq̄ dōis

l. omnes: et l. seruos. et. Inau. cau. sta. l. i. §. i.

a ¶ Necios. i. affines et cognatos. vt. §. diu. et. iur. l. vlt.

b ¶ Paricidii: quia interfecerat patrem.

Demētia non nūq̄ fin cūm mīera. vt. gītur. p. f. de cura. fu. ob- pter cri mina. leg. p. i. cū ista. Ju⁹ marc⁹. cum satis. no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

c ¶ Plecteretur. pleriq̄ enim fingunt dementiā. vel

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

no. non debet ad di afflictio affli- cto vt hic. r. C. de epi. au. l. tam de mentis. r. in dēre. vj. q. i. cum per- culsio. r. dist. v. c. simuler. r. C. de episco. r. cleri. om nes p. pterea. r. C. de penus. l. an pe. r. ad. l. r. ho. d. iac. l. nauisonu ste. §. quid ergo. r. f. de vulg. substi. ex facto. §. iulia = nus. r. f. de pari. ci. l. pe. et. f. ad. l. cor. de sicca. ifas. Accur.

diligēs esse nō negligēs: vt hic. r. §. d. ex cu. tuto. si duas §. minuire. r. de admi. tuto. cū plures §. nūmū. r. C. §. of. p. fec. p. af. si q̄s. Nā negligētis oīa ledit. vt i aut. §. q̄- store l. pri. iij. col. colla. vi. r. C. §. āna. excep. l. pe. Lud. voti. No. q̄ q̄dā ratione voti conceduntur que alio non p̄ce- derent. vt. f. de p. cur. l. aut religio- nis. r. l. aut lon- ga. Accur.

¶ Negli- genia omnia ledit.

¶ Abnoctare. id est p̄ totam noctē ex p̄uinciam stare. vt. f. de. ver. sig. l. v. v. vana fa. §. si. hodie dicerē per noctem r. noctes extra p̄uiciā stare posse cū di- cat propheta vo- uere r. redidit do- mino deo v̄ro r. c. cui est standū. vt in auten. vt cler. apud prop̄ri. epi. §. si. colla. vi.

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus. f. ¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt. vt. f. de ius voc. l. q. r. f. de iudi. l. pars l. f. q̄ hic p̄ses non sit de minorib? maḡa tib? vt. f. de iur. r̄is. l. nec magi- stratibus.

¶ Contraxer. scz cū aliquo dea p̄uincia.

¶ Parcissime id est non etiā co- rā sup̄iore. vel iō dicit parcissime: q̄ p̄ executorē permittitur p̄e- tuatio vel conte- statio. vt. f. dicit i. si. legis.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse. vt

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus. f. ¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt. vt. f. de ius voc. l. q. r. f. de iudi. l. pars l. f. q̄ hic p̄ses non sit de minorib? maḡa tib? vt. f. de iur. r̄is. l. nec magi- stratibus.

¶ Contraxer. scz cū aliquo dea p̄uincia.

¶ Parcissime id est non etiā co- rā sup̄iore. vel iō dicit parcissime: q̄ p̄ executorē permittitur p̄e- tuatio vel conte- statio. vt. f. dicit i. si. legis.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse. vt

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus. f. ¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt. vt. f. de ius voc. l. q. r. f. de iudi. l. pars l. f. q̄ hic p̄ses non sit de minorib? maḡa tib? vt. f. de iur. r̄is. l. nec magi- stratibus.

¶ Contraxer. scz cū aliquo dea p̄uincia.

¶ Parcissime id est non etiā co- rā sup̄iore. vel iō dicit parcissime: q̄ p̄ executorē permittitur p̄e- tuatio vel conte- statio. vt. f. dicit i. si. legis.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse. vt

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus. f. ¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt. vt. f. de ius voc. l. q. r. f. de iudi. l. pars l. f. q̄ hic p̄ses non sit de minorib? maḡa tib? vt. f. de iur. r̄is. l. nec magi- stratibus.

¶ Contraxer. scz cū aliquo dea p̄uincia.

¶ Parcissime id est non etiā co- rā sup̄iore. vel iō dicit parcissime: q̄ p̄ executorē permittitur p̄e- tuatio vel conte- statio. vt. f. dicit i. si. legis.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse. vt

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus. f. ¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt. vt. f. de ius voc. l. q. r. f. de iudi. l. pars l. f. q̄ hic p̄ses non sit de minorib? maḡa tib? vt. f. de iur. r̄is. l. nec magi- stratibus.

¶ Contraxer. scz cū aliquo dea p̄uincia.

¶ Parcissime id est non etiā co- rā sup̄iore. vel iō dicit parcissime: q̄ p̄ executorē permittitur p̄e- tuatio vel conte- statio. vt. f. dicit i. si. legis.

¶ Negli- genia omnia ledit.

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus.

¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse.

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus.

¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt.

¶ Jus dicat. i. p̄s agentib? vt conuentis.

¶ Restituerent q̄o hoc cū nō vi- deāt amisisse.

¶ Enatuscon sul. cut? no- tē nō habemus.

¶ Libertini. i. familiares.

¶ Anteq̄ i. p̄ uincia. multome- nus §. his q̄ post ea contraxerunt.

f. de iudi. l. q. §. pe. r̄i. ibi amittitur sed dat restitutio vt h̄ et ita sine dāno dicitur procedere dilatio. nec obst. quod dicit. C. de an. ex. l. i. in. fi. q. falte p̄ executorē

potuit h ppetuare actionem. r so amittit actio. vt. C. de an. exc. l. vt pfecti. sed tñ qz non facile vel comode presides vel eoꝝ comites idē facere possent. ppter multitudine negotioꝝ. ideo dat restitutio. eadē est ratio i. p. uin. c. alib. qz r eis ē graue cas. dño vel subiectis domini liti gare. vt. C. d. epi. audi. l. si preses. a C Inuito. l. li berto. vel alij fami liari suo nō au tē sibi: qz tñc non fieret etiā ptesta rio. vt. C. ne quis i causa sua ius. q est. 3. azo. vel hic spāle vsqz ad litē contesta. fm Jo. als nō vt ibi. r. J. de iur. om. in. qui iurisdinō. v. d. i. corā supioꝝ. idē ecōtra s. eius fa miliaris intulit alij iniuriam. b C Contestet. qua non facta da tur restitutio. vt J. qui. ex cau. ma. l. i. r. 3. e. l. i. pun. c C Et deponat apō iudicē v. ali. que sequestrā: qz psona erat su spectā. vt. J. q. sa. nis. cog. si fideius. for. 3. si. alias nō fieret. vt. C. de p. hi. sequestra. l. i. q est ptra. Accur. d C Satisfato. id est cauto cū fi deiusfore. r dic q satisfato est ad uerbiū. S forte. ma numiserit. i. auctoritatē psti terit māumitēti similit̄ expositio nē hēs. 3. de offi. p. cōsul. l. vbi. f C Cognouerit aduēisse. vsqz ad cui⁹ aduentū du rat iurisdinō. vt 3. de offi. p. con. l. meminisse. lz sit ar. 3. 3. n. ij. l. vlt. Et si eno. q pōt rans p̄t ignoꝝ qd n̄ possit sciēs. sic. 3. de offi. p. fec. vt. l. barba aliqua. n. r. l. i. de testa. 3. testes. ar. 3. J. de vsuca. labeo. qz ibi do qd p̄paria sūt sciēs r ignoꝝ. Sic. Lebisito. mun⁹. doni ē gen⁹: mun⁹ ad nuptias eno. v. ad aliō dotalicis r sic spēs. vt. J. d. ver. sig. l. in donū

initio acciderit veluti si iniuria vel furtu passus est: eate nus ius dicendum est: vt litē cō testet⁹ resqz ablata exhibea tur et deponat⁹: aut sicut exhi berie satisfato⁹ pmittatur C Jurisdinō presidis durat donec et sit notum de successoꝝ aduentu. h. d. Bal. S forte p̄ses C el. prouicie manumiserit vel tutozē dederit priusqz co gnouerit successozē aduenis se: erūt r hec rata. P ode. P Lebisito cōtinet ne quis p̄sidū mun⁹ do nūne caperet. nisi esculētū po culētūne qd intra dies pro ximos prodigatur. C ali. C Magitrat⁹ non dz leuis esse suis officialib⁹ seu subdi tis: ne als p̄tēnat. h. d. Bar. O seruādū est ius red se faciliē p̄beatur: sed cōtēt se nō patiat. vñ mādati adij citur ne p̄sides prouinciarū in vltiorē familiaritatē prouī clales admittāt. nā ex cōuer satiōe equali cōtēptio digni tatis nascit. 3. r i cognoscēdo neqz excādescere aduer⁹ eos qd malos putat: neqz p̄cibus calamitosoz illachrimari oz id em nō ē cōstātis et recti iu dicit cui⁹ animi motū vultus detegit: et sumatim ita ius reddi dz vt auctoritatē digni tatis ingenio suo augeat. C Donatio facta a cōstātino nichil valuit. qz a seipso non potuit abdicare nisi in manibus ppli romā. 3. Jaco. bu.

h C Voculētū. Qd nō ē p̄prie donū vñ mun⁹ h renitū. vt. 3. d. of. p. cō. l. solēt. 3. si. hodie autē nec h acciperēdz ni ssi bfectū sui salarū. vt i aut. scriptū exēplar. col. 4. C i C Prodigat. i. p̄sumat. sic. C. d. si. l. i. r. u. h. l. i. pe. O seruādū est. in vltiorēz. scz p̄poretar.

U Egar⁹ cesa Papi ris. J. preses vel corector⁹ p̄uincie abdicando⁹ se nō amittit imperiū. C Ex quātitate damni au getur sūt et pena imponēda ex co. h. d. bal. P au. P Reses cū cognoscit v seruo corrupto vñ acil la deurginata vel suo stupra to: si actor⁹ rex agēt⁹ corru pt⁹ eē d: vñ hmōi hō: vt nō so lū iactura aduer⁹ subnātiā: s; ad totū dom⁹ euersionē pti neat seuerissime aduertē dz C De officio procuratoris ce saris. Titu. xvij. C Hesta p̄ procuratorē cesarj tenēt et valēt dūmō d̄ligen ter et nō p̄tra modū cesaris sint gesta. et per procuratorem cesaris q̄ritur hereditas cesa ri: que si apparet postea nō soluēdo habetur p̄ nō adita. h. d. vsqz ad. l. curatores. diui ditur in quatuor p̄tes. in pri ma ponit vnū dictū generale in scda ponit aliud dictū cuz quadā limitatiōe primi dicti in tertia ponit vnum speciale circa procuratorē cesarj. i. q̄rta ponit aliud speciale. scda ibi: si rē cesaris. tertia ibi: hoc p̄ cipuū. q̄rta ibi: q̄ si ea. C l. pl. Ue acta gestaqz sūt a pcurato re cesaris: sic ab eo⁹ p̄probant: atqz si a ce sare gesta sūt. Si rē cesarj p̄ curator et⁹ q̄si rez p̄prietam

l C Excādescē. i. fortit̄ acclamare. m C Detegit. i. discooperit. sic inst. d. liber. ij. rñ. r. J. de acq. re. do. adeo. 3. est. i. si. 3. Sz nec olno dz dissimulare. vt. 3. de offi. p. cō. l. nec q̄c̄p. 3. circa. Et no. mirabilē ma licia quam docet hec lex: q̄ aliō ge rāt i corde r aliō s̄mulent: qd opti me faciūt Bononē n C Sūmati. i. vt r̄kz tibi tra dā o C Augeat. vt. J. d. postul. l. i. i. p̄n. U Egar⁹. cor rector. q̄ ex pone vt. 3. e. l. ex oibus. Accur. q C Abdicādo. i. volēs se ab ipio. i. iurisdinōe abdi care. i. separe non p̄t: nisi faciat in manu p̄ncipis ad hz: tūc et possit si cure q̄si hz a pplō p̄r pplō petēte vñ volētē dimittere. vt. 3. de otig. iur. l. ij. 3. r cū placu isset. q̄ est 3. Sic r ep̄s nō p̄t renūcia re nisi i manu pa pe. vt in d. cre. xvij. q. i. gōsald⁹. r. vi. q. ij. deniqz. r C Inp̄ti. i. iu risdinōe. accur. P reses. actor. id est castal d⁹. sic inst. d. iuu. 3. pena. Accur. r C Substātiā. scz p̄ticularē.

Bononi enses: vñ ge n r̄it i cor de r alt nd diffi mulāt. Ep̄s nō p̄t renū ciarens si i ma nupape

Et si eno. q pōt rans p̄t ignoꝝ qd n̄ possit sciēs. sic. 3. de offi. p. fec. vt. l. barba aliqua. n. r. l. i. de testa. 3. testes. ar. 3. J. de vsuca. labeo. qz ibi do qd p̄paria sūt sciēs r ignoꝝ. Sic. Lebisito. mun⁹. doni ē gen⁹: mun⁹ ad nuptias eno. v. ad aliō dotalicis r sic spēs. vt. J. d. ver. sig. l. in donū

C De officio pu ratoris cesaris. Ue acta. acta nomen generale: sed gesta rē extra iudiciū tantum factam significat. vt J. de ver. sig. labeo. in prin. r. 3. si. Accur. r C Ab eo. scilicet cesare. p C Propriam. scz procuratoris.

procurator an possit re dñi alie uare.

a ¶ Dñum. q: nemo errās rē. vt. f. de acq. re. do. si. p. curator. sed ptra. f. m. seruū titij. ij. rñ. sed ibi dñs dēre sua vēdēda. l. z suā ignoret mā dāuit. h̄ aut cesar in hoc pōsit rē nō fecit eū. pcuratorē Jo. Et yr plene hęc scias distigue dñi alie cū gestoz negotioz alicui⁹ vēdit: aut rē que hē ipi⁹ dñi est: aut q̄ vere est ipius gestoz. si hē gestoz: si qui dē gestoz scies eē suā tradat transfert dñiū ēt si tāq̄ sit dñi tradat. vt. f. d. cur. fu. iul. §. i. si pō nescias gestoz eē suā tradat: si q̄ dēz tanq̄ dñi r̄ velut pcurator tradat: nec trāsfert dñiū nec ei ob. exceptio. vt. f. de acq. re. do. si pcuratori. f. q̄d veri⁹ ē: l. z nō trāsfert tñ repellit: qz r̄ si tanq̄ pcurator vēdit tenet de euicōe qz vēdit spōre sicut et in fideiussoze: q̄a sec⁹ est si ex necessitate: qz nō tenetur de euicōe vt officialis. vt. C. de euic. l. excep. r. f. fa. her. q̄ erat. r. f. m. seruū titij. si hō velut suā vēderet et traderet r̄ hē esset sua: sed non credebatur esse suā ex ea cā ex qua erat dñiū quidē nō trāsfert: f. z exceptio nē patit. vt. f. m. l. seruū titij. l. rñ. illius. l. Cū aut rem dñi vēdit: si q̄dē nō vēdat tanq̄ dñi: sed putās esse suā tanq̄ suā nullo mō trāsfert dñiū: vt. h. r. d. cur. fu. iul. §. i. si hō vēdat tanq̄ dñi r̄ sciat esse dñi: vel nō etiā vēdat tanq̄ dñi: f. z suā scies eā esse dñi: et gerēs offi dñiū. in tribus casib⁹ alienat: vt si habeat spāle mādata: vel si gñale et habeat liberā administratiōe: vel in rē suā sit pcurator. vt. f. de iureiu. l. iusturandū. §. fi. r. l. seq. r. f. de pcur. l. pcurator tutor. r. l. pcurator cui. nisi in hoc casu vbi habet liberā et tamē non alienat nisi expediat: vt in prin. huius legis.

b ¶ Ipsius. f. cesaris: sed etiā sine p̄sensu eius si th ei expediat: dico eū vendere r̄ dñiū trāsferre posse. ar. f. ad trebel. l. mulier q̄ duob⁹. §. f. si cū distrahēre dberet.

c ¶ Quid agat. f. ptra cōmodū cesaris: alioqñ pōr. vt in pn. hui⁹ legis. r. f. de iur. fil. l. auferē. §. actores. et idē in similib⁹. vt. f. de trāfact. l. cū hī. §. si p̄tor. r. f. de pac. cōtra iuris. §. si filius. r. f. de admi. tu. lucius. §. fi. Accur.

d ¶ Diligenter gerere. sed nōne bene pōt gerere alienādo. vt. C. de admi. tu. l. nō oim. r. f. ad trebel. mulier. §. si is. sed hic loquit eū nō expediat alienare: alioquin cōtr. r. vt. l. p̄o emptore. l. qui fundum. §. si tutor. et. f. de admi. tu. l. lex q̄ tutores. §. fi. qz hic habet liberā admi-

tradat: nō puto eū dñiū trāsferre. tūc enī trāsfert cū nego ciū cesaris gerēs p̄sensu ipsius tradit. Deniqz si vēditōis vel trāfactōis vel donatiōis cā qd̄ agat nichil agit: nō enī alienare ei rē cesaris sed diligenter gerere cōmissum est. Est r̄ hoc p̄cipuū in pcuratore cesaris: qz ei⁹ iussu suus cesaris adire hereditatem pōt. Et si cesar heres istituat m̄scēdo se opulēte hereditati pcurator herede cesarē facit.

¶ Quid si ea bona ex q̄b⁹ impator heres institutus est soluēdo nō sint: re p̄specta cōsulit impator: h̄ heredis enī instituti in adeūdis vel repudiādis huiusmodi hereditatibus volūtas exploranda est.

¶ Procurator cesaris nō pōt imponere penā deportatiōis: f. z colonos ip̄obos pōt a colonia remouere neqz ad eandē iterū reuerti p̄nt. Calistr.

nistratiōe. vt. f. e. in prin. vñ videt posse alienare. sed speciale est ne in cesaris p̄iudicium alienet. als contra. vt. f. de procu. l. procurator cui. Bzo. e ¶ p̄cipuū. f. spāle: vt hic. r. f. de acq. here. si q̄s michi bona. §. si seruus filii.

¶ Uratores cesaris ius deportadi nō hñt: qz huius pene cōstituēde ius nō hñt. si tñ q̄si tumultuosū vel iuriosum aduersus colonos cesaris phibuerūt in p̄dia cesaris accedere: abstinerē debent: idqz diu⁹ pius iulio rescriptit. Deinde neqz redire cuiqz p̄nt p̄mittere: idqz imperatores nr̄i seuerus et antoninus ad libellū hermite rescripterūt.

¶ De officio iuridici alexandrie. Titu. xix.

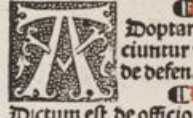

¶ A lpan⁹. Doptare quis apud iuridicum pōt: qz data est ei legis actio.

¶ I uridico qui alexandrie agit datio totis cōstitutiōe diui marci concessa est.

¶ De offi. et⁹ cui mādata ē iurisdicō. Tit. xx. D apl.

m ¶ Tumultuosum. scilicet aliquem hominem. n ¶ prohibuerūt. q̄d sine cā nō fit. vt. f. d. publi. l. cotē. o ¶ Deinde. hoc referūt quidā ad id qd̄ in (-§. agri. pn. l. dicit. dixerat eū nō habere ius deportandi: sic nec hz ius vt possit p̄mittere aliquē redire a pena deportatiōis. q̄ cū nō p̄nt dānare nec absoluere. vt. f. de regu. iu. l. nemo. et. f. de re iudi. l. q̄ condēnare. et est p̄ eis. f. de pe. l. iij. §. fi. et. f. de publi. l. cotē. §. fi. sed Jo. refert ad p̄ximū dictū: qz si phibuit aliquē accedere ad p̄dia cesaris: nō pōt postea p̄mittere vt redeat ad ea: qz semel siue dñi siue male funct⁹ est officio suo. vt. f. de re iudi. iudex. r. l. qd̄ iussit. in fi. l. r. no. officii ei⁹ esse in negociis maximis. sed et iurisdicōne hz inter fiscum r̄ puuarū.

¶ De officio iuridici alexandrie. Doptare. legis actio. i. legitimi actus phicuntur vt emancipatio et silēs. vt in aut. de defen. ciui. §. nulla. col. iij.

¶ De officio eius cui man. est iuris. Dicitur est de officio ordinarij: nunc delegati: licet et de ordinario aliq̄ leges dicāt. alij sic. dicit⁹ est de iurisdicōe ordinaria que est in cognoscēdo: nūc de ea que est in delegando. f. q̄s delegat et eui r̄ que cā: r̄ q̄iter officii sui explicat delegat⁹. de primo. f. l. fi. in pn. de secōo nichil. de tertio hac. l. p̄ totū. de quarto. f. l. fi. r. l. i. l. sine.

Uecunq. hoc signi quectq. comprehendit ea q̄ spectat ad merū imperiū vel mixtū: q̄ hec spāliter mādat maiorib⁹. iurisditio enī z si demandet p̄legē: imo q̄ p̄ legē demādat alteri delegat. vt. J. de iur. om.

iud. l. more. z. l. et quia. q̄ nō spāliter mandatur alicui. Accur.

b **Specialit.** duo dicit spāliter id est expresse. itē in puilegiū q̄ de maiorib⁹ z ambo sunt nēcia z alterū nō sufficit: vt hic. et i. glo. J. i. p. pter. z. et. idē dē specialiter z. c.

c **Lege. vt. l.** iud. de adul. et de vi pu. et pri. vt h̄ subijcit.

d **Senatuscō.** i. alleiano. vt. J. e. q̄ z si a familia.

e **Cōstitutione.** pone exemplū vt. C. de pēda. iudi. l. ij. in fi. vbi dicit de ingenuitate z libertinitate. item vt. C. nel. po. l. i. itē vt. J. de re. eo. l. i. q̄. i. item vt. J. de transf. act. l. cum hi. q̄ p̄tor. in fi.

f **Tribunū.** hic no. ātur eē ordines magistratū illustres: spectabiles: z clarissimi: et simplex mgratus. primis trib⁹ tribunū hec que sunt de mero vel mixto imperio. nā datur p̄sidi. p̄uincie. vt. J. de of. p̄s. illicitas. q̄. i. er go multo magis spectabilib⁹ z fortius illustrib⁹. q̄ autē sunt. de quolibet ordinem notauim⁹ in aut. vt ab illustri. et q̄ supra eos sunt in p̄uinci. col. v. dic ergo tribuūt. vt maioribus magistratib⁹: secus vero si municipalib⁹ magistratibus q̄ minimi sunt. aliqd̄ etiā spāliter demādat sicut eis mādat. vt in aut. de defen. ciui. s. z iudicare. et. J. audiēt. z. s. sed nec p̄prias. col. ij. tunc enim demādatur: q̄ iure magistrat⁹ cōpetit vt hic dicit. vel dic meli⁹ etiā si aliqd̄ mādet minimis spāliter: nō tñ dicit spāliter cōmitti. vt dicem⁹. J. in glo. que incipit. i. ppter vim z. et sic dic spāl. f. in puilegiū. s. vbi cāe meri vel mixti imperij spāliter vel in puilegiū cōmittit. Rñ. eo ipso q̄ inferioribus negat. vt. J. ti. ij. magistratib⁹. sed z cōmittuntur. vt. J. de of. p̄s. l. i. illicitas. q̄. i. vniuersas. habent enim vt maiores.

g **Jurisditioe.** f. tota. idem puto et si id nominatim cōmittat p̄ses q̄ ei specialiter est tributum fm̄ J. 30. vt. J. dereg. iur. l. nemo potest.

h **Magistrat⁹.** l. p̄p vim mgrat⁹ cuiusq. vt. J. de iud. cū p̄tor. s. idē. dicit q̄ iure mgrat⁹ aliqd̄ alicui cōpetere q̄ cōpetit eoīpo q̄ magistrat⁹ est: hoc est id haberet et si vllim⁹ esset mgrat⁹ culus. s. ergo z merū impū cōpetat cui liber illustri z clarissimo eoīpo q̄ est in eo magistratu: non tñ cōpetit nisi eis maiorib⁹. nam nō minimis: z dic que ho iure mgrat⁹. c. cuiusq. vt auctē p̄bere manumittitib⁹. sed h̄ fm̄ has leges nō v̄ demandari. vt. J. eo. l. ij. in p̄n. s. exponē eā vt ibi dixim⁹. itē vt apud se testamēta aperiant. itē pecuniarias cās z maxie viles audire z ciales leues et filia. vt in aut. de defen. ci.

Cause meri et mixti imperij cōcedunt maioribus iudicib⁹ spāliter z expresse in puilegiū z ideo nō possunt delegari nisi i casu absentie. cause ho iurisditiois in fine omittuntur et competunt cuilibet magistratui et delegari possunt. h. d.

Quap̄ia nō. Uecunq. spāliter lege vel senatuscō-

s. sed neq. z. s. ex puinciali. z. s. audiēt quoq. col. ij. z C. de magi. muni. l. ij. z. C. de iud. l. fi. si ho q̄ de maiorib⁹ est aliqd̄ h̄z in puilegiū spāliter lege vt senatuscō. sibi iniunctū illud non demādat. specialiter i deo dixi: quia si non specialiter alicuius rei cognitio. f. in puilegiū /

sulto vel p̄stitutiōe p̄ncipiū tribuūtur: mādata iurisditio ne nō trāserunt. Que ho iure mgratus cōperunt mādari p̄n̄: et ideo vident errare magistratus: qui cum publici iudicij habeāt exercitacionē lege vel senatuscōsulto delegatā veluti lege iulia de adulterijs: et si que sunt alie similes iurisditioem suam mādant. huius rei fortissimū argumētum est qd̄ lege iulia de vi noiatim cauef: vt is cui p̄tigerit exercitatio / possit eā

ho spāliter. q. d. cōmittunt in puilegiū z q̄ de maioribus iudicari p̄n̄. sed tutele datio videt cō- (bus est. petere iure magistrat⁹. vt. J. de tuto. z cura. da. ab his. l. ius dādi / et tñ non delegat: vt in eo. ti. l. nec mādante. que est p̄tra. sed dic q̄ datio tutoris nō cōpetit iure magistratus. vñ non mandat nisi habenti iurisditioe: vt alicui magistratu: et tunc nō iure magistrat⁹ / sed propter iussum legis d̄ cōpetere: z sic. d. l. ius dādi intelligitur. vt isti. de atul. tu. s. antepe. hodie aut iure mgratus dico cōpetere si pupilli substatia sit infra q̄ngētos aureos. vt isti. de atul. tu. s. antepe. itē J. in aut. de mā. p̄n. s. eos alit. col. ij. z in aut. vt iud. sine quoq̄ suf. s. nulli q̄. col. ij. z in aut. vt nulli iudi. s. i. col. ix. in q̄bus legibus phibent loci suatores. sed certe lōge aliud est aliqd̄ cām alicui cōmitti qd̄ fieri pōt: vt h. aliud phibent hui⁹ loci suatores p̄ puincia ire ad crim̄a explorāda: et p̄sidi referēda: q̄ plerūq̄ malū sub velamine boni faciebant. vt dictis. ll. dicitur.

k **Et ideo.** duo ḡnalia posuit. primū circa merum z mixtū imperiū. scdm̄ circa ea que iurisditiois sunt. n̄ sic

l **Exercitacionē.** i. cognitionē. alys (infert ex p̄mo. executionē. z de maioribus magistratibus dicit.

m **Jurisditioem.** hic no. etiam mero imperio iurisditioem inesse.

n **Huius rei.** q̄ p̄dicta regula sit p̄a sic probat. Ac. o fortissimū. id q̄ hec dictio si. J. posita ponit p̄ q̄. vnde rōne cessante cessat effectus. vt. J. de iurepa. adigere. s. h̄uis. q̄n̄q̄ autē ponit si p̄to h̄uis. q̄n̄q̄ in vi cōditionis. et tunc h̄ arg. a cōtrario sensu sumi nō pōt. z sic soluit cōtra. C. de condi. inser. l. cū patrē. vel speciale ibi. quia priuus esset: sensus: et qd̄ subijcit nō aliter z. c. est a p̄trario sensu. vel aliter cauebat in. l. iul. cognitioe. ergo idem in alia criminali et publica accusacione. cum ratio diuersitatis reddi nō possit. vt. J. de h̄bo. ob. La titio. in fi. i. rñ. et ita non dicitur a contrario sensu. f. fortissimū argu. sed de similibus ad similia.

p **Possit eā.** f. cognitionē tñ nō etiā diffinitionē maxime in capitali cā vel mēbri abscissione. vt in aut. de col.

Magi- stratuū sunt ordines.

§. phibem. coll. ix. sed aliud est in eo q̄ substituit aliq̄ defuncto cui olz executio dat. vt. C. de of. eius q̄ vi. alt. iu. l. ij. fm̄ quosdā: vel dic vt ibi. Item excipe legatum procōsulis: qui de oi crimine cognoscit. et de suspecto etiā p̄nūciat. vt. §. de of. p̄cōsul. solēt. in. p̄l. et. §. eo. co. gnitio. l. p̄in.

A Proficiscat. id est ex necessitate p̄rigat eū abesse. sic l. autem. de iudi. §. i. col. vi. et l. autem. vt. §. fun. seu fune. §. illud circa pil. col. v.

Nō aliter. Ar. triplex h̄ col. lige. p̄m̄ q̄ sum̄m̄dū ē ar. a p̄rio sensu. sic. §. man. si p̄curatorē. §. si ignorātes. scdm̄ q̄z als. phibita ex necessitate nō: nisi cōcedunt.

Prohibita ex necessitate nō: nisi cōcedunt.

si proficiscat mādare. Nō aliter itaq; mādare poterit q̄z si abesse cepit: cū h̄is iurisdictione et iā a p̄nte mādetur. Et si a familia dñs occisus ē dñ: cognitionē p̄tor: quaz ex se natu scōsul: habet mandare non poterit.

Delegatus non habet iurisdictionē p̄p̄iā sed vice fungit delegātis habet tñ modicam coercionem. h. d.

Quā mandata iurisdictionē suscepit propiū nihil h̄z s̄ eius q̄ mādauit iurisdictionē vt. §. l. et. §. eni moze maiorū iurisdictionē q̄dē trāfferri: s̄z merū ip̄erū q̄d lege dat nō posse trāfire. Quare nō dicit aduersione legatū p̄cōsulis h̄re mādata iurisdictione. paul⁹ notat impertum q̄d iurisdictioni coheret mandata iurisdictione transire: q̄d verus est.

Quādammodo habz fieri cū

habet ex se iure magistratus merū imperium. non q̄z habet specialiter a lege vt d. maioribus. l. paulus notat. determinādo nō corrigēdo. m. Imperiū. i. modicā coercionem. n. Coheret. hic q̄dā dicit eē mixtū ip̄erū. i. modicā coercionē. nos §. vt. §. eo. l. h. in. fi.

Andata iurisdictione. sp̄at̄ vel ḡnāl̄. C. Consultū. auctozitatez mac numitēdi p̄fisa re. vt. §. de offi. p̄cō. l. ij. i. fi. r. §. e. l. i. r. n. c. hoc quando cā manumit = tendi. p̄bāda est: vt cū inuoz. r. r. an. manumittit. vt l. i. q̄ ma. pof. §. ea. d. als. §. q̄z h̄ interuenit cause cognitio.

Andata iurisdictione a p̄fide consultū nō p̄t exercere is cui mādat. Si tutores vel curatores velit p̄dia v̄dere: cā cognita id p̄tor v̄ p̄fices p̄mittat. q̄ si mādauerit iurisdictione: neq̄z poterit mādata iurisdictione eā q̄stionē transferre.

Delegatus h̄z als ordinaris tñ vice delegātis fūḡit in cā delegata. h. d. bar. Tul.

Alienā iurisdictionē exequi: nō tñ p̄ suo ip̄to agit: sed p̄ eo cui mādato tus dicit: quoties p̄tib⁹ ei⁹ fungit.

Cognitio de suspecto tutore potest delegari. Mar.

Cognitio de suspectis tutoribus mādari p̄t imo etiā r mādata ḡnāl̄ iurisdictione propter vtilitatē pu-

Quā mandata iurisdictionē suscepit propiū nihil h̄z s̄ eius q̄ mādauit iurisdictionē vt. §. l. et. §. eni moze maiorū iurisdictionē q̄dē trāfferri: s̄z merū ip̄erū q̄d lege dat nō posse trāfire. Quare nō dicit aduersione legatū p̄cōsulis h̄re mādata iurisdictione. paul⁹ notat impertum q̄d iurisdictioni coheret mandata iurisdictione transire: q̄d verus est.

Causa cognita. scz si suati s̄ur mozes mole eris alieni. vt. C. de p̄re. m. p̄. l. ob. es. r. §. de re. eo. l. i. §. q̄ si forte. r. l. magis. §. si co. vt fore ad m̄lar eca. clesse q̄n p̄ inco. modi affert q̄ co. modi. vt arg. in autem. de nō alie. §. pe.

Nequaquē. qz specialiter demādāt dñi seueri cōstitutiōe. vt. §. de re. eo. l. i. p̄fecer⁹ tñ h̄c iurisdictionē ordinariā h̄z interponēdi decreti lege sibi p̄cessā. vt. C. de of. ei⁹ qui vice auctū iudicis obtinet. l. ij. q̄ ē. Accur.

Scholares p̄tān vel ep̄o. Et trahet ex hac lege ar. q̄ facit nō tanq̄ ipse s̄z tanq̄ alius. sic. §. de adop. si p̄ter. §. qui duos.

Alienā. s. ordinariā: suā tamen delegatam.

Imperio. i. p̄ sua iurisdictione.

Agri. i. cognoscit.

Cognitio. mādari p̄t. datio aut delegari nō p̄t. vt. §. de tu. et. cu. da. ab his. l. nec mācāte. nisi ei q̄ subiectus ē r cui ip̄erari p̄t. et qui als iurisdictionē h̄z. vt. insti. de attl. tu. §. sed hoc iure v̄m̄ur. p. l. tñ q̄ dat ei puuilegiū p̄petit legato p̄cōsulis. vt. §. de of. p̄cō. l. pe. s̄z certe nec cognitio d̄ suspecto v̄f posse delegari q̄bus hoc dicit hic. vt. §. ad turpi. l. i. §. suspecti. q̄ et. §. eo. ibi p̄l̄dis appellatio ḡnāl̄ ponit: vt p̄prehēdat et delegatū h̄c. vt. §. de of. p̄l. l. i. r. exclusio q̄ ibi ponit excludit illos q̄ n̄ h̄t iurisdictionē: q̄ et ex delegatōe cognoscē nō p̄nt. h̄z p̄legari iurisdictionē h̄t aliquā. ar. in §. huic solu. §. l. p̄. vt. die p̄ale legato p̄cōsul i. h̄. n̄z alia h̄z sp̄alia. vt. §. de of. p̄cō. l. solēt. h̄t et legato p̄cō. ar. sic loquit. sec⁹ aut i legat⁹ cefoz recte p̄. p̄tiaz. n̄ alit sec⁹ in legato p̄tor⁹ q̄ rone residet. vt. §. de susp. tu. l. i. §. an. aut.

Quā mandata iurisdictionē suscepit propiū nihil h̄z s̄ eius q̄ mādauit iurisdictionē vt. §. l. et. §. eni moze maiorū iurisdictionē q̄dē trāfferri: s̄z merū ip̄erū q̄d lege dat nō posse trāfire. Quare nō dicit aduersione legatū p̄cōsulis h̄re mādata iurisdictione. paul⁹ notat impertum q̄d iurisdictioni coheret mandata iurisdictione transire: q̄d verus est.

Quādammodo habz fieri cū

Trāfire. no. subtilē rōnē iurisdictionē transfert qz

Liber secundus.

De functo legato. i. preſide pronincie. vt. §. de of. pie. l. penul. §. 30.

Comitibus. i. aſſeſſoribus de quibus hic titu. tractat.

Legatis. quidam libri habent a legatis et dicuntur id est preſtantia et tunc plana. Alij hinc legatis sine a. et tunc subaudi a: vel dicuntur ipsi legatis preſtantia dicitur. p. se et suis aſſeſſoribus.

Preſtitus. i. preſtantia. et sic duo dicitur. s. comitibus legati dicitur: et he redibus legati. sed extra. C. de aduo. di. iud. l. penult. §. 30. q. an autem fisci. §. 30. dicuntur dari hereditibus patroni fisci ratione aliorum annorum. §. illius sic quod mori. vt. C. e. l. si post duos. et ita etiam est h. vel dicuntur omnia plana. s. q. ita erat preſtantia. Ac.

Eodem tempore. post mortem legati §. qd si non fuit §. et potuit cum alio dicitur perinde ac si fuisset §. 30. et facta. §. loca. sed ad des. §. fina.

In eo. s. aſſeſſore. vel dicuntur. l. legato. vt aſſeſſor nichil habeat. et erit ratio quod preſumitur legatus depositum propter culpam aſſeſſoris. vt ar. J. tit. ij. l. ij. vt dicitur extra. l. legato: vt totum salarium debeatur comitibus et id est etiam quod legatus propter suam propriam et euidentem culpam fuerit remouitus.

Consiliariis. id est aſſeſſoribus. h. Negocia. eorum pro quibus aduocare uoluit. Ac. No. prohibentur. s. tractare tamquam aduocatus: sed hodie nec in alieno quod necesse est. vt. C. eo. l. si. Accur.

Consilium curatoris. i. procuratoris. vt. C. de modo mulctra. l. curator.

Reipublice. i. cesaris. vel dicitur etiam fisci. Accur. Salario. q. d. d. annu res publica illi civitatis non habet cum salarii non preſter: sed ipse debet de bursa sua. Item est et alia ratio: quod sibi inuidere sui concives non possunt nec enim cuius agit negocia: sed inter fisci et priuatum que negocia raro eueniunt. unde parum amicis preſtere et inimicis nocere potest. Item patrimonialia gerit negocia. alij dicitur quod gratis seruit vnde difficulter alij de illuc trahere tur. et ideo de illa ciuitate habere permittitur s. m. h. als non. vt diximus. §. eo. si eadem.

De iuris. om. iudi. hactenus pro singulis officijs locutus est designando quod proprium officium vniuersumque sit. nunc ceterum de omni iurisdictione dicitur. Et quod est dicitur inter hunc et illum. §. de off. ei. et ubi ibi tam de ordinaris quam de delegatis tractetur. R. h. ibi principaliter tractatur de iure delegati quod trahitur ex ipsa delegacione ordinarie vel delegate iurisdictionis. i. iurisdictionis que habetur delegando. h. i. cogno

scendo vel h. generaliter de off. iurisdictionis: quod h. gen. ibi spes. vt ibi de delegato principaliter: vt dicitur apud supra dicitur est separatim de iurisdictione ordi. et delegati. nunc communiter. Accur. §. 30.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

scendo vel h. generaliter de off. iurisdictionis: quod h. gen. ibi spes. vt ibi de delegato principaliter: vt dicitur apud supra dicitur est separatim de iurisdictione ordi. et delegati. nunc communiter. Accur. §. 30.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Us dicitur. caute dicitur dicitur: et non iudicis dicitur. na non de off. iudice dicitur. §. 30. de off. m. q. h. meruz et mixtu impia: vt p. p. ex epia h. posita: quod sit de mixto impio omnia preter vltimum.

Bonorum possessione. mixtu imperij est. cum enim non preter in aduocacione. ergo non est meru imperij. et cum ea cognita datur vt. §. 30. or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dicitur. sic quod non demadatur. vt. §. de of. p. co. nec dicitur §. vbi decreti. ergo non est iurisdictionis: cum ei sit proprium vt de lege. vt. §. e. l. iij. §. si. superest igitur vt bono. pos. mixtu imperij ceteram. p. potest. et necesse est vt p. p. ex diffinitioe ei. et iurisdictionis p. as finitio.

Jurisd
tionis dif
finitio.

Tutor
datioan
sit meri
imperij